“स्वास्थ्य, शिक्षा, कृषि, जडिबुटी, पर्यटन र पूर्वाधार
औधोगिकरण, सुशासन सम्बृद्ध हिमालीको आधार”

हिमाली बुलेटिन-२०८१

वर्ष-२ अंक-२

हिमाली गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

धुलाचौर, बाजुरा
सुदुरपश्चिम प्रदेश, नेपाल

आ.व. २०८०/०८१ को

हिमाली बुलेटिन-२०८१

वर्ष -२ | अंक-२

संरक्षक/सल्लाहकार

गोविन्द बहादुर मल्ल
अध्यक्ष
राजकला सार्की
उपाध्यक्ष

प्रधान सम्पादन

राज बहादुर भण्डारी
नि. प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

वडागत सम्पादन

जोख्या भण्डारी (अध्यक्ष वडा नं.१)
रण बहादुर बुढा (अध्यक्ष वडा नं.२)
मंगल बहादुर बुढा (अध्यक्ष वडा नं.३)
भीमानन्द पाण्डे (अध्यक्ष वडा नं.४)
प्रदीप थापा (अध्यक्ष वडा नं.५)
प्रेमलाल भण्डारी (अध्यक्ष वडा नं.६)
तपेन्द्र कुमार शाही (अध्यक्ष वडा नं.७)

शाखागत सम्पादन

सम्पूर्ण शाखाका प्रमुखहरु

सर्वाधिकार

हिमाली गाउँपालिका, धुलाचौर, बाजुरा

प्रकाशक

हिमाली गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
धुलाचौर, बाजुरा

सहजिकरण

नमस्ते कर्णाली मल्टिमिडिया प्रा.लि.
कोहलपुर-११, बाँके

यस बुलेटिनमा समावेश गरिएका विषयबस्तुहरुको सूची

क्र.सं.	शीर्षक	पृष्ठ
	खण्ड-१	
१	शुभकामना	१-३
२	हिमाली गाउँपालिकाको परिचय	४-७
३	वडा नं. १ देखि ७ ले हाल सम्म हासिल गरेका उपलब्धिहरु	७-१४
	खण्ड-२	
४	समृद्धिको बाटोमा हिमाली गाउँपालिका	१५-१६
५	हिमालीका नागरिकको सन्तुष्टि हाम्रो चाहना हो	१७-१८
६	समस्या र अभावका बाबजुत धेरै राम्रा काम भएका छन्	१९-२०
	खण्ड-३	
७	हिमाली गाउँपालिका: संघीयता अघि र संघीयता पछि	२१-२२
८	कानुन निर्माणमा हिमालीको फड्को	२३-२४
९	हिमाली चिनाउने पर्यटकीय स्थल रानीसैन	२४-२५
१०	हिमाली समृद्धिका लागि सात गेम चेन्जर आयोजना	२५-२६
११	हिमालीको कोसेढुङ्गा: खाद्य सुरक्षाका लागि वृक्षारोपण कार्यक्रम	२७-२८
१२	नागरिकलाई नि:शुल्क सेवा दिदैं हिमाली	२८-२९
	खण्ड-४	
१३	हिमाली गाउँपालिकामा रहेका सम्पूर्ण विषयगत शाखाका उपलब्धिहरु	३०-५५
१४	केही नमूना विद्यालय र स्वास्थ्य चौकीका उपलब्धिहरु	५६-५७
	खण्ड-५	
१५	सञ्चार माध्यममा हिमाली	५८-५९
१६	समाचारमा हिमाली	६०-६१
१७	हिमालीका विविध गतिविधि झल्किने फोटोफिचर	६२-६३

शुभकामना

गोविन्द बहादुर मल्ल
अध्यक्ष
हिमाली गाउँपालिका, बाजुरा

सर्वप्रथम हिमाली गाउँपालिकाको अध्यक्षको तर्फबाट हिमालीबासीलाई नमस्कार व्यक्त गर्न चाहन्छु । म यस गाउँपालिकाको अध्यक्षको रुपमा सेवा गरेको सात वर्ष पुगेको छ । मैले अध्यक्षको पहिलो कार्यकाल पूरा गरिसकेको छु । दोस्रो कार्यकालको पनि दुई वर्ष पूरा भएको छ । यो सात वर्ष मेरो लागि निकै महत्वपूर्ण रहयो । हिमालीको विशिष्ट परिस्थिति, चरम अभाव, गरिबी र भौगोलिक विकटताका बीच थुप्रै आरोह अवरोह व्यहारेका छौं । दोस्रो कार्यकालको दोस्रो वर्ष पूरा गरेको अवसरमा यस हिमाली गाउँपालिकाले समग्र हिमाली विकासको संगालोको रुपमा 'हिमाली बुलेटिन-२०८१' प्रकाशित गरेको छ ।

दोस्रो कार्यकालको दुई वर्षको अवधिमा सम्पादित प्रमुख कार्यहरू, मुख्य-मुख्य उपलब्धिहरु तथा यस गाउँपालिका अन्तर्गत रहेका शाखाहरुबाट गरिएका विकासको फेहरिस्त संग्रहित गरेर यहाँहरू माझ सार्वजनिक गर्न पाउँदा हर्षित भएको छु । हामीले निर्वाचनको समयमा तपाईहरू समक्ष घोषणापत्रमा गरेका विविध प्रतिबद्धता र वाचाहरूलाई निरन्तर कार्यान्वयन गर्ने प्रयास गरिरहेका छौं । समृद्ध हिमालीको नारालाई पूरा गर्न सिंगो गाउँपालिकाको टिम कटिबद्ध भएर अघि बढिरहेको छ । हरेक एक आर्थिक वर्षमा हिमाली गाउँपालिकामा भएका उपलब्धिहरुलाई संग्रहित गरेर बुलेटिन प्रकाशित गर्ने पालिकाले नीति लिएको छ ।'हिमाली बुलेटिन-२०८१' त्यसको निरन्तरता हो ।

हामी गाउँपालिकाका सबै जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरुको मुख्य उद्देश्य यहाँका नागरीकलाई सहज र सुलभ सेवा प्रवाह गराउने रहेको छ । गुणस्तरीय विकास निर्माण गर्दै सुखी र समृद्ध पालिका निमार्णमा हामी लागिरहेका छौं । सुखी र समृद्ध पालिका बनाउने महान कार्यमा आमनागरिकको सहयोगको अपेक्षा गरेको छु । अन्त्यमा,यस बुलेटिनले पालिकाका नागरिकहरु र आम सरोकारवालाहरुलाई सुसूचित गराउनको लागि सहयोग पुग्नेछ भन्ने अपेक्षा लिएको छु साथै बुलेटिन तयार गर्ने तथा प्रकाशनको जिम्मेवारी लिनहुने नमस्ते कर्णाली मल्टिमिडिया प्रा.लि. लाई विषेश धन्यवाद दिँदै बुलेटिनको सफलताको शुभकामना व्यक्ति गर्दछु ।

....
अध्यक्ष

शुभकामना

राजकला सार्की
उपाध्यक्ष
हिमाली गाउँपालिका, बाजुरा

यस हिमाली गाउँपालिकाको मूल मन्त्र रहेको छ,'स्वास्थ्य,शिक्षा, कृषि, जडिबुटी, पर्यटन र पूर्वाधार औधोगिकरण, सुशासन सम्बृद्ध हिमालीको आधार'। 'सुखी हिमाली बासी र समृद्ध हिमाली गाउँपालिका' बनाउने हाम्रो प्रमुख उद्देश्य रहेको छ । यहिँ लक्ष्य प्राप्तिको यात्रामा होमिएको दुई वर्ष पुगेको छ । संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपालको संविधान (२०७२) अनुसार स्थानीय तह निर्वाचनमार्फत निर्वाचित भएर आएपछि हामी निरन्तर जनताको सेवामा होमिएका छौं । पहिला म 'हिमाली बुलेटिन–२०८१' प्रकाशित हुन लागेको सुन्दा हर्षित भएको छु । बुलेटिन प्रकाशित गर्ने हिमाली गाउँपालिका र यसको लेखन र सम्पादनमा जुटेको टिमलाई शुभकामना व्यक्त गर्न चाहन्छु । हिमाली गाउँपालिकाको मुखपत्रको रुपमा प्रकाशित यो बुलेटिन हामीले अहिलेसम्म गरेका राम्रा गतिविधि समेटिएको संगालो हो ।

सरकारको दिगो विकासका लक्ष्यहरुलाई तोकिएकै समयमा पुरा गरी नीति, योजना तथा कार्यक्रमहरु तर्जुमा गरी कार्यान्वयन भईरहेको सन्दर्भमा गाउँपालिकाबाट गरिएका विकास निमार्ण र अन्य गतिविधिहरुलाई समेटेर यस बुलेटिन प्रकाशन गर्नु सकारात्मक कुरा हो । यो गाउँपालिकाको नियमित दायित्व भित्रसमेत पर्दछ । आम हिमालीबासीको पृष्ठपोषण तथा रायसल्लाहको पनि अपेक्षा राख्दै सोही आधारमा आगामी ३ वर्ष सँगसँगै कार्य गर्ने प्रतिबद्धतासहित साथ सहयोग दिने आम जन समुदाय, सहकार्य गर्ने कर्मचारी वर्ग,सहकर्मी जनप्रतिनिधि साथीहरूप्रति हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु ।

अन्त्यमा, यो बुलेटिनले हिमालीको समृद्धिका लागि काम गर्नमा महत्वपद्रर्ण भुमिका निर्वाह गर्ने देखिन्छ । यसैले यस खालको उपयोगी बुलेटिन निकाल्ने राम्रो कामको सुरुवात भएको छ । यसको लागी सम्पुर्ण गाउँपालिका कर्मचारी तथा यो बुलेटिन तयार पारी प्रकाशन गर्ने नमस्ते कर्णाली मल्टिमिडिया प्रा.लि लाई धन्यवाद दिँदै बुलेटिनको सफलताको शुभकामना व्यक्त गर्दछु । धन्यवाद !!

शुभकामना

राज बहादुर भण्डारी
नि. प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
हिमाली गाउँपालिका, बाजुरा

बाजुराको हिमाली गाउँपालिका एक विकट गाउँपालिका हो । यो गाउँपालिका बाजुराको उत्तरी भेगमा रहेको छ । बाजुराको सबैभन्दा धेरै भू-भाग ओगटेको यस गाउँपालिका प्राकृतिक रुपमा उत्तिकै सम्भावनायुक्त क्षेत्र हो । उच्च हिमाल, पहाडदेखि समथल भागसमेत रहेको हिमाली जडिबुटी, कृषि र पशुपालनको राम्रो सम्भावना भएको स्थानीय तह हो । यहाँ जातीय तथा सांस्कृतिक र धार्मिक विविधता रहेको छ । गाउँपालिकामा रहेका समस्या,सम्भावना र चूनौतिहरुको सामना गर्दै हिमाली गाउँपालिका समृद्धिको यात्रामा लम्बिरहेको छ । यो अनन्त यात्रामा सहयोग गर्ने सम्पूर्णप्रति म कृतज्ञता प्रकट गर्न चाहन्छु ।

समृद्ध हिमालीको महान यात्रामा छौं । यो यात्रा निकै चूनौतिपूर्ण छ । चूनौतिका अग्ला पहाड छिचोल्दै गरेको यस गाउँपालिकामा भए गरेका गतिविधिहरुको मुख्य संगालोको रुपमा 'हिमाली बुलेटिन-२०८१' प्रकाशित गर्न पाउँदा हामी हर्षित भएका छौं । जनताले प्राप्त गर्ने सेवा सुविधालाई छिटो, छरितो र प्रभावकारी बनाई संघीय प्रणालीको सुदृढीकरण, दीगो शान्ति, सुशासन, विकास र संमृद्धिको आकांक्षा पूरा गर्ने दिशामा महत्वपूर्ण जिम्मेवारी गाउँपालिकामा रहेको छ । हिमाली गाउँपालिकाले पालिकाका जनतालाई केन्द्रमा राखेर जनताको अधिकतमहितको लागि सञ्चालन गरेका विभिन्न गतिविधिहरुको जानकारी सम्बन्धित सरोकारवालालाई उपलब्ध गराउँदा सबैले सूचना पाउने सवैधानिक हकको प्रत्याभूति गराउन र सूचनाको हक सम्बन्धि ऐन तथा नियमावलीको कार्यान्वयन गरिरहेका छौं । पालिकाकामा रहेका सात वटा वडा, विभिन्न शाखा तथा अन्य मुख्य उपलब्धिहरुबाट सम्पादन भएका क्रियाकलापहरुको बारेमा सबैलाई सुसूचित गरी कर्मचारीलाई जिम्मेवारीबोध तुल्याई, पारदर्शिता र जवाफदेहिता कायम गरी प्रभावकारी सेवा प्रवाहको लागि यस बुलेटिनले अहम भूमिका खेल्ने मैले विश्वास लिएको छु ।

अन्त्यमा, वस्तुगत विवरण तयारी कार्यमा नेतृत्वदायी भूमिका खेल्ने अध्यक्ष तथा उपाध्यक्ष लगायत सबै निर्वाचित पदाधिकारी, कर्मचारी र सम्पुर्ण विषयवस्तु संकलन गरी प्रकाशनको जिम्मेवारी लिने नमस्ते कर्णाली मल्टिमिडिया प्रा.लि लाई विशेष धन्यवाद दिन चाहन्छु । आगामी दिनमा सबैको साथ र सहयोगले गाउँपालिकाको विकास प्रक्रिया,शासन सञ्चालन र व्यवस्थापन सहज र उत्साहप्रद हुनेछ भन्ने अपेक्षा राखेको छु । धन्यवाद

पृष्ठभूमि

वर्तमान सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन व्यवस्थामा संघ, प्रदेश र स्थानीय तह गरी तीन तहको मूल संरचना रहने संवैधानिक व्यवस्था रहेको छ । नेपालको संविधानले स्थानीय तह अन्तर्गत गाउँपालिका, नगरपालिका र जिल्ला समन्वय समिति रहने व्यवस्था गरेको छ। स्थानीय तहमा कार्यपालिका, व्यवस्थापिका र न्यायपालिकाको व्यवस्था हुने स्थानीय सरकारको परिकल्पना गरिएको छ । दिगो शान्ति, सुशासन, विकास र समृद्धिको आकांक्षा पूरा गर्न तीन वटै तहको भूमिकालाई संवैधानिक रुपमा स्पष्ट पारेको छ । स्थानीय तहमा स्थानीय सरकारको रुपमा गाउँपालिका वा नगरपालिकाले जनताको सबैभन्दा नजिक रहेर शासन सञ्चालन गर्दछ। संघ, प्रदेश र स्थानीय तह बीचको सम्बन्ध सहकारिता, सहअस्तित्व र समन्वयको सिद्धान्तमा आधारित हुने कुरालाई समेत संविधानले स्पष्ट गरेको छ । नेपाल सरकारले स्थानीय सरकार सञ्चालनलाई सहज र प्रभावकारी तुल्याउन संघीय कानूनका रुपमा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ जारी गरी सकेको छ। ऐनले गाउँपालिका र नगरपालिकाले स्थानीय सरकारका रुपमा गर्नु पर्ने कार्यहरुलाई स्पष्ट रुपमा प्रस्तुत गरेको छ। तीन वटै तहको निर्वाचन सम्पन्न भई निर्वाचित पदाधिकारीको नेतृत्वमा जनभावना र मर्म अनुरुप सञ्चालनको अभ्यास शुरुवात भइसकेको वर्तमान सन्दर्भमा स्थानीय तहको सुदृढीकरण गर्न नीतिगत तथा व्यवहारिक अभ्यासहरु अगाडि बढी रहेका छन् ।

स्थानीय शासनमा जवाफदेहिता, पारदर्शिता र उत्तर दायित्व कायम गर्दै सेवा प्रवाहमा प्रभावकारिता सँगै विकास प्रक्रियालाई द्रुततर तुल्याई जन अपेक्षाको सम्बोधन गर्ने ऐतिहासिक जिम्मेवारी स्थानीय सरकारको काँधमा आएको छ । सुशासन, विकास र सम्मृद्धिको ऐतिहासिक दायित्व पूरा गर्न सङ्घ, प्रदेश तथा स्थानीय तहका क्रियाकलापहरु बीच सहिष्णुता कायम गरी स्थानीय तहका गतिविधिहरुलाई नियमवद्ध र अनुशासित, पारदर्शी बनाई अर्थपूर्ण पहल कदम चाल्नु आजको अपरिहार्यता हो ।

वर्तमान संविधान र स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को प्रावधानले खण्डिकृत र क्षेत्रगत सूचना सहितको गाउँ वा नगर वस्तुगत विवरणको तयारी स्थानीय सरकार को जिम्मेवारी मात्र नभइ व्यवहारिक आवश्यकताले समेत अपरिहार्य तुल्याएको छ । विगत वर्ष नै नेपाल सरकारले सबै स्थानीय सरकारलाई यथासक्य छिटो वस्तुगत विवरण तयार गर्न पत्राचार समेत गरिसकेको छ । हिमाली गाउँपालिकाको नेतृत्वमा यसरी तयार हुने बुलेटिनले गाउँपालिकाको सेवा प्रवाह, आन्तरिक स्रोत परिचालन तथा योजनाबद्ध विकासमा भरपुर मद्दत गर्ने विश्वास गरिएको छ।

गाउँपालिकाको विद्यमान अवस्था

हिमाली गाउँपालिका सुदरु अन्तर्गत बाजुरा जिल्लामा अवस्थित उच्च पहाडी विशेषता बोकेको गाउँपालिका हो । नेपाल मानव विकास प्रतिवेदनले सबैभन्दा कम मानवीय विकासको अवस्था रहेको बाजुरा जिल्लाको पनि दुर्गम क्षेत्रको रुपमा यस गाउँपालिका पर्दछ। यो गाउँपालिका साविक विच्छा, रुगीन र बाँधु गाविस मिलेर बनेको छ। यस परिच्छेदमा यस क्षेत्रको भौगोलिक अवस्थिति, ऐतिहासिक चिनारी तथा नामाकरण, राजनीतिक अवस्थिति, प्राकृतिक तथा साँस्कृतिक उत्कृष्टता, विकास सम्भावनाहरूलाई देहाय बमोजिमका शीर्षकहरूमा व्याख्या गरिएको छ।

ऐतिहासिक चिनारी तथा नामाकरण

हिमाली गाउँपालिका नामाकरणको सन्दर्भमा यस क्षेत्रको केही भूभाग हिमाली क्षेत्रमा समेत पर्ने हुनाले हिमाली गाउँपालिकाको रुपमा नामाकरण भएको देखिन्छ । यस गाउँपालिका साविकको विच्छ्या, रुगिन र बाँधु (१-७ सम्म) गाविसलाई मिसाएर वि.सं. २०७३ मा गठन भएको ।

राजनीतिक अवस्थिति

बाजुरा जिल्ला सदरमुकाम देखि करिब ७५ कि.मि. टाढा उत्तरी भेगमा रहेको हिमाली गाउँपालिका प्रदेश नं. ७ अन्तर्गत पर्दछ। यस गाउँपालिकालाई ७ वडा वडाहरूमा विभाजन गरिएको छ । बाजुरा जिल्लामा विद्यमान ४ नगरपालिका र ५ गाउँपालिका गरी ९ स्थानीय तह मध्ये यस गाउँपालिका पनि एक हो। गाउँपालिकाको केन्द्र साविक बाँधु गाविसको धुलाचौरमा रहेको छ। बाजुरा जिल्लामा प्रतिनिधि सभा सदस्यका निर्वाचनका लागि एक वटा निर्वाचन क्षेत्र रहेको छ।

धरातलीय अवस्था

हिमाली गाउँपालिकाको धरातलीय दृष्टिले विविधतापूर्ण रहेको छ। उच्च पर्वतीय क्षेत्र अन्तर्गतका हिमाली क्षेत्र, अग्ला पहाड, नदी तटीय समथर मैदान र उच्च तथा मध्यम भुकावका पहाडहरु रहेका छन् । उच्च पहाडका माथिल्लो क्षेत्रमा कडा चट्टानी पहाड रहेको छ। अधिकांश क्षेत्र उच्च पर्वतीय श्रृंखला रहेका यस क्षेत्रमा भूक्षयको समेत प्रकोप रहने गरेको छ। हुम्ला हावापानी समेत यस गाउँपालिकामा पर्दछ।

प्राकृतिक सम्पदा र भूउपयोग

नदीनाला, वन, सुख्खा भिराला चट्टानी पाखा, चरण क्षेत्र, नदी तटीय एवं उच्च पहाडका काखमा रहेको सीमित खेतीयोग्य जमिन यस क्षेत्रका प्राकृतिक सम्पदाहरु हुन् । मुख्य नदीका रुपमा कर्णाली रहेको छ भने अन्य स्थानीय खोलानालाहरु कुवाडी खोला, विच्छया खोला, सिउरेनी खोला, सिम पानी खोला, तिरतिर खोला, नाती खोला, सिरसिरे खोला, सानिगाड, गोलेगाड, घट्यागाड, च्याखोला, सुप खोला, नेती खोला र चुली गाड खोला लगायतका सहायक नदी तथा खोलाहरू रहेको छन् । जैविक विविधताका हिसावले उच्च पर्वतीय चिसो हावापानीमा पाइने वनस्पतिहरूमा जटामासी, हातजडी, सुगन्धवाल, पदमचाल्नु, सतुवा, अतिस, चिराईतो, लेपलाई, च्याउ, गुच्ची च्याऊ, वनलसुन, विसरा, तारा चुक, गधाल्नु, काकरसिलो र कालोजिरा पर्दछन । चराचुरुगी तथा जनावरहरुमा कालिज, डाँफे, कस्तुरी, थार, बनेल, भालु, घोरल, च्याखुरा, मुनाल, भ्याकुर, झारल, रेडपाण्डा, रतुवा मुख्य रुपमा रहेका छन् । पहाडको माथिल्लो भागको अधिकांस स्थानमा वन तथा खर्कहरू रहेका छन् ।

हिमाली गाउँपालिकाको कुल क्षेत्रफल ८३०.३४ वर्ग कि.मि. मध्ये सबैभन्दा बढी २९.२२ प्रतिशत वन क्षेत्र र २९.०७ प्रतिशत घाँसे मैदानले ओगटेको छ । अत्यन्त न्यून परिमाणमा रहेको खेतीयोग्य जमिनले कूल भूभागको २.०५ प्रतिशत क्षेत्र मात्र रहेको छ । गाउँपालिकाको भूउपयोगको अवस्थालाई तालिका नं. २ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

भौगोलिक अवस्थिति

बाजुरा जिल्लाको जिल्ला सदरमुकाम मार्तडीबाट करिब ७५ किमि टाढा उत्तर पूर्वी दिशामा रहेको हिमाली गाउँपालिकाको कूल क्षेत्रफल ८३०.३४ वर्ग किमि रहेको छ । समुन्द्री सतहदेखि करिब १२०० मिटर देखि ६४०० मिटर सम्मको उचाईमा रहेको छ । गाउँपालिका भौगोगिक अवस्थितिका हिसाबले हेर्दा २९ डिग्री २८ मिनेट ५० सेकेन्ड देखि २९ डिग्री ५७ मिनेट १० सेकेन्ड उत्तरी अक्षांश र ८१ डिग्री २९ मिनेट ४० सेकेन्ड देखि ८१ डिग्री ४७ मिनेट ४० सेकेन्ड पूर्वी देशान्तरमा फैलिएको यस गाउँपालिकाको सिमाना पूर्वमा मुगु जिल्ला, पश्चिममा बझाङ्ग जिल्ला, उत्तरमा हुम्ला जिल्ला र दक्षिणमा वुढीनन्दा नगरपालिका अवस्थित रहेको छ । गाउँपालिकाको वडागत क्षेत्रफल देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

जनहितमा जारी सूचना

- जन्मेको ३५ दिन भित्रै आफ्नो स्थानीय निकायमा गई जन्म दर्ता गरौ ।
- सबैको व्यक्तिगत घटना दर्ता गरौ गराऔ । व्यक्तिगत घटना दर्ता दशक सन् २०१५-२०२४ सफल पारौं ।
- जन्म र मृत्यु दर्ताको सूचना परिवारको मुख्य व्यक्तिले र निजको अनुपस्थितिमा परिवारको १८ वर्ष उमेर पुगेको व्यक्तिले सूचना दिन सक्छन् ।
- जन्म, मृत्यु, बसाई सराई, विवाह एवं सम्बन्ध बिच्छेदका घटना दर्ता गर्नु नागरिकको कर्तव्य हो ।
- सहि व्यक्तिलाई सहि समयमा सहि रकम प्रदान, सामाजिक सुरक्षाको हाम्रो अभियान जन्म दर्ता बालबालिकाको नैसर्गिक अधिकार हो ।
- विवाहको सुचना पति पत्नी दुवैले दिनु पर्छ । सम्बन्ध विच्छेदको सुचना अदालतको निर्णय सहित पति वा पत्नी दिन सक्छन ।
- बसाई सराई दर्ता गर्दा व्यक्ति आफु मात्र बसाई सरी गए व्यक्तिले र परिवार बसाई सरी गए परिवारको १८ वर्ष उमेर पुगेको व्यक्तिले सुचना दिनु पर्छ ।
- एक व्यक्तिले दोहोरो रुपमा सामाजिक सुरक्षा भत्ता लिनु गैर कानुनी कार्य हो ।
- लाभग्राहीमा नाम नभएको व्यक्तिले अर्को व्यक्तिको नाममा सामाजिक सुरक्षा भत्ता लिनु हुदैन ।
- लाभग्राहीमा सुचीकृत भएको महिनाको अर्को महिनादेखि भत्ता प्राप्त गर्न सक्नेछन् ।
- एक व्यक्तिले एक भन्दा बढी लक्षित समुहबाट भत्ता प्राप्त गर्न पाइने छैन ।

राष्ट्रिय परिचय पत्र तथा पञ्जिकरण विभाग
सामाजिक सुरक्षा तथा व्यक्तिगत घटना दर्ता प्रणाली सुदृढीकरण आयोजना सेवा ईकाइ
हिमाली गाउँपालिका, बाजुरा

वडागत क्षेत्रफल सम्बन्धी विवरण

वडा नं.	समावेश गाबिसहरु	क्षेत्रफल (वकिमी)	प्रतिशत
१	बिच्छ्या वडा न. ४ देखि ६ सम्म	१३०.४८	१५.७१
२	बिच्छ्या वडा न. ७ देखि ९ सम्म	८०.०८	९.६४
३	बिच्छ्या वडा न. १ देखि ३ सम्म	४८६.८५	५८.६३
४	रुगिन वडा न. १ देखि ४ सम्म	२४.६३	२.९७
५	रुगिन वडा न. ५ देखि ९ सम्म		५.९९
६	बाँधु वडा न. १ देखि ५ सम्म	३२.७५	३.९४
७	बाँधु वडा न. ६ र ७	२५.८२	३.११
जम्मा		८३०.३४	१००

सांस्कृतिक उत्कृष्टता

यस क्षेत्रमा खस तथा हिन्दु सांस्कृतिक मान्यताको संगमका रुपमा रहेको छ। खस साँस्कृतिक मान्यताको मष्ट लगायत देवी देवताको थानहरु विभिन्न स्थानमा रहेका छन्। स्थानीय मौलिक खस भाषा बोलीचालीको भाषाका रुपमा भएतापनि नेपाली भाषाको प्रयोग हुने गरेको पाइन्छ। धार्मिक रुपमा हिन्दु धर्मालम्बीहरूको बाहुल्यता रहेको यो क्षेत्रमा मनाइने चाडपर्वहरूमा दशैं, खौउ, माघेसंक्रान्ती, श्री पन्चमी, चैते दशैं, भईलो, साउने सक्रान्ती, भुवो, लक्ष्मी पूजा, भाई टीका, जनाई पूर्णिमा, तीज, कुलो सोराई, लडी तनाई पर्व मानिन्छ धार्मिक तथा भाषिक रुपमा करिव एकरुपता रहेको यो क्षेत्रमा चाडपर्वका समयमा गरिने बिभिन्न क्रियाकलापहरूले यहाँको सामाजिक र साँस्कृतिक उत्कृष्टता झल्काउने गर्दछन् । भेषभूषाका रुपमा पुरुषहरूले मुख्य रुपमा दौरा, सुरुवाल, टोपी तथा कोट र महिलाले गुन्यु चोली र पटुकी लगाउने गर्दछन्।

जनसंख्याको अवस्था

गाउँपालिका घरधुरी सर्वेक्षण २०८१ का अनुसार गाउँपालिकाको जनसंख्या ११६४३ रहेको छ। गाउँपालिका घरधुरी सर्वेक्षण का अनुसार सबैभन्दा उच्च जनसंख्या वडा नं. ६ मा ३५५२ रहेको छ भने सबै भन्दा न्यून वडा नं. ७ मा ७२७ रहेको देखिन्छ । जस अनुसार हालको औषत घरपरिवारको आकार ५.१६ जना र लैंगिक अनुपात १७.७२ रहेको छ। जनघनत्व १२ तथा साक्षरता दर ६४.४ जसमा पुरुष सारक्षरता दर ७१.१ र महिला साक्षरता दर ५७.९ रहेको छ। राष्ट्रिय जनगणना अनुसार जनसंख्याको वडागत विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ।

घरमुली अनुसार जनसंख्या विवरण

वडा न	जम्मा घरधुरी	महिला घरमुली	पुरुष घरमुली	महिला प्रतिशत	पुरुष प्रतिशत
१	२०१	१८	१८२	९	९१
२	२३४	३०	२०४	१२.८२	८७.१८
३	१७५	४४	१३१	२५.१४	७४.८६
४	२८९	५०	२३९	१७.३	८२.७
५	३८६	५९	३२७	१५.२८	८४.७२
६	६७४	१२४	५५०	१८.४	८१.६
७	२०४	५१	१५३	२५	७५
हिमाली	२,१६३	३७६	१,७८६	१७.३९	८२.६१

स्रोत : घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१

वडागत घरधुरी संख्या तथा लिङ्गको आधारमा जनसंख्या

वडा न	घरधुरी	पुरुष	महिला	जम्मा	लैङ्गिक अनुपात	औषत परिवार आकार
१	२०१	५८९	५२६	१,११५	१११.९८	५.५५
२	२३४	६६४	५८३	१,२४७	११३.८९	५.३३
३	१७५	४९५	५१८	१,०१३	९५.५६	५.७९
४	२८९	७६७	६४७	१,४१४	११८.५५	४.८९
५	३८६	१,१४१	९९९	२,१४०	११४.२१	५.५४
६	६७४	१,८४१	१,७११	३,५५२	१०७.६	५.२७
७	२०४	६०६	५५६	१,१६२	१०८.९९	५.७
हिमाली	२,१६३	६,१०३	५,५४०	११,६४३	११०.१६	५.३८

जातजाति अनुसार जनसंख्या

स्रोत : घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१

वडा न	क्षेत्री	ब्राह्मण	राई	मगर	तामांङ	थामी	नेवार	गुरुङ	धामी	लम्बु	वश्वकर्मा	परियार	सार्की	चमार	धमाल	चौधरी	दमाई	सतार	दनुवार	राजवंशी	खवास	पत्थरकट्टा	गनगाई
१	१,००५	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१२	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२	१,२०३	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३	३८९	०	०	०	०	०	०	११५	०	०	२३	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
४	४२१	२९५	०	०	०	०	०	०	०	०	१८६	३	४१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
५	१,७४७	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१६७	६५	९०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
६	१,५४१	६६०	०	०	०	०	०	७२	०	०	२९७	९७	५७५	०	०	०	७२	०	०	०	०	०	०
७	३९३	२४३	०	०	०	०	०	१८	०	०	२३१	१७३	२२	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
हिमाली	६,६९९	१,१९८	०	०	०	०	०	२०५	०	०	९१६	३३८	७२८	०	०	०	७२	०	०	०	०	०	०

थारु	मुस्लिम	माझी	मुसहर	मधेसी	यादव	कलवार	तेली	पहरी	कोइरी	कुर्मी	हजाम/ ठाकुर	दुसाध (पासवान, हजरा)	कुमाल पहाडी	भुजेल	बाँतर	झाँगड	राउटे	भोटे	सन्यासी/ दशनामी	ठकुरी	अन्य	जम्मा
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०		१,११४
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१४	०	०		१,२४७
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१८४	०	०		१,०१३
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	४३६		१,४१४
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०		२,१४०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१६०		३,५५२
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	४७		१,१६२
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१९८	०	६४३		११,६४२

मातृभाषा अनुसार जनसंख्या

स्रोत : घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१

वडा न	नेपाली	राई	मगर	मै थली	लम्बु	शेर्पा	नेवारी	गुरुङ	तामाङ	चौधरी	थारु	राजवंशी	डोटेली	भोजपुरी	हिन्दी	सन्थली	पहरी	चेपाङ
१	१,११४	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२	१,२३७	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३	७६७	०	०	०	०	०	०	१५	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
४	१,४१३	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
५	२,१३९	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
६	३,४८०	०	०	०	०	०	०	७२	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
७	१,१५४	०	०	०	०	०	०	८	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
हिमाली	११,३०४	०	०	०	०	०	०	९५	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०

दनुवार	सुनुवार	मुसलमान	कोइ	कसान	बनकरिया	गनगाइ	ताजपुरिया	अवरी	वान्तवा	उरन्वा	भुजेल	सांकेतिक भाषा	चाम्लीङ	धमाल	बङग्ला	भोटे	अन्य	जम्मा
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१,११४
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१०	०	१,२४७
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	२३१	०	१,०१३
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०	१,४१४
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०	२,१४०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	३,५५२
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१,१६२
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	२४३	०	११,६४२

स्रोत : घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१

"वडा विकासका लागि दीर्घकालीन योजनालाई जोड दिएका छौं"

जोख्या भण्डारी
वडाअध्यक्ष
वडा नम्बर १

सर्वप्रथम हिमाली बुलेटिन–२०८१ प्रकाशन भएकोमा खुसी व्यक्त गर्दछु । २०७४ सालको स्थानीय तहको निर्वाचनमार्फत म पहिलो पटक वडाअध्यक्ष निर्वाचित भएको थिए । दोस्रो कार्यकालका लागि २०७९ को स्थानीय तह निर्वाचनबाट फेरि वडाअध्यक्ष निर्वाचित भए । वडाअध्यक्षको रुपमा दोस्रोपटक निर्वाचित भएपछि मैले अघिल्लो कार्यकालमा सम्पन्न हुन नसकेका योजनाहरुलाई प्राथमिकता दिए । वडा नम्बर १ को समृद्धिको आधार तय भएको छ । सोही अनुसार हामी अघि बढेका छौं । म दोस्रोपटक चुनावी अभियानमा होमिँदै गर्दा वडाको समग्र विकासका लागि दीर्घकालीन योजनालाई मुख्य प्राथमिकता दिइएको थियो । जनताबाट अनुमोदित भएपछि सोही योजना अन्तर्गत वडा विकास गर्न योजना बनाएर अघि बढे । दोस्रो कार्यकालका लागि निर्वाचित भएको पनि दोस्रो वर्ष पूरा भएको छ । विकास निर्माणलाई मुख्य प्राथमिकता दिइएको छ । शिक्षा, स्वास्थ्य, कृषि तथा पशुपालनलाई प्राथमिकता दिइएको छ ।

मैले पहिलो वर्ष शिक्षा क्षेत्रमा काम गरे । स्वास्थ्यको कुरा गर्दा रुगिन र विच्छ्यामा स्वास्थ्य चौकी निर्माण गरेको थिए । जीर्ण भवन निर्माण गरेका थियौ । वडामा खानेपानीको पहुँच पुगेको थिएन । टिनमा खानेपानी योजना सम्पन्न भयो । वडा नम्बर १ का जनताले सहज रुपमा खानेपानीको सुविधा प्राप्त गरे । विच्छ्या मावि कक्षा दशसम्म सञ्चालनमा थियो । त्यहाँ शिक्षक दरबन्दीको चरम अभाव थियो । त्यो अभाव पूर्ति गरेर गुणस्तरीय शिक्षा प्रदान गर्ने उद्देश्यले हामीले पालिकाबाट शिक्षक भर्ना गर्ने काम गरियो । चालू आर्थिक वर्षमा पनि विभिन्न योजना सम्पन्न भएका छन् । एउटा आधारभूत विद्यालयमा खानेपानीको विस्तार गरिएको छ । स्वास्थ्य चौकीमा तीन कोठे भवन निर्माण सम्पन्न भएको छ । विच्छ्या माविमा पक्की शौचालय निर्माण भएको छ । बामु बस्तीका लागि जडिबुटी पदमार्ग निर्माणको काम भएको छ । नेटा प्रहरी चौकी भाडामा बस्दै आएको थियो । शान्ति सुरक्षाको कामलाई दीर्घकालीन बनाउनको लागि पक्की भवन निर्माण सम्पन्न भएको छ । अन्य खानेपानीका लागि हामीले विभिन्न संरचना निर्माण गरेका छौ । यस्तै अर्को क्रमागत योजना पनि सम्पन्न भएको छ । यस्तै सानातिना पुलपुलेसासमेत निर्माण सम्पन्न भएका छन् ।

साविक विच्छ्या गाविसलाई अहिलेको संरचनामा तीन वटा वडामा विभाजन गरिएको छ । अहिलेका हिमाली गाउँपालिका वडा नम्बर १,२ र ३ साविक बिच्छ्या गाविस अन्तर्गत पर्दछन् । यहाँको भूगोल अलि विकट नै छ । तर यहाँ विभिन्न सम्भावनासमेत रहेका छन् । यहाँका जनताको जीवनस्तर माथि उकास्न सक्ने मुख्य आधारको रुपमा यहाँको जडिबुटी रहेको छ । जडिबुटीको सही संकलनबाट यहाँका नागरिकको आर्थिकस्तर माथि उकास्न सक्ने सम्भावना छ । अहिलेसम्म बेसिजनमा पनि जथाभावि उत्खनन हुने गरेको छ । स्थानीय सरकारले यसलाई रोकेर विधि तथा प्रक्रियागत रुपमा अघि बढाउन खोजेको छ । यसको संरक्षण गरेर सिजन अनुसार संकलनको विधि बनाउने र राजस्व संकलनलाई प्राथमिकता दिएका छौं । विभिन्न स्थानमा सामुदायिक वन स्थापना गरेर संरक्षणको अभियान थालिएको छ । आगामी दिनमा टेण्डर आह्वान गरेर भएपनि व्यवस्थित रुपमा संकलनको व्यवस्था मिलाउँदैछौं ।

हिमाली गाउँपालिकाले खाद्य सुरक्षाका लागि वृक्षारोपण कार्यक्रम सुरु गरेको छ । २०७४ सालदेखि सुरु भएको यो कार्यक्रम निकै प्रभावकारी काम भएको छ । सोही कार्यक्रम अन्तर्गत वडा नम्बर १ मा पाँच हजार स्याउका बिरुवा लगाइएको छ । २ हजार सुन्तलाका बिरुवा रोपिएको छ । वर्षेनि थप बिरुवा रोप्ने काम भइरहेको छ । कृषि क्षेत्रको विकासको लागि अहिलेसम्म भएको सबैभन्दा राम्रो कार्यक्रम हो, यो । पशुपालन यहाँको अर्को महत्वपूर्ण कार्यक्रमका रुपमा रहेको छ । वडामा बाख्रापालन, भेडापालनमा अनुदान प्रदान गरेका छौँ ।

यसमा विपन्न नागरिक, एकल महिलाहरुलाई प्राथमिकता दिइएको छ । यसमा नागरिकले राम्रो जीवनयापन गरिरहेका छन् । यस्तै हामीले बाख्रा र बोकासमेत वितरण गरेका छौं । सडक सञ्जाल विस्तारको लागि हामी लामो समयदेखि प्रसासरत छौ । हाम्रो वडा हुम्लासँग सीमाना जोडिएको छ । त्यहाँबाट सडक विस्तार गर्नुपर्ने अवस्था छ । त्यसको लागि हामीले ताँजाकोट गाउँपालिकासँग मिलेर काम गर्न खोजिएको छ । अहिलेसम्म वर्षेनि बजेट विनियोजन भएपनि काम हुन सकेको छैन । आगामी वर्षहरुमा जसरीपनि वडा नम्बर १ मा सडक सञ्जाल जोड्ने कुरामा हामी प्रतिबद्ध छौं । मैरै कार्यकालमा जसरीपनि वडा नम्बर १ सडक सञ्जालमा जोडिन्छ । आगामी आर्थिक वर्षमा समेत वडा नम्बर १,२ र ३ का जनप्रतिनिधिहरु मिलेर सडकको योजनालाई सामूहिक रुपमा पालिकामा लैजाने कोशिसमा छौं ।

विद्युतको कुरा गर्दा निर्माणाधिन अवस्थामा रहेको छ । पाधुरी संस्थासँग मिलेर विद्युत विस्तारको काम भइरहेको छ । त्यसको लागि यो वर्षपनि काम भयो । अर्को वर्षको लागि यहीं योजनालाई निरन्तरता दिनेगरी काम भइरहेको छ । आगामी वर्षमा जसरीपनि वडा नम्बर १ मा विद्युत पुग्छ । अहिले आगामी आर्थिक वर्षका लागि बस्तीस्तरमा योजना छनौटको काम भइरहेको छ । बस्तीहरुमा शिक्षा,स्वास्थ्य र कृषि क्षेत्रका धेरै योजना आएका छन् । ती योजनाहरुलाई नै प्राथमिकता दिएर काम गर्नेछौं ।

"नागरिकका अपेक्षा सम्बोधन हुने गरी विकास भएको छ"

रण बहादुर बुढा
वडाअध्यक्ष
वडा नम्बर २

म लामो समय सामाजिक क्षेत्रमा क्रियाशील रहे । सामाजिक क्षेत्रमा काम गर्दागर्दै राजनीतिमा पनि सक्रिय भइयो । सोही क्रममा २०७९ को स्थानीय तह निर्वाचनमा पनि भाग लिने शौभाग्य मिल्यो । लोकतान्त्रिक प्रक्रियामार्फत वडा नम्बर २ का जनताले वडाअध्यक्षको जिम्मेवारी सुम्पिनुभयो । सिंगो वडाको अभिभावकको रुपमा जिम्मेवारी सम्हालेको पनि दुई वर्ष बितिसकेको छ । यो दुई वर्षको अवधिमा सिंगो जनताको समस्या बुझ्ने अवसर पाइयो । म जनताका समस्या समाधान गर्न र वडाको विकास गर्न अहोरात्र खटिरहेको छु । जनताहरु धेरै समस्या लिएर आउने गर्नुभएको छ । हामीले सकेजति समस्या समाधान गरिरहेका हुन्छौ । जनताले सकभर शुलभ सेवा पाउन भन्ने उद्देश्य रहेको छ । हाम्रो वडाको भूगोल विकट छ । त्यसैले विकास निर्माणमा कठिनाई भएको छ । वडा नम्बर २ का जनताले प्रत्यक्ष अनुभूत गर्ने गरेर हामीले काम गरिरहेका छौं । यस्तै चुनावमा गरेका प्रतिबद्धता अनुसार धेरै काम भएका छन् । दुई वर्षको अवधिमा हामीले खानेपानीको व्यवस्था गरेका छौं । शिक्षा क्षेत्रको विकासको लागि काम गरिएको छ । अन्य थुप्रै काम भएका छन् । वडा नम्बर २ विभिन्न हिसाबमा सम्भावना भएको छ । भूगोल चाहिँ धेरै अप्ठ्यारो छ । अन्य वडा भन्दा हरेक हिसाबले पछि परेको छ । सात मध्ये विकास, पहुँच र स्रोत साधनका दृष्टिले निकै पछाडि छ । जनचेतनाको स्तरपनि पछि रहेको छ ।

तर यदि धेरै अभाव हुँदापनि प्राकृतिक रुपमा भने सुन्दर छ । यहाँ अर्थोपार्जनका थुप्रै सम्भावना रहेका छन् । हाम्रो वडामा जडिबुटी धेरै पाइन्छ । जडिबुटी संकलनबाट यहाँका नागरिकले जिविकोपार्जन गर्दै आएका छन् । यस्तै विभिन्न पुराना संस्कृति झल्कने मठमन्दिरहरु रहेका छन् । अन्य कुराहरुको सन्दर्भ हेर्ने हो भने यहाँको वातावरणपनि स्वच्छ रहेको छ । तर विकास गर्न चाहिँ साह्रै गाह्रो छ । भौगोलिक विकटताले विकासमा पछि परेका छौं । अहिलेसम्म सडक सञ्जाल पुग्न सकेको छैन । हाम्रो वडामा क्षेत्री समुदायको मात्रै बसोबास रहेको छ । उनीहरुको मुख्य पेसा कृषि हो । आम्दानीको मुख्य स्रोत चाहिँ पशुपालन हो । यहाँका हरेक नागरिकले विभिन्न व्यवसाय सञ्चालन गरिरहेका देखिन्छन् । जडिबुटी र भेडा र बाख्रापालनबाट आम्दानी गर्छन् । वडामा विभिन्न बहुमुल्य जडिबुटी पाउँछन् । कटुको, चिराइतो गुच्ची च्याउ, सेतो चिनी, पाँचऔंले लगायत जडिबुटी यस वडामा पाउँछन् । हरेक वर्षको यसको संकलनको लागि सिजन लाग्ने गर्दछन् । कृषि र पशुपालनको लागि गाउँपालिका र वडाबाट नै अनुदान प्रदान गरिएको छ । अनुदानबाट किसानहरुले व्यवसाय प्रवर्द्धन गरिरहेका छन् । यस्तै शुलभ स्वास्थ्य सेवा दिइएको छ ।

शिक्षा क्षेत्रको विकासका लागि धेरै कार्यक्रम लागू गरिएको छ । पहिलाको भन्दा सुधारको चरणमा छ । स्थानीय स्तरमा हुने अनावश्यक राजनीतिको चपेटामा शिक्षा क्षेत्र परेको छ । सडक र सञ्चारको पहुँच अझै पुगेको छैन । खानेपानी योजना सम्पन्न गरेका छौं । एक घर एक खानेपानी धारा रहेको अवस्था छ । दुई वर्षको अवधिमा हामी पचास प्रतिशत जति विकास निर्माण गरेका छौं । खानेपानी विस्तार गर्नेदेखि कृषि क्षेत्रको विकास भएको छ । जडिबुटीमार्फत मानिसहरुले मनग्य आम्दानी गर्दै आएका छन् । चालू आवमा धेरै योजना लागू भए । शिक्षा क्षेत्रको लागि खानेपानी र विद्यालय भवन, बाटो बनाउनुका साथै मन्दिरहरु निर्माण गरिएको छ । यो आर्थिक वर्ष सकिन लाग्यो । नयाँ आर्थिक वर्षका लागि योजना छनौट प्रक्रिया सुरु भएको छ । बस्ती स्तरमा योजना छनौटका लागि कर्मचारी खटाइएको छ । योजना छनौट गर्दा जनताका आवश्यकतालाई मध्यनजर गरिएको छ । सोही अनुसार बस्तीका योजना वडामा आउँछन् ।

प्राथमिकताका आधारमा योजना छनौट गरिनेछ । अहिलेसम्म हेर्दा कतैबाट बाटो, कतैबाट विद्यालय भवन, कतै बाट विद्युतको कुरा आएको छ । अब हामी योजना छनौटमा लाग्छौ । नयाँ आर्थिक वर्ष सुरु हुन बित्तिकै कार्यान्वयन हुन सुरु भइहाल्छ । आगामी तीन वर्षमा वडा नम्बर २ लाई विकसित बनाउने मेरो जिम्मेवारी रहेको छ । सोही अनुसार विकासको गतिलाई तिव्रता दिन्छौं । सडक पुग्नेछ । शिक्षा क्षेत्रको विकास हुनेछ । त्यसैले स्थानीय तहसँग जनता प्रत्यक्ष जोडिएका हुन्छन् । उनीहरु योजना र बजेट माग्छन् । आगामी दिन वर्षमा समृद्ध वडा बनाउने हो ।

“j8fnfO{ hgd}qL / ;]jfd'vL agfPsf 5f}”

मंगलबहादुर बुढा
वडाअध्यक्ष
वडा नम्बर ३

हिमाली गाउँपालिका आफैमा सम्भावनै सम्भावना बोकेको पालिकाका रुपमा रहेको छ । यस पालिकामा सात वटा वडा रहेका छन् । तीमध्येको एक हो, वडा नम्बर ३ । यो वडा अन्य वडा भन्दा तुलनात्मक रुपमा कम विकसित छ । भौगोलिक रुपमा विकट भएपनि कृषि उत्पादन र प्राकृतिक सुन्दरताको दृष्टिले प्रचुर सम्भावना भएको वडाको रुपमा रहेको छ । यस्तै यहाँ सांस्कृतिक सम्पदाहरुसमेत रहेका छन् । समग्रमा वडा नम्बर ३ अहिले विकासको गतिमा लम्किरहेको छ ।

स्थानीय तहको निर्वाचनमार्फत हामी निर्वाचित भएर आउँदा अघिल्लो कार्यकालका जनप्रतिनिधिले विकासको जग बसालेको थिए । विभिन्न क्षेत्रमा विकासका धेरै काम भएका थिए । हाम्रो पहिलो प्राथमिकता अघिल्लो कार्यकालका अधुरा योजना सम्पन्न गर्ने नै थियो । ती योजनाहरु सम्पन्न गरियो । वडाको आवश्यकता अनुसार नयाँ योजनाहरु पनि लागू गरियो । पहिलो वर्ष सिकाईको वर्ष रहयो । यद्यपि वर्षेनी हुने नियमित काम चाहीँ सुरु भए । चालू आर्थिक वर्षपनि हामीले विभिन्न योजनालाई प्राथमिकता दिएका थियौ । मुख्य प्राथमिकता कृषि क्षेत्रको विकास थियो । कृषिमार्फत वडाको विकास गर्ने उद्देश्यले त्यसलाई प्राथमिकता दिइएको थियो । अहिलेपनि वडाले कृषिलाई जोड दिएको छ । वडा नम्बर ३ मा विभिन्न गाउँ र बस्ती रहेका छन् । वडा नम्बर ३ मा रुम्बा गाउँ छ । त्यहाँ स्याउ फल्छ । त्यहाँ स्याउका बोट नभएका घरधुरी छैनन् । २८ घरधुरीले स्याउ खेतीमार्फत आम्दानी गरिरहेका छन् । यस्तै हाम्रो वडामा आलू खेतीको प्रसस्त सम्भावना छ । खेतीयोग्य जमिन बढी भएका कारण कृषिमार्फत हामीले वडाबासीको जीवनस्तर माथि उकास्नको लागि काम गरिरहेका छौं । यहाँ आलु उत्पादन धेरै हुन्छ । आलू उत्पादन गरेर पालिकामा बेचेर पनि जिविकोपार्जन भइरहेको छ । अन्य बाली उत्पादन नहुने भएकोले आलु बेचेरपनि अन्य बाली किन्छन् यहाँका स्थानीयले । अहिले पनि बजारीकरणको समस्या छ । तर हामीले किसानका उत्पादन बजारीकरण सहरीकरणका लागि कोल्ड स्टोर स्थापना गरेका छौं । नागरिकले त्यहाँ राख्नुहुनेछ । कुहिने डर छैन । आम्दानीको स्रोत नै स्याउ र आलु भएकोले यसको व्यवसायिकताका लागि वडाले अनुदान दिँदै आएको छ ।

यस्तै शिक्षा क्षेत्रको विकासमा समेत वडाको ध्यान रहेको छ । कुनैपनि समाज विकासको प्रमुख आधार नै शिक्षाको विकास हो । त्यसैले हरेक नागरिकलाई साक्षर बनाउन अनिवार्य विद्यालयमा भर्ना हुने नीति लिइएको छ । स्वास्थ्य क्षेत्रको विकास पनि भएको छ । हामी आएपछि स्वास्थ्य चौकी पुगेको छ । दक्ष जनशक्ति रहेका छन् । उनीहरुले शुलभ सेवा प्रदान गरिरहेको अवस्था छ । जेष्ठ नागरिकलाई घरदैलो मै सेवा दिने प्रयास गरिरहेका छौं । विद्युत र खानेपानीसमेत वडामा पुगेको छ ।वडा नम्बर ३ मा विकासका दृष्टिले पछि परेको गाउँको रुपमा रहेको छ, गुम्बा गाउँ । गुम्बा गाउँको विकासका लागि वडाले विशेष ध्यान दिएको छ । यहाँको स्वास्थ्य क्षेत्रलाई ध्यान दिइएको छ । त्यसको लागि हामीले महिनाको दुईपटक घुम्ती शिविर सञ्चालन गर्दै आएका छौं । कुपोषित बालबालिकालाई घरेलु खाद्यवस्तुबाट उत्पादित उत्पादन खुवाउने गरिएको छ । यस्तै कृषकलाई विउविजन वितरण गरिएको छ । स्याउ उत्पादनलाई जोड दिइएको छ । मौरी पालनको लागि वडाले किसानहरुलाई तालिम प्रदान गर्दै आएको छ । कृषि क्षेत्रलाई आर्यआर्जनसँग जोडेका छौं । वडाबाट प्रवाह गरिने सेवालाई शुलभ बनाइएको छ । पुर्वाधारमा तमाम् उपलब्धि हासिल भएको छ । कुवाडिदेखि रानीसैनसम्म पर्यटनमार्ग निर्माण भएको छ । सञ्चार सुविधाका लागि टेलिफोन टावर निर्माण गरिएको छ । झोलुंगे पुलहरु निर्माण सम्पन्न भएको छ । जडिबुटीबाट वडाले राजस्व संकलन मात्रै गरेको छैन । जिविकोपार्जनको स्रोतसमेत जडिबुटी नै रहेको छ, वडा नम्बर ३ मा । वडा विकासलाई पहिलो प्राथमिकता दिएका अघि बढेको छु । आगामी दिनमा वडा नम्बर ३ समृद्ध वडाको रुपा दर्ज हुनेछ ।

“समृद्ध वडा बनाउने अभियानमा लागेको छु”

भीमानन्द पाण्डे
वडाअध्यक्ष
वडा नम्बर ४

बाजुराको हिमाली गाउँपालिकामा रहेका सात वटा वडामध्ये एक हो, वडा नम्बर ४ । यो वडा २४.६३ वर्ग किलोमीटर क्षेत्रफलमा फैलिएको छ । वडा नम्बर ४ को कूल जनसंख्या १ हजार १ सय १४ रहेको छ । गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण २०८१ अनुसार वडा नम्बर ४ मा २८९ घरधुरी रहेका छन् । तीमध्ये पुरुषको संख्या ७६७ र महिलाको जनसंख्या ६४७ रहेको छ । वडा नम्बर ४ को वडाअध्यक्षको रुपमा म निर्वाचित भएर आएको दुई वर्ष पूरा भएको छ । हाम्रो वडामा हामी निर्वाचित भएर आएको पहिलो वर्ष हामी भन्दा अघिल्लो कार्यकालमा सुरु भएका तर सम्पन्न नभएका अधुरा योजनाहरुलाई प्राथमिकता दियौँ । ती योजनाहरुलाई निरन्तरता दिएर सम्पन्न गऱ्यौ । त्यस अन्तर्गत खानेपानीका योजना सम्पन्न भए । खेल मैदान बनाउने कार्य सम्पन्न गऱ्यौ । विद्यालय भवन निर्माण भए । पूर्वाधारका योजनालाई सकायौ । नहर तथा सिँचाइ कुलोहरु बनाउने काम भयो । माथि उल्लेखित योजनाहरु वडा तथा गाउँपालिकाको बजेटमा सम्पन्न भएका हुन् ।

वडाको अहिलेको अवस्थाको कुरा गर्नुपर्दा दुई वटा टोल रहेका छन् । आधा घण्टाको अन्तरालमा दुवै टोलमा सडकबाटै सजिलै पुग्न सकिन्छ । वडा कार्यालयसम्म सडक सञ्जालको विस्तार भएको छ । दुवै टोलमा आधारभूत स्वास्थ्य चौकीहरु रहेका छन् । त्यसमा पालिकाले दरबन्दी अनुसार कर्मचारी पठाएको छ । सामान्य उपचारका लागि अन्य ठाउँमा धाउनुपर्ने अवस्था छैन । जटिल प्रकारको उपचारका लागि भने जिल्ला बाहिर नै जानुपर्ने बाध्यता छ । शिक्षाको कुरा गर्दा एउटा आधारभूत र एउटा कक्षा १२ सम्म पढाइ हुने विद्यालय रहेको छ । हामीले गुणस्तरीय शिक्षाका लागि पहल गरिरहेका छौं ।

शिक्षा क्षेत्रको विकासका लागि ‘धुलोरहित विद्यालय’ कार्यक्रम सञ्चालन गरेर विद्यार्थीलाई भुँईमा बसेर पढ्नुपर्ने बाध्यताको अन्त्य भएको छ । सम्पूर्ण विद्यालयहरुमा डेस्क र बेन्चहरु वितरण गरिएको छ । सबै विद्यालयलाई कार्पेट वितरण गरिएको छ । विद्यालय धुलोमुक्त भएका छन् । भौतिक पूर्वाधार निर्माण भएका छन् । वडामा एउटा राम्रो खेलमैदानको माग छ । यसको लागि ठूलो बजेट आवश्यक छ । वडा र गाउँपालिकाको मात्रै बजेटले बनाउन सकिने अवस्था छैन । बजेटसहित प्रदेश र केन्द्रमा पठाउने काम भएको छ । हामी त्यसको स्रोत खोज्ने काममा लागिपरेका छौं । हाम्रो योजना अनुसार विद्यालयमा आवश्यक शिक्षक दरबन्दी नहुँदा समस्या भोगिरहेका छौं । निजी स्रोतबाट विद्यालय सञ्चालन गर्नुपर्ने अवस्था छ । वडा नम्बर ४ मा विद्युत पुगेको छ । सम्पूर्ण घरधुरीले सहज रुपमा विद्युतको उपभोग गर्न पाएका छन् । वडामा रहेका बस्तीहरु संयुक्त छैनन् । बस्तीहरु छरिएर बसेका छन् । त्यहाँका नागरिकहरु ६ महिना औलमा बस्छन् भने ६ महिना लेकतिर बस्ने गर्नुहुन्छ । संयुक्त बस्तीमा खानेपानीको सहज पहुँच विस्तार भएको छ । छरिएर रहेका बस्तीहरुमा भने धेरै घरधुरीका लागि संयुक्त धारोको व्यवस्था छ । हामी ती क्षेत्रमा पनि सहज रुपमा खानेपानीको पहुँच विस्तार गर्ने काम गरिरहेका छौ । हाम्रो कार्यकालभरी सबै बस्ती तथा घरघरमा खानेपानीको पहुँच विस्तार हुन्छ । यस्तै कृषि क्षेत्रको विकासका लागि हाम्रो प्रमुख ध्यान रहनेछ । त्यसबाट वडाबासीलाई आत्मनिर्भर बनाउने हाम्रो प्रमुख लक्ष्य छ । ती मध्येपनि पशुपालन गाईपालन गरिनेछ । यस्तै फलफूल खेतीमा जोड दिइनेछ । जडिबुटी संकलनबाट आर्थिक स्तर माथि उकास्नेगरी काम अघि बढाइनेछ ।

अब हामी चालू आर्थिक वर्षको अन्त्यतिर छौ । चालू आर्थिक वर्षमा पनि विभिन्न योजना सञ्चालन भएका थिए । हामीले यो वर्षपनि शिक्षा क्षेत्रको विकासका लागि काम गरेका थियौ । सोही अनुसार शिक्षा क्षेत्रको विकासको लागि विद्यालय भवन बनाउने काम भयो । गरिब तथा जेहेन्दार विद्यार्थीहरुलाई छात्रवृत्तिदेखि लत्ताकपडा वितरण गर्यौं । विभिन्न स्वास्थ्य शिविरहरु सञ्चालन भए । त्यसबाट नागरिकले निःशुल्क सेवा सुविधा प्राप्त भएको छ । कच्ची सडकहरु निर्माण भएका छन् । सडक स्तरोन्नति गरेका छौं । खानेपानीको लागि पाइप विस्तार गर्नुका साथै विद्युत विस्तारका लागि लाइन हाल्ने काम भएको छ । चालू आवमा सुरु भएका अधिकांश योजना सम्पन्न भइसकेका छन् । ती योजनाहरुको भुक्तानी प्रक्रियासमेत सम्पन्न भइसकेको छ । केही योजना कार्यन्वयनको चरणमा छन् । आर्थिक वर्ष सकिदासँा हामी सम्पूर्ण योजनालाई सम्पन्न गरिसकेका हुनेछौं । अब नयाँ आर्थिक वर्षको लागि योजना छनौट प्रक्रियामा छौं । यो दुई वर्षको अनुभवलाई समेटेर हामीले जनताको प्रत्यक्ष जीवनमा प्रभाव पार्ने खालका योजनालाई आगामी वर्ष हामी लैजाने छौं । त्यसको लागि बस्तीस्तरमा योजना छनौट प्रक्रिया सुरु भइसकेको छ । बस्तीबाट आवश्यकता र प्राथमिकता अनुसार टुक्रे योजनाहरु आउने क्रम जारी छ । ती योजनाहरुलाई वडा भेलामार्फत अन्तिम रुप दिनेछौं । त्यसपछि गाउँपालिकामा पठाउनेछौं । त्यहाँसम्म बृहत छलफल भएर गाउँ सभामार्फत योजना कार्यान्वयन प्रक्रिया सुरु हुनेछ । हाम्रो वडा अन्य वडा भन्दा विकासित छ । भौगोलिक रुपमा पनि हामी सहज अवस्थामा रहेका छौं । विकास पनि राम्रो भएको छ । अझै विकास गर्नेछौं ।

अन्त्यमा, म सम्पूर्णमा अनुरोध गर्न चाहन्छु । वडा विकासमा हातेमालो गरौ । सबै मिलेर समृद्ध वडा निर्माण गरौं । समृद्ध वडा नै हाम्रो लक्ष्य हो । सोही अनुसार अघि बढ्ने छौं । जनताका सुझाव सल्लाह अनुसार अघि बढ्ने छौं । आगामी तीन वर्षमा हामी खानेपानी नपुगेको ठाउँमा खानेपानी र बत्ती पुऱ्याउनेछौं । शिक्षा क्षेत्रको विकास गर्नेछौ । सबै ठाउँमा सडक सञ्जाज पुग्नेछ । विद्यालय शिक्षापनि हाम्रो प्राथमिकतामा र हनेछ । दरबन्दी मिलान गरिनेछ । आगामी तीन वर्षमा समृद्ध वडा निर्माण गर्नेछौं ।

"समृद्ध वडा खुसी वडाबासी मेरो संकल्प हो"

प्रदीप थापा
वडाअध्यक्ष
वडा नम्बर ५

हिमाली गाउँपालिकाको वडा नम्बर ५ सात वडामध्येको एक हो । म यस वडाको वडाअध्यक्षको रुपमा रहेको छु । म निर्वाचित भएर आएको दुई वर्ष पुगेको छ । म वडामा निर्वाचित हुनुभन्दा पहिले मैले केही चुनावी प्रतिबद्धताहरु व्यक्त गरेको थिए । त्यतिबेला नै मेरो प्राथमिकता शिक्षा, स्वास्थ्य र खानेपानी रहेको थियो । यो वर्षको अवधिमा मैले यी क्षेत्रलाई विशेष प्राथमिकता दिए । ती भन्दा अन्य थुप्रै योजनाहरु वडा नम्बर पाँचमा ल्याउन सफल भएको छु । वडाको विकासका लागि निरन्तर खटिएको छु । यो अवधिमा विशेष गरी शिक्षा र स्वास्थ्य क्षेत्रमा देखिने गरी काम भएको छ । शिक्षा अन्तर्गत हामीले विद्यालय भवन निर्माण गरेका छौं भने स्वास्थ्य संस्थाका भवन बनेका छन् । यस्तै हामीले यो अवधिमा बस्ती स्तरसम्म सडक सञ्जाल पुर्‍याउन सफल भएका छौं । यतैमात्रै होइन सानातिना बाटाघाटा र दुई दिन ठाउँमा खानेपानीको पहुँच विस्तारको कामपनि भएको अवस्था छ । यसैगरी हामी सिँचाइ कुलोहरु निर्माण गर्न सफल भएका छौं । यसैगरी हिउँदे र वर्खे अधिवेशनमा समेत योजनालाई छनौट गरेर विकासको काम भएको छ । भौतिक पूर्वाधार निर्माण क्षेत्रमा हाम्रो वडामा धेरै काम भएको छ ।

हामी निर्वाचित भएर आएको दुई वर्ष पुगेको छ । अहिलेसम्मको यात्रा सन्तोषजनक नै रहेको मैले अनुभूति गरेको छु । किनभने मैले आफ्नो क्षमता,पहुँच र सहकार्य गरेर काम गरिरहेको छु । विकास,सम्भावना र पर्यटनका दृष्टिले फराकिलो रहेको छ । हिमालीमा सात वडा छन् । ती मध्ये सबैभन्दा जनसंख्याको हिसाबले ठूलो वडा नम्बर ६ हो । त्यसपछिको ठूलो वडाको रुपमा वडा नम्बर ५ रहेको छ । वडामा पाँच वटा टोल रहेका छन् । प्रत्येक टोलमा पुग्न पैदल जाँदा आधा घण्टा लाग्छ । भूगोल र आवातजावतका दृष्टिले फराकिलो छ । हरेक बस्तीमा कच्ची सडकसम्म पुगेको छ । विषयगत कुरामा जाँदाखेरी हाम्रो वडामा सडक सञ्जाल पुगेको छ । हामीले अहोरात्र खटिएर सडकको पहुँच विस्तार गरेका छौं । केही ठाउँमा अझैपनि सुरु हुँदैछ । कृषि तथा पशुपालनको कुरा गर्दा धेरै लगानी गरिएको छ । यसमा गाउँपालिकाको समेत ठूलो लगानी रहेको छ । हिमाली गाउँपालिकाले वृक्षारोपण गर्ने नागरिकलाई पाँच किलो चामल दिने कार्यक्रम ल्याएको थियो । त्यो कार्यक्रम प्रभावकारी देखियो । जनताले यो कार्यक्रमलाई निकै मन पराएका छन् । समूहमार्फत बाख्रा र भेडापालनका लागि लगानी गरिएको छ । वडा नम्बर ५ मा विद्युतको समस्या छैन । यो वडामा रहेको खोलाबाट विद्युत आयोजनाबाट गाउँपालिकाको केन्द्रसम्म विस्तार भएको छ ।

अन्य वडामा समेत विस्तार भइरहेको अवस्था छ । शिक्षा र स्वास्थ्यको कुरा गर्दा भवन नभएको ठाउँमा भवन निर्माण गरेका छौं । अझै थप गर्ने काम भइरहेको छ । आवश्यकतामा आधारित भएर योजना लागू गर्ने गरिएको छ । विकासे काम अन्य वडा भन्दा हाम्रो वडामा भएको मैले महशुस गरेको छु । हामी गरिबी निवारणका लागिसमेत काम गरिरहेका छौं । वडाका विपन्न नागरिकहरुलाई राहत प्रदान गरिएको छ । यस्तै पुराना अधुरा योजनाहरुलाई समेत हामीले प्राथमिकताका साथ अघि बढाएका छौं । यस्तै सामाजिक विकृति हटाउन वडा कार्यालय लागिपरेको छ । शिक्षाबाट कोहीपनि बञ्चित नहोस् भनेर हामीले काम गरिरहेका छौं । यहाँका निमुखा जनताको सारथी बनेका छौं । कुनैपनि व्यक्ति बिरामी भएमा आर्थिक सहयोगसमेत गरिरहेका छौं । कुनैपनि समस्या आएमा टोलमै गएर समस्या समाधान गरिएको छ । वडाको विकासका लागि पालिका, प्रदेश र केन्द्रमा समेत पहल गरिएको छ । दीर्घकालीन योजनालाई जोड दिइएको छ । वडाबासीका गुनासो सुन्ने प्रणाली लागू गरेका छौं ।

चालु आर्थिक वर्षको अन्त्यमा छौं । हामीले आर्थिक वर्षको सुरुदेखि नै सुरु गरेका योजनाहरु सबै सम्पन्न भइसकेको अवस्था छ । अब नयाँ आर्थिक वर्षको लागि पनि हामी योजना छनौट प्रक्रियामा लागि सकेका छौं । अहिले विशेष गरेर जुन ठाउँमा कुन योजना अत्यावश्यक छ । त्यसमा नै हामीले काम गर्ने गरेर योजना बनाइरहेका छौं । अर्को वर्षमा खानेपानी र शिक्षा क्षेत्रमा लगानी गरिनेछ । यस्तै कृषि उपजका लागि सिँचाइको व्यवस्था गरिनेछ । विद्युत र कृषि क्षेत्रको विकासमा लगानी हुनेछ । अन्त्यमा सम्पूर्ण वडाबासीलाई विकासमा साझेदारी अघि बढाउन अनुरोध गर्दछु । समृद्ध वडा,खुसी वडाबासी मेरो एकमात्र ध्येय हो ।

"चुनावी प्रतिबद्धता अनुसार विकास भइरहेको छ"

प्रेमलाल भण्डारी
वडाअध्यक्ष
वडा नम्बर ६

स्थानीय तह निर्वाचनमार्फत हामी निर्वाचित भएर आएको दुई वर्ष पूरा भएको छ । स्थानीय तहको एउटा वडाअध्यक्षको रुपमा काम गर्न पाउँदा मैले आफूलाई निकै भाग्यमानी ठानेको छु । वडाअध्यक्ष एउटा सार्वजनिक पद हो । सिंगो वडाको अभिभावकको रुपमा मैले आफ्नो जिम्मेवारी निभाइरहेको छु । वडामा दैनिक हुने कामदेखि, जनताका गुनासा सुन्ने, घरदैलो गर्ने, समस्या समाधानको पहल गर्ने वडाको विकास गर्ने हाम्रो जिम्मेवारीको क्षेत्र हो । जनताले लोकतान्त्रिक प्रक्रियामार्फत दिएको जिम्मेवारी पूरा गर्न म हरेकपल तयार भएर बसेको हुन्छु । जनताहरुका माग पूरा गर्ने, समस्या समाधान गरिदिने, विभिन्न कुरामा समन्वय गरिदिने हाम्रो दैनिकी हो । हाम्रो दैनिकी निकै व्यस्त छ । पाँच वर्षसम्मको लागि जनताको सेवामा खटिने कसम खाएर आएको एक जनप्रतिनिधिले गर्न सक्ने काममा मैले कुनैपनि कसर बाँकी राखेको छैन । व्यक्तिगत समस्या भन्दा पनि वडा र जनताका समस्यालाई प्राथमिकता दिएर म लागि रहेको छु । दुई वर्ष बितिसकेको छ । अझै तीन वर्ष बाँकी छ । आगामी दिनमा अझै सक्रिय रुपमा जनताको सेवामा लाग्नेछु । यसरी नै मेरो दैनिकी अनि वडाको काम कारबाही अघि बढिरहेको छ ।

वडा नम्बर ६ सम्भावनाले भरिएको एक ऐतिहासिक वडा हो । यहाँ अनेक प्रकारका समस्यासमेत विद्यमान रहेका छन् । यो पर्यटन विकासको लागि राम्रो सम्भावना भएको वडा हो । सम्भावना र समस्या रहेको अवस्थालाई मध्यनजर गर्दै यहाँको बृहत विकास हाम्रो एकमात्र लक्ष्य रहेको छ । जनताको जीवनस्तरमा सुधार ल्याउनको लागि लागिपरेका छौं । मल्लकालीन राजाले बनाएको नौकोटी दरबार, गुफा डाँडा,काल्डाँडा लगायत यहाँका पर्यटकीय गन्तव्य हुन् । विभिन्न वन्यजन्तुको समेत बासस्थान हो, वडा नम्बर ६ । हामी वडा नम्बर ६ को वृहत विकासमा लागि परेका छौ । यो दुई वर्षको अवधिमा हामीले जनताको अपेक्षा अनुसार काम गर्न नसकेपनि अपेक्षाकृत रुपमा विकास निर्माणका काम अघि बढाइरहेका छौं । वडाको विकासका लागि मैले विभिन्न निकायमा समन्वय पनि गर्दै आएको छु । वडाको विकासकै लागि भनेर धेरैपटक प्रदेश र संघमा समेत धाइसकेको छु । पालिकामा पनि हरेक वर्ष वडाको विकासका लागि जतिसक्यो बढी बजेट विनियोजनसमेत गर्दै आएको छु ।

हामी निर्वाचित भएर आएपछि पहिलो वर्ष धेरै कुरा सिक्नमा नै गयो । समग्रमा भन्नुपर्दा अघिल्लो कार्यकालमा अधुरा योजनालाई निरन्तरता र सिकाई मै बित्यो भन्दापनि हुन्छ । दोस्रो वर्ष, चालू आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ मा भने नीति तथा कार्यक्रम र बजेटमै वडा विकासका लागि विभिन्न योजनाहरुलाई प्राथमिकतामा राखेर हामीले योजनाहरु सञ्चालन गरेका थियौ । आर्थिक वर्षको अन्त्यसम्म आइपुग्दा ती योजनाहरु लगभग सम्पन्न भइसकेका छन् । केही योजना सम्पन्न हुने चरणमा छन् । एक आर्थिक वर्षको काम र विकासलाई मूल्यांकन गर्नुपर्दा वडा नम्बर ६ मा विकासको जग खनेका छौं । जनताका असीमित चाहना, सीमित स्रोत साधनका कठिनाइका बीच हामी वडा विकासमा लागेका छौं । वडाको आवश्यकता र प्राथमिकताको आधारमा हामीले त्यस्ता योजना कार्यान्वयनलाई जोड दियौ । यो बीचमा सिँचाइ नहर, खानेपानी, विद्यालय भवन मर्मत लगायतका योजना सम्पन्न भएका छन् । सम्पन्न भइसकेका योजनाको भुक्तानी प्रक्रियापनि भइसकेको छ । सम्पन्न हुने चरणमा रहेका योजनालाई चाडै सकाएर आर्थिक वर्षको अन्त्यसम्म भुक्तानी गरिसक्ने योजना अनुसार नै अहिलेपनि हामी काममै लागि परेका छौं ।

"आगामी तीन वर्ष वडा विकासका वर्ष हुनेछन्"

तपेन्द्र कुमार शाही
वडाअध्यक्ष
वडा नम्बर ७

हामी स्थानीय तहको निर्वाचन–२०७९ मार्फत निर्वाचित भएर आएका छौं । चुनावमा होमिदा हामीले विभिन्न चुनावी प्रतिबद्धता व्यक्त गरेका थियौं । वडाको भौगोलिक अवस्थिति अनुकूल विकासका लागि सडक सञ्जाल, विद्युत, खानेपानी र कृषि क्षेत्रको विकास गर्नेछौं भनेर प्रतिबद्धता गरेका थियौं । ती प्रतिबद्धता अनुसार वडा नम्बर ७ मा काम भएको छ । यस्तै आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ मा समेत थुप्रै विकास निर्माणका योजना सञ्चालन गरिएको थियो । जनताको आवश्यकतालाई मध्यनजर गरेर योजना छनौटदेखि नै अत्यावश्यक योजनालाई प्राथमिकता दिइएको थियो । वडा मात्रै नभएर गाउँपालिकाको विकासमा समेत टेवा पुग्ने गरेर योजना छनौट गरिएको थियो । जिल्ला कै नमुना खेलकूद मैदान निर्माण काम यसै वर्ष सुरु भयो । यसबाट समग्र हिमालीको खेलकूद क्षेत्रको विकास हुने अपेक्षा गरेका छौं ।

यस्तै वडा विकासका लागि शिक्षा,स्वास्थ्य, रोजगारी, खानेपानी, विद्युतका साथै कृषि क्षेत्रको विकासमा यसपटक थुप्रै काम भएका छन् । यस्तै युवाहरुलाई स्वरोजगार बनाउने, कृषि उत्पादनमा बढवा दिने खालका योजनालाई कार्यान्वयन गरिएको छ । यस्तै वडामा रहेका महिला, अपांगता भएका व्यक्ति र दलित समुदायको विकासका लागि काम गरिएको छ । वडा नम्बर ७ मा विद्युत पुगेको छ । खानेपानीको पहुँच पनि विस्तारै पुग्दैछ । शिक्षा क्षेत्रको विकाको अवस्था पनि सन्तोषजनक नै रहेको छ । हाम्रो वडामा यातायातको समेत सुविधा पुगेको छ ।

वडा नम्बर ७ कृषि क्षेत्रको एकदमै सम्भावना भएको वडा हो । कृषि क्षेत्रको सम्भावना रहेको वडामा माटोको परिक्षण गरिएको थियो । आलु खेतीका लागि माटो एकदमै उपयोगी देखिएको छ । यस्तै वडा नम्बर ७ लाई 'आलु पकेट क्षेत्र' घोषणा गरिएको छ । सहकारी संस्थासँग समन्वय गरेर आलु बजारीकरण गरिएको छ । त्यसबाट किसानहरुले आर्थिक लाभ गरिरहेका छन् । नयाँ प्रविधिको विकास गरेर आधुनिक रुपमा आलु खेती भइरहेको छ । आलुको अथाह सम्भावना बोकेको वडामा रोजगारी सिर्जनाका लागि कार्ययोजना निर्माण गर्नुपर्छ भन्ने लागेको छ । सोही अनुसार सरोकारवाला निकायहरुसँग समन्वय गरेर कार्ययोजना निर्माणलाई प्राथमिकता दिएको छु । यसबाट रोजगारी सिर्जना हुने सम्भावना रहेको छ । संकलन केन्द्रसमेत स्थापना गर्दैछौ । ढुवानीमा हुने समस्या समाधानका लागि कृषि भ्यानले ओसारपोसार गरिरहेको छ । हाम्रो वडा कर्णाली करिडोरसँग जोडिएको छ । प्रत्यक्षरुपमा सडक सञ्जाल जोडिएको छ ।

अब नयाँ आर्थिक वर्षको लागि हामी योजना निर्माण प्रक्रियामा लागेका छौं । अहिले बस्ती स्तरमा योजना छनौट कार्य भइरहेको छ । बस्ती स्तरका योजना आएपछि वडामा छलफल गरिनेछ । आवश्यकतामा आधारित भएर योजना छनौट हुनेछन् । अझै तीन वर्ष बाँकी छ । आम नागरिकका समस्या सम्बोधन हुने गरी विकासको गतिलाई तिव्रता दिइनेछ । अब भने हामी समुदाय केन्द्रीत हुनेछौं । योजनामा प्राथमिकीकरण नै हाम्रो लक्ष्य हुनेछ ।

हिमाली गाउँपालिका वडा नम्बर ७ ले आर्थिक वर्ष २०७९/०८० मा आधा दर्जन बढी योजना सम्पन्न गरेको थियो । हामी निर्वाचित भएर आएको पहिलो वर्षमा हामीले शिक्षा, स्वास्थ्य र सडकलाई प्राथमिकता दिएका थियौ । यसैगरी हाम्रो प्राथमिकता सिँचाइ,कृषि क्षेत्रको विकास र पशुपालनसमेत रहेको थियो । पहिलो आर्थिक वर्षमा वडा नम्बर ७ मा शिक्षा क्षेत्रमा विद्यालयका भवनहरु निर्माण भए । जनता माध्यमिक विद्यालयको घेराबार र शौचालय सम्पन्न भएको छ । यस्तै विद्यालयहरुमा स्वास्थ्यका लागि खानेपानीको पनि व्यवस्था गरिएको छ । विभिन्न विद्यालयमा दुई कोठे भवन निर्माण सम्पन्न गऱ्यौ । बाँध सिँचाइ कुलो बनेका कारण खेत सिँचाइमा सहज भयो । यस्तै समयको विस्तार र प्रविधिको विकाससँगै परम्परागत घट्ट विस्थापन गरेर आधुनिक घट्ट निर्माण गरियो ।

यस्तै विद्यालयको ६ कोठे भवनलाई पक्की बनाएका थियौ । कृषि क्षेत्रको विकासका लागि आधुनिक मेसिनहरु गरेर किसानलाई बाड्ने काम भयो । पहिलो आर्थिक वर्षमा राम्रा कामहरु सम्पन्न भएका थिए । यो दुई वर्षको समयमा हामीले अपेक्षाकृत रुपमा विकास गरिरहेका छौं । जनताको सबै चाहना पूरा भए त म भन्दिन तर, विकास नै भएन भन्ने पारेको छैन । हरेक वर्ष नयाँ नयाँ विकास भइरहेका छन् । आगामी दिन वर्षमा समृद्ध वडा विकास हुनेछ ।

समृद्धिको बाटोमा हिमाली गाउँपालिका

गोविन्द बहादुर मल्ल
अध्यक्ष
हिमाली गाउँपालिका, बाजुरा

हिमाली गाउँपालिकालाई कृषिमा आत्मनिर्भर, सबै नागरिकहरुमा गुणस्तरीय स्वास्थ्य,शिक्षाको पहुँच पुऱ्याउन तथा सबै बस्तीहरुलाई सडक सञ्जालमा जोडिने र कुपोषण तथा गरिबी निवारणलाई प्राथमिकता दिइएको छ ।

'स्वास्थ्य, शिक्षा, कृषि, जडिबुटी, पर्यटन र पूर्वाधार औधोगिकरण, सुशासन सम्बृद्ध हिमालीको आधार' हिमाली गाउँपालिकाको मूल मन्त्र हो । यहीँ मूल मन्त्रमा टेकेर गाउँपालिकाले आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ मा नीति तथा कार्यक्रम तयार गरेको थियो । सोही अनुसार बजेटसमेत विनियोजन गरेका थियौं । हिमाली गाउँपालिकालाई कृषिमा आत्मनिर्भर, सबै नागरिकहरुमा गुणस्तरीय स्वास्थ्य,शिक्षाको पहुँच पुऱ्याउन तथा सबै बस्तीहरुलाई सडक सञ्जालमा जोडिने र कुपोषण तथा गरिबी निवारणलाई प्राथमिकता दिइएको थियो। 'हिमाली गाउँ,उज्यालो बनाऔं' भन्ने अभियान सञ्चालन गर्दै रोजगारी सिर्जना गरी 'सुखी हिमाली बासी र समृद्ध हिमाली गाउँपालिका'बनाउने हाम्रो उद्देश्य रहेको छ । आर्थिक विकासतर्फ राजस्व परिचालन, पर्यटन विकास,घरेलु तथा साना उद्योग विकास, सहकारी, बैंक तथा वित्तीय संस्थालाई प्राथमिकता दिएका थियौं । सामाजिक विकासतर्फ शिक्षा,स्वास्थ्य, महिला,बालबालिका र जेष्ठ नागरिक क्षेत्रमा काम गरिने नीति तथा कार्यक्रम ल्याएको हो । पूर्वाधार विकासतर्फ रोजगारी सिर्जना गर्ने, सडक सञ्जालको विस्तार, विद्युत विस्तार,सिँचाइ र सञ्चार क्षेत्रको विकास गर्ने हाम्रो ध्येय रहेको छ । बाजुरा जिल्ला आफैमा विकासका दृष्टिले पछि परेको र भौगोलिक विकटता भएको जिल्ला हो । गाउँपालिकाको समग्र अवस्थाको कुरा गर्दा हाम्रो हिमालीमा पनि भौगोलिक विकटता रहेको छ । जसका कारण हामी विकासमा फड्को मार्न कठिनाई छ । यो सुदूरपश्चिमको बझाङ र कर्णालीका हुम्ला र मुगुसँग सीमाना जोडिएको गाउँपालिका हो । हामी अहिलेपनि विकासका दृष्टिले धेरै पछि छौं । प्रत्येक वर्ष हामी गाउँपालिकाबाट जिल्ला, प्रदेश र केन्द्रमा हिमालीको समग्र विकासका लागि सरोकारवालाहरुलाई दबाद दिइरहेका छौं । योजना माग गर्नेदेखि भेटघाट गर्नेसम्म कार्य हामीले गरिरहेका छौं । हिमाली अहिलेपनि विकासका दृष्टिले पछि परेको हुनाले विशेष क्षेत्र घोषणा गरेर विकास गर्नुपर्छ भन्ने हाम्रो माग रहेको छ । तर, अहिलेसम्म सुनुवाई हुन सकेको छैन । गाउँपालिकाको आन्तरिक स्रोतका क्षेत्र नभएका कारण राजस्व संकलनको दर न्युन रहेको छ । त्यसैकारण साना तिना विकासका लागि पनि अरुको भर पर्नुपर्ने अवस्था रहेको छ । वर्षेनि आउने सिफारिस दस्तुरबाट विकास गर्न सम्भव नै छैन । हिमाली गाउँपालिकामा राजस्व संकलनको प्रमुख आधार छ । तर,त्यो पनि चोरीपैठारीका कारणले हामीले उपभोग गर्न पाएका छैनौ । यदि त्यसलाई व्यवस्थित गर्न सकियो भने राजस्व संकलनमा निकै ठूलो वृद्धि हुने सम्भावना रहेको छ । त्यसको लागि हामीले मात्रै कडाई गरेर जान सकिने अवस्था छैन । हाम्रा छिमेकी जिल्लाहरुबाट चोरी हुन भएका कारण हामी निकै ठूलो समस्या भोगिरहेका छौं । यस्तो अवस्था रोक्न सकेका छैनौ । जिल्लालाई समेत बारम्बार आग्रह गरेका छौ । अब गाउँपालिकाले कानून नै बनाएर व्यवस्थापनको लागि गाउँपालिका लागेको छ । त्यसको व्यवस्थापन भएको

खण्डमा वर्षेनि १० देखि १५ करोड राजस्व संकलन हुने हाम्रो आंकलन छ । त्यसलाई राजस्वको दायरामा ल्याउन सकेको अवस्था छैन । पालिकाको तर्फबाट निरन्तर पहल भइरहेको छ । प्रदेश र केन्द्रले पठाएको बजेटले मात्रै अपेक्षाकृत विकास हुन सकेको अवस्था छैन । विभिन्न समस्याका बाबजुत हामीले गाउँपालिकाको शैक्षिक, स्वास्थ्य लगायतका क्षेत्रमा विकासका योजनाहरु निर्माण गरिरहेका छौं । भौतिक पूर्वाधारपनि प्राथमिकताका आधारमा निर्माण भइरहेको अवस्था छ । हाम्रो पालिकामा सात वटा वडा रहेका छन् । ती मध्ये चार वडा वडा कार्यालयसम्म सडक पुगेको छ । सबै वडामा आधारभूत स्वास्थ्य चौकीहरु पुगेका छन् । खानेपानीको पहुँच विस्तार हुँदैछ । समग्रमा आधारभूत आवश्यकताहरु परिपूर्ति भएको अवस्था छ । भएका सडकहरुलाई स्तरोन्नति गर्ने कामसमेत भइरहेको छ । यातायात नपगुका ठाउँमा यातायातको सुविधाका लागि लागि परेका छौं । सडक सञ्जाल जोड्नको लागि पनि प्रयास जारी छ । समग्रमा भन्नुपर्दा गाउँपालिका समृद्धिको यात्रामा लम्किरहेको छ । त्यसको लागि गाउँपालिकाले शिक्षा, स्वास्थ्य,पूर्वाधार निर्माण,विपद् व्यवस्थापन, सञ्चार, खानेपानी, कृषि, सिँचाइ,विद्युत तथा उर्जा,जडिबुटी तथा उद्योग विकासलाई प्राथमिकता दिएको छ । अघिल्लो कार्यकालमा हामी हिमाली समृद्धिको आधार तय गरेका थियौ । सोही अनुसार हामीले समृद्धिको यात्रालाई थप मजबुत् बनाउने गरी अघि बढेका छौं । अघिल्लो र यो कार्यकालको अहिलेसम्म सात मध्ये चार वटा वडामा सडक सञ्जाल पुगेको छ । अन्य वडामा सडक विस्तार गर्ने योजना रहेको छ ।

हिमाली उद्योगिक ग्राम निर्माणका काम थालनी भएको छ । सबै वडामा स्वास्थ्य चौकी स्थापना गरिएको छ । गाउँपालिकामा फोरजी सेवा सञ्चालनमा छ । घरमै पुगेर सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरणको व्यवस्था गरिएको छ । निःशुल्क एम्बुलेन्स सेवा सञ्चालन भएको छ । दश शथ्याको अस्पताल निर्माण हुँदैछ । शिक्षातर्फको कुरा गर्दा प्राविधिक र रोजगारमूलक शिक्षालाई जोड दिइएको छ । वृक्षारोपणलाई अनिवार्य बनाइएको छ । खेलकूद क्षेत्रको विकास पनि हाम्रो प्राथमिकताको क्षेत्र हो । बृहत पर्यटन गुरुयोजना निर्माण गरिएको छ । र्‍याप्टिङ सेवा सञ्चालन गरिएको छ । विभिन्न वडालाई पकेट क्षेत्र घोषणा गरिएको छ । भेडापालन र बाखापालन र भैसीपालनका लागि विशेष अनुदान प्रदान गरिएको छ । गाउँपालिकाले वन, जंगल संरक्षणको नीति लिएको छ। उज्यालो हिमाली गाउँपालिका अभियान सञ्चालन गरिएको छ । कृषकलाई अनुदान दिनुका साथै एक वडा एक नर्सरीको नीति लिएका छौं । रैथाने बालीको प्रवर्द्धनका साथै कोल्ड स्टोर केन्द निर्माण लेकाली क्षेत्रलाई स्याउ ओखर पकेट क्षेत्र घोषणा गरिएको छ । हिमालीमा सबैका घरमा खानेपानीका धारा अभियान सञ्चालन गरिएको छ । सबै वडामा पक्की कार्यालय बनेका छन् । पर्यटकीय सडक निर्माणको कामको थालनी भएको छ । यहाँ खेतीयोग्य जमिन एकदमै कम छ । यहाँको कूल भु-भागको ३० प्रतिशत क्षेत्रमा मात्रै खेती हुन्छ । ७० प्रतिशत क्षेत्रफल डाँडाकाँडा, वनजंगल, हिमाल रहेको छ ।

नागरिक वडा-पत्र

क्र.सं.	सेवाको किसिम	सेवा प्राप्त गर्न पेश गर्नुपर्ने कागजातको विवरण	सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने समय	सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने शुल्क रुपैया	सेवा दिने शाखा उपशाखा	सेवा प्राप्तिमा जिम्मेवार अधिकारी	सेवा प्राप्तिमा गुनासो सुन्ने अधिकारी
	घ) कर सम्बन्धी						
१	घर बहाल कर	-संघ संस्था वा कार्यालयको हकमा बहाल कर पठाउने कार्यालय वा संघ संस्थाको पत्र साथ लिई आउनु पर्नेछ । -निजी क्षेत्रको हकमा सम्पति बहालमा लिए दिएको प्रमाणको प्रतिलिपि ।	उल्लेखित प्रमाण कागज पूर्ण भए सोही दिन हुनेछ ।	२ प्रतिशत	राजस्व शाखा	राजस्व शाखा प्रमुख	प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत
२	व्यवसाय कर	-सम्बन्धित व्यक्तिको विवरण । -नागरिकता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि -सम्बन्धित व्यक्तिको हालसालै खिचेको पासपोर्ट साइजको फोटो २ प्रति । -आवश्यकता अनुसार उद्योग वाणिज्य संघको सिफारिस र घरेलु साना उद्योग कार्यालयमा दर्ता गरेको प्रमाण पत्रको प्रतिलिपि ।	उल्लेखित प्रमाण कागज पूर्ण भए सोही दिन हुनेछ ।	परिषदको निर्णय अनुसार	राजस्व शाखा	राजस्व शाखा प्रमुख	प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत
३	व्यवसाय नविकरण र व्यवसाय कर	-यस कार्यालयबाट दिइएको व्यवसाय दर्ता प्रमाणपत्र लिई आउनु पर्नेछ ।	उल्लेखित प्रमाण कागज पूर्ण भए सोही दिन हुनेछ ।	परिषदको निर्णय अनुसार	राजस्व शाखा	राजस्व शाखा प्रमुख	प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत
४	समूह दर्ता तथा नविकरण शुल्क	-व्यहोरा खुलेको सम्बन्धित व्यक्तिको निवेदन । -चालु आ.व. सम्मका गाउँपालिकालाई बुझाउनुपर्ने सम्पूर्ण राजस्व वा सेवा शुल्क	उल्लेखित प्रमाण कागज पूर्ण भए सोही दिन हुनेछ ।	रु. ५००/- र रु. ३००/-	राजस्व शाखा	राजस्व शाखा प्रमुख	प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत
५	मालपोत कर	-व्यहोरा खुलेको सम्बन्धित व्यक्तिको निवेदन । -सम्बन्धित व्यक्तिको नागरिकता प्रमाण पत्र प्रतिलिपि । -चालु आ.व. सम्मका गाउँपालिकालाई बुझाउनुपर्ने सम्पूर्ण राजस्व वा सेवा शुल्क	उल्लेखित प्रमाण कागज पूर्ण भए सोही दिन हुनेछ ।	एक रोपनी बराबर ३ रुपैया ५० पैसा	वडा कार्यालय	वडा सचिव	वडा अध्यक्ष
	ङ) अन्य						
१	मिलापत्र	-दुवै पक्षको संयुक्त निवेदन । -चालु आ.व. सम्मका गाउँपालिकालाई सम्पूर्ण राजस्व वा सेवा शुल्क तथा व्यवसाय कर बुझाउनुपर्ने प्रमाण ।	उल्लेखित प्रमाण कागज पूर्ण भए सोही दिन हुनेछ ।	रु. ३६५/-	प्रशासन शाखा	प्रशासन शाखा	

"हिमालीका नागरिकको सन्तुष्टि हाम्रो अन्तिम चाहना हो"

राजकला सार्की हिमाली गाउँपालिकाको उपाध्यक्ष हुन् । उनी स्थानीय तह निर्वाचन २०७९ मा उपाध्यक्ष निर्वाचित भएकी थिइन् । ३४ वर्षीय सार्की नेकपा एमालेबाट स्थानीय तहमा टिकट पाएर निर्वाचित भएकी हुन् । विपन्न दलित समुदायमा जन्मिएकी सार्कीले प्लस टु सम्मको औपचारिक शिक्षा हासिल गरेकी छन् । आफ्ना बुबाको प्रेरणामा विवाहपछि राजनीतिमा होमिएकी सार्की हाल हिमालीको उपाध्यक्ष पदमा आसिन् छन् । ११ वर्षको कलिलो उमेरमा द्वन्द्वमा बुवा गुमाइन् । संयुक्त परिवारमा जन्मिएकी राजकलाको पालनपोषण उनकी आमाले गरेकी हुन् । बुवाको सामाजिक भावना र आमाको संघर्षशील जीवनको कठिन यात्रा पार गरेकी उनी गाउँपालिकाका महिला र विपन्न समुदायको पक्षमा वकालत गर्दै आएकी छन् । हिमाली गाउँपालिकाको हिमाली बुलेटिन–२०८१ विशेषका लागि उपाध्यक्ष सार्कीले आफ्नो जीवन संघर्ष, भोगाई, अध्ययन, राजनीतिक यात्रा र जनप्रतिनिधिको रुपमा दुई वर्षको अवधिमा भोगेका भोगाइ, सुरु गरेका राम्रा कामबारे विस्तृत बताएकी छन् । प्रस्तुत छ, हिमाली गाउँपालिकाको समग्र विकासमा केन्द्रित रहेर नमस्ते कर्णाली मल्टिमिडिया प्रा.लि. ले गरेको कुराकानीको संम्पादित अंश :

राजकला सार्की
उपाध्यक्ष
हिमाली गाउँपालिका, बाजुरा

१. कुराकानीको सुरुवात तपाईको व्यक्तिगत प्रसंगबाटै सुरु गरौ, तपाईँ बाजुराको कुन ठाउँ, परिवार र कस्तो वातावरणमा भयो बताईदिनुहोस् न ?

मेरो जन्म वि.स. २०४७ साल चैत्र २९ गते बाजुरा जिल्लाको हालको जगनाथ गाउँपालिका वडा नम्बर ४ मा भएको हो । म निम्न आयस्तर भएको एक दलित समुदायमा जन्मिएको हो । मेरो माइतीको परिवार संयुक्त थियो । हामी चार भाई बहिनी छौं । अहिले मेरो आमा हुनुहुन्छ । मेरो बुवा हुनुहुन्न । म ११ वर्षको हुँदा द्वन्दको समयमा मेरो बुवाको निधन भएको हो । तत्कालीन शसस्त्र द्वन्द्वको बेला मेरो बुवा बितेपछि हाम्रो सम्पूर्ण जिम्मा आमाको काँधमा गयो । त्यतिकैमा म कक्षा ८ मा पढ्दै गर्दा मेरो विवाह भयो । विवाहपछि पनि म पढे । कक्षा १२ सम्म मैले पढेको हो । अहिले मेरो घरमा श्रीमान र दुई जना बच्चा छन् ।

२.त्यतिबेला तपाईंको पारिवारिक आर्थिक र शैक्षिक कस्तो थियो नी ?

मेरो बुबा सामान्य किसान हुनुहुन्थ्यो । उहाँ बितेपछि सम्पूर्ण जिम्मा आमाको काँधमा आइपुग्यो । आमाले अर्काको घर मा काम गरेर हामीलाई हुर्काउनुभयो । हाम्रो मावलीबाट हामीले धेरै सहयोग हुन्थ्यो । घरको आर्थिक अवस्था कमजोर थियो । हामीले आफ्नो जीवन जिउन धेरै संघर्ष गर्नु परेको थियो । आमा बुवा दुवै जना निरक्षर हुनुहुन्थ्यो । उहाँहरुले स्कुलको मुखसमेत देख्न पाउनु भएको थिएन । तर,पनि हामीलाई दुःख गरेर पढाउनुभयो । अहिले दुई बहिनी र भाई सरकारी जागिरे छन् । म पनि जनप्रतिनिधि छु । अहिले राम्रै छ । तर पहिला हामीले धैरै दुःख कष्ट भोगेका थियौ । आमाले मागेर र भारतबाट काम गर्न गएर हामीलाई कहिल्यै दुःख हुन दिनुभएना ।

३, उपाध्यक्ष ज्यू, तपाईँ राजनीतिमा चाहिँ कसरी जोडिनुभयो नी ?

पहिला मेरो बुवा समाजसेवामा समर्पित हुनुहुन्थ्यो । त्यतिबेला दलित समुदाय समाजको मूल प्रवाहमा थिएनन् । मेरो बुवाले स्कूल खोल्नुपर्छ भन्दा पाँच सय रुपैयाँ जरिवाना तिर्नुपऱ्यो ।

तर पछि उहाँको सक्रियतामा हाम्रो गाउँमा विद्यालय खुलेको छ। बुवा सधै अरुको न्यायको लागि बोल्नुहुन्थ्यो। पछि म उहाँकै प्रेरणामा राजनीतिमा होमिएको हो। राजनीति भनेको सामाजिक सेवा हो। म राजनीतिमा जनताको सेवा गर्नको लागि जोडिएको हो। म राजनीतिमा सक्रिय भएसँगै २०७४ सालको स्थानीय तहको निर्वाचनमा पनि लडेको थिए। त्यतिबेला मैले हारे। दोस्रोपटक त जनताहरुको मागको आधारमा टिकट पाएको हो। अहिले जनताले मलाई जिताए। अहिले उपाध्यक्षको भूमिकामा छु।

४. अब गाउँपालिकासँग केन्द्रित हौऔं, तपाई निर्वाचित भएर आएपछि हिमालीका समस्याहरु के के देख्नुभयो ?

हिमाली गाउँपालिका भौगोलिक रुपमा दुर्गम् छ। विकासका सम्पूर्ण पूर्वाधार यहाँका नागरिक तहसम्म पुगेका छैनन्। केही वडामा अहिलेपनि सडक सञ्जाल पुगेको छैन। विकास लागि पालिकाको आर्थिक स्रोतले धान्ने अवस्था छैन। राज्यले दिने अनुदानसमेत प्रयाप्त छैन। यहाँ यावत समस्या छन्। सडक पूर्वाधारसमेत सबै ठाउँमा पुगेको छैन। सञ्चार क्षेत्रको विकासपनि अपेक्षाकृत रुपमा हुन सकेको छैन। यहाँका नागरिक अहिलेपनि गरिबीको रेखामुनी छन्। शिक्षा आर्जनको लागि विद्यार्थीले घण्टौं हिड्नुपर्ने बाध्यता छ। महिलाहरु समस्या छन्। दलित समुदायका समस्या रहेका छन्। समग्रमा हिमालीको धेरै विकास गर्नुपर्ने अवस्था छ। स्वास्थ्य क्षेत्रको सहज पहुँच पुग्न सकेको छैन। घरेलु हिंसा र बालविवाहको चपेटामा नागरिक रहेका छन्।

५.हिमालीमा रहेका विद्यामान समस्या समाधानका लागि अहिलेसम्म के कस्ता प्रयास भएका छन् ?

सबैभन्दा पहिला हामीले यहाँ रहेका समस्यालाई पहिचान गरेका थियौं। सोही अनुसार समस्या समाधानको लागि पालिकाले निरन्तर काम गर्दै आएको छ। दुई वर्षको अवधिमा यस्ता समस्या समाधानका लागि धेरै प्रयासहरु भएका छन्। शिक्षा क्षेत्रको समस्या समाधानको लागि भौतिक संचरना निर्माणदेखि जनशक्ति व्यवस्थापनलाई ध्यान दिइएको छ। सम्पूर्ण वडामा स्वास्थ्य चौकीको विस्तार गरिएको छ। सहज खानेपानीका लागि खानेपानी आयोजना सञ्चालन गरिएको छ। सहज सडक विस्तार हिमालीको प्रमुख प्राथमिकता नै हो। गरिबी निर्वारणका लागि कृषि र पशुपालन क्षेत्रमार्फत विभिन्न कार्य गरिएको छ। तालिमदेखि अनुदानसम्म किसानहरुले प्राप्त गरेको अवस्था छ। सामाजिक समस्या समाधानको लागि हामीले जनचेतनामुलक कार्यक्रमलाई प्राथमिकता दिएका छौं। सडक सञ्जाल जोड्न भरपूर प्रयास भइरहेको छ। कर्णाली करिडोरमार्फत सडक सञ्जाल जोडिएको छ। सामाजिक कुसंस्कृति रोक्नको लागि प्रयास भएका छन्। यस्तै स्वास्थ्य चौकीहरु थप गरिएको छ। राष्ट्रपति शैक्षिक सुधार कार्यक्रमले धेरै राहत मिलेको छ। घरेलु हिंसा र बालबालिका रोक्न कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ। त्यसलाई रोक्नको जनचेतनामुलक कार्यक्रम भएका छन्।

६. अहिलेपनि राज्यको मूल प्रवाहमा आउन नसकेको दलित समुदायमा महिलाहरुको समस्या समाधानका लागि कस्ता पहल गर्नु भएको छ ?

हिमालीका महिलाहरु अहिलेपनि चुलोचौकोमा सीमित छन्। उनीहरुलाई समाजको मूल प्रवाहमा ल्याउन हामीले स्वरोजगारलाई प्राथमिकता दिएका छौं। उहाँहरुलाई उद्यमशील बनाउनको लागि विभिन्न तालिमहरु प्रदान गरिएको छ। महिलाहरुले गर्ने कामहरु जस्तै सिलाईकटाई, घरेलु उत्पादन लगायतका तालिम प्रदान गरिएको छ। पुरुषहरुको लागि हाउस वायरिङ लगायतका कामहरु गरिएको छ। कृषि क्षेत्रमा समेत महिलाहरुलाई समावेश गरेका छौं। बजारीकरणका लागि सहजीकरण गरिएको छ। तरकारी खेतीका लागि अनुदान प्रदान गरिएको छ। रैथाने बालीको संक्षरणको प्रयास गरिएको छ। महिला अधिकार मञ्च गठन गरिएको छ। त्यसबाट सात वटै वडामा नियमित गतिविधिहरु भइरहेका छन्। यस्तै दलित समुदायको परम्परागत पेसा संरक्षणको लागि पनि काम भएको छ।

७. उपाध्यक्षको संयोजकत्वमा हुन न्यायिक समितिले चाहिँ कसरी न्याय निरुपणको कार्य गरिरहेको छ ?

न्यायिक समिति स्थानीय सरकारको न्यायपालिका नै हो। जसको नेतृत्व उपाध्यक्षले गर्दै आउनु भएको छ। हिमाली गाउँपालिकाको सन्दर्भमा कुरा गर्ने हो भने स्थानीय तह कार्यन्वयनमा आउँदा न्यायिक समितिबारे स्वयम् जनप्रतिनिधिहरु नै अन्योलमा रहेको अवस्था थियो। पछि विस्तारै न्यायिक समिति बारे नागरिकसमेत जागरुक हुन थाले। हिमालीमा सुरुवाती चरणमा न्यायिक समितिसम्म नागरिक पुग्द न थिए। पालिकासम्म पुग्ने अवस्था थिएन। अहिले भन नागरिक न्यायिक समितिसम्म पुग्ने गरेका छन्। हामीले मेलमिलापलाई मुख्य प्राथमिकता दिइएको छ। सोही अनुसार कार्य सम्पादन भइरहेको अवस्था छ। गत आर्थिक वर्षमा ६ वटा केसहरुमा मेलमिलाप गराएका थियौ। अहिलेपनि विभिन्न मुद्धा आएका थिए। हाम्रो क्षेत्राधिकारभित्र रहेर हामीले काम गरिरहेका छौं यस्तै नागरिकलाई सचेतना फैलाउने कामपनि गरिएको छ। अब वडामा मेलमिलाप केन्द्र स्थापना गर्ने योजना बनाएका छौं।

"समस्या र अभावका बाबजुत धेरै राम्रा काम भएका छन्"

नेपालमा तीन तहका सरकार विद्यामान छन् । ती सरकार हुन्, स्थानीय, प्रदेश र संघीय सरकार । यी तीन वटै सरकारका आफ्ना काम कर्तव्य र अधिकार रहेका छन् । ती तहका सरकारमध्ये जनतासँग प्रत्यक्ष जोडिएको सरकार भनेको स्थानीय सरकार हो । गाउँको सिंहदरबारसमेत भनिने स्थानीय सरकार र जनता प्रत्यक्ष रुपमा जोडिएका हुन् । यहिँ सरकार चलाउनको लागि पनि दुई वटा सरकारको आवश्यक हुने गर्दछ । ती हुन, कर्मचारी र जनप्रतिनिधि । कर्मचारी भनेको स्थायी सरकार हो । जनप्रतिनिधि भनेका अस्थायी सरकार हुन् । जनप्रतिनिधि पाँच वर्षमा एकपटक हुने निर्वाचनका माध्यमबाट सुनिएर आउँछन् । भने कर्मचारी लोक सेवामार्फत । यी दुवै सरकारको आपसी समन्वय र सहयोगमा स्थानीय सरकार सञ्चालन हुँदै आएको छ । प्रस्तुत छ, हिमाली गाउँपालिकाको समग्र अवस्थाका विषयमा गाउँपालिकाका निमित्त प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत राज बहादुर भण्डारीसँग नमस्ते कर्णालीले गरेको कुराकानीको सम्पादित अंश :

राज बहादुर भण्डारी
नि.प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
हिमाली गाउँपालिका, बाजुरा

१. **तपाईंको दैनिकी कसरी चलिरहेको छ ?**

प्रश्नका लागि धन्यवाद, मेरो दैनिकी सामान्य रुपमा चलिरहेको छ। कार्यालयमा आउने अनि काम गर्ने। आर्थिक वर्षको अन्त्यतिर छौं । केही चापमा पनि छौं । यस्तै नयाँ आर्थिक वर्षको लागि नीति तथा कार्यक्रम, बजेट लगायका तयारी समेत गर्नुपर्ने भएकोले नियमित समय भन्दा बढी काम गरिरहेको अवस्था छ। गाउँपालिकाका सम्पूर्ण कर्मचारीहरु सरकारी ड्युटी आवर भन्दापनि अतिरिक्त समय दिएर काम गरिरहनु भएको छ। जे होस हामी जनताको सेवामा निरन्तर छौं।

२. **हिमालीको विकासका लागि जनप्रतिनिधि र कर्मचारीबीच कसरी समन्वय भइरहेको छ ?**

सबभन्दा पहिला त कर्मचारी र जनप्रतिनिधि एक अर्काका परिपुरक नै हुन् । दुवै पक्षको आफ्नै पदीय जिम्मेवारी रहेको छ । सोही अनुसार काम गर्ने त भइहाल्यो । हामी महत्वाकांक्षा र पूर्वाग्राही भावनाबाट मुक्त हुनुपर्छ जस्तो लाग्छ मलाई । राजनीतिक आस्थाको आधारमा हाम्रो सम्बन्ध हुनुहुदैन । कर्मचारीहरूको दण्ड र पुरस्कारको व्यवस्था बिकास हुन सकेन, यस्तो हुनु हुँदैन काम राम्रो गर्ने लाई पुरस्कृत र काम नगर्नेलाई दण्डित गर्ने सिस्टम बिकास गर्नुपर्ने हुन्छ, जनप्रतिनिधिहरुमा पनि आफूलाई नागरिकको मालिकको रुपमा होइन सेवकको रुपमा परिचित गर्नुपर्ने हुन्छ। जागिर होइन सेवा हो भन्ने भावना बिकास गर्नुपर्छ। जबसम्म कर्मचारी र जनप्रतिनिधि एक अर्काका परिपूरक बन्न सक्दै नन्, उनीहरुबीच नङ र मासुको जस्तो सम्बन्ध बन्दैन तबसम्म विकास र परिवर्तन अनि सफल कार्यकाल बन्न सक्दैन, त्यसैले संघीय लोकतान्त्रिक राज्य प्रणालीमा कर्मचारी र जनप्रतिनिधिबीच शंका रहित, पूर्वाग्रहीमुक्त, निष्पक्ष र सम्मानित ब्यवहार सहितको सम्बन्ध आवश्यक छ । हामी हिमालीमा जनप्रतिनिधि र कर्मचारी मिलेर अघि बढिरहेका छौं।

३. **तपाईंको स्थानीय तहमा बेरुजु र सार्वजनिक खरिदको अवस्था के कस्तो छ ?**

बेरुजु सुन्य अवस्थामा छ भन्न त सकिदैन तर पनि बाजुरा जिल्लाका नौ ओटा स्थानीय तहहरु मध्य सबै भन्दा कम बेरुजु हुने पालिका हाम्रो नै हो । सार्वजनिक खरिद प्रक्रिया कानुन बमोजिम नै हुने गर्दछन तर पनि गाउँपालिकाको झन्डै ८०% पुँजीगततर्फका योजनाहरु उपभोक्ता समिति

मार्फत हुने गर्छन् । अन्य ठेक्काबाट हुन्छन उपभोक्ता समिति समुदाय स्तरबाट छनौट हुने तथा उपभोक्ता मार्फत हुने गर्दछन् । विकास निर्माणका कामहरु फिल्डमा भएको हुने तर कागजी प्रक्रिया पुरा सबैले गरेर नल्याउने एवं कतिपय उपभोक्ता समितिका पदाधिकारी समेत लेख्न पढ्न नजान्ने लगायतका समस्याको कारण नियमसंगत कागजात तयार गर्न समस्या देखिन्छ । व्यवहारिक मिलाइदिन दबाब आउने जस्ता बिबिध कारणले पनि बेरुजु हुने गरेको पाएको छु । गत बर्ष भन्दा बेरुजुको मात्रा घटाउन सफल भएका छौं । बेरुजु घटाउने हाम्रो मुख्य उद्देश्य रहेको छ । सोही अनुसार गाउँपालिकाका सम्पूर्ण आयोजनाहरुलाई कानुन सम्बत बनाउने काम गरिरहेका छौं ।

४. हिमाली गाउँपालिकामा धार्मिक,पर्यटकीय तथा साँस्कृतिक महत्वका क्षेत्रहरुको विकासका लागि के के काम भएका छन् ?

हिमाली गाउँपालिका बास्तवमा एउटा विविधतायुक्त रहेको छ । यहाँ विकटता मात्रै छैन । थुप्रैं सम्भावनासमेत रहेका छन् । हिमालीमा पनि राष्ट्रिय स्तरमा चिनिन सक्ने सम्भावनाहरु रहेका छन्। यहाँ पर्यटकिय क्षेत्र रानीसैन छ। माथिल्लो कर्णालीमा जलयात्राको सुरुवात गरिसकेका छौं। यो राराबाट छोटो दुरीमा पर्छ । अब यसको व्यवस्थित र व्यवसायिक विकास गर्न जुटिसकेका छौं । हिमाली गाउँपालिकाको स्याउ र ओखरलाई राष्ट्रिय एवं अन्तर्राष्ट्रिय ब्राण्ड बनाउने गरी झन्डै ५० हजार बढी बिरुवा रोपेका छौं । हिमाली गाउँपालिकालाई जडीबुटी हब, जडीबुटी अध्ययन अनुसन्धान केन्द्र जडीबुटी प्रशोधन केन्द्रको विकास गर्ने साथै रानीसैनलाई जडीबुटी एवं प्राकृतिक पर्यटकीय क्षेत्रको रुपमा विकास गर्ने योजना रहेको छ । यसैगरी लावासुर मन्दिर, बुदिनान्दा क्षेत्र, बानादेव मन्दिर, धुलाचौर पिलु जलयात्रा, रानीसैन ताल पाटन क्षेत्र यहाँका महत्वपूर्ण र पर्यटकीय तथा संस्कृतिक क्षेत्रका रुपमा रहेका छन् ।

५. हिमाली गाउँपालिकालाई आत्मनिर्भर बनाउन यहाँको स्रोत वृद्धि गर्न र आन्तरिक राजस्व संकलन वृद्धिका लागि के के गरिरहनु भएको छ ?

हामीले स्थानीय तहको श्रोत वृद्धिका लागि व्यवसायदर्ता र नवीकरणलाई अनिवार्य गरेर राजस्वको दायरामा ल्याउने कामको सुरुवात भएको छ, जडीबुटी संकलनलाई व्यवस्थित बनाइएको छ । बिक्रि वितरणलाई सहज बनाउन गाउँपालिका लागिरको छ । यहाँको आन्तरिक स्रोतको मूल स्रोतको रुपमा रहेको जडिबुटीलाई व्यवस्थित बनाउन कानुन नै निर्माण गर्न गाउँपालिका लागिपरेको छ । यस्तै घटना दर्तालाई अनिवार्य बनाइ सम्पूर्ण नागरिकको पहुँचमा पुऱ्याउन सहजीकरण गरिएको छ । विभिन्न शीर्षकमा तिर्नुपर्ने करलाई अनिवार्य बनाउनपनि कडाइ गरिएको छ । हिमाली गाउँपालिकालाई आत्मनिर्भर गाउँपालिका बनाउनको लागि अझै धेरै काम गर्नुपर्ने अवस्था छ ।

६. हिमाली गाउँपालिकामा रहेको समस्याहरु मध्ये खानेपानीको पनि समस्या रहेको देखिन्छ, यस्तो समस्या समाधानको लागि गाउँपालिकाले के के काम गरेको छ ?

हिमाली गाउँपालिका थुप्रै समस्याहरुसँग जुधिरहेको छ । यहाँ अनेकन समस्याहरु छन् । ती समस्याहरुका बाबजुत हामी निरन्तर हिमालीको समृद्धि र विकासका लागि परेका छौं । यहाँको समग्र समस्यामा हाम्रो उत्तिकै चाँसो र चिन्ता रहने गर्दछ । असीमित जनचाहनाका बीच सीमित स्रोत र साधनबाट सकभर राम्रो काम होस् भने हामी लागि परेका छौं । विभिन्न समस्या रहेका छन् । तर हिमालीले कानुनी रुपमा काम गरिरहेको छ । जलस्रोत र हिमालीको आयोजनामा खानेपानी आयोजना निर्माण भएको छ । त्यसले यहाँको खानेपानी समस्या समाधानको काम भइरहेको छ ।

७. हिमालीमा सेवाप्रवाह गर्नका लागि साधन स्रोत, जनशक्ति विकास र प्रविधिको पहुँचको अवस्था कस्तो छ ?

कर्मचारी पदपूर्ति भएको छैन । अधिकांश करार सेवाका कर्मचारीबाट कार्यसम्पादन गर्नु परिरहेको छ । सीमित श्रोत साधन छन् । जनअपेक्षा धेरै छन् । जनप्रतिनिधिमा कानुनी ज्ञान कम छ, समुदाय स्तरबाट ब्यबहारिक कामका लागि दबाब आउछ, मापदण्ड बमोजिमको गुणात्मक विकास गराउन अफ्ठ्यारो परिस्थिति उत्पन्न हुन्छ । अनुगमनका क्रममा प्राबिधिक कर्मचारीमाथि कार्यस्थलमै भौतिक तथा मानसिक आक्रमणसम्मका प्रयासका घटना छन् । कहिलेकाहीँ असुरक्षाको महशुस हुन्छ ।

९. गाउँपालिकामा ल्याइएको गुणस्तर मापन मेसिनबाट कसरी मापन भइरहेको छ ?

विकास निर्माणलाई प्राथमिकता दिएका छौं । सोही अनुसार हरेक वर्ष विकास पूर्वाधारका योजनाहरु बन्न गर्दछन् । सोही अन्तर्गत विद्यालयका भवनहरु, आरसीसी सडकहरु, स्वास्थ्य संस्थाका भवन र पुल निर्माणसहित थुप्रै संरचनाहरु बन्दछन् । हिमालीमा रुगिन र विच्छ्या दुर्गम गाउँका रुपमा रहेका छन् । विकास गर्दा सिमेन्ट सरियाका काम हुन्छ । संघीयता पूर्व यहाँका नागरिकले सिमेन्ट र सरिया देख्नु नै भएको थिएन । स्थानीय सरकार आएपछि विकास निर्माणले तिव्रता पायो । विकास निर्माण भएका भैतिक संरचनाको मापन गर्ने मेसिन ल्याइएको हो । मेसिनमार्फत गुणस्तरीय विकास भए नभएको मापन भइरहेको छ ।

हिमाली गाउँपालिका: संघीयता अघि र संघीयता पछि

सुदूरपश्चिम प्रदेशको बाजुरामा पर्ने हिमाली गाउँपालिका, जिल्लाको उत्तरी भेगमा अवस्थित छ । राज्य पुर्नसंरचनाको क्रममा साविक रुगिन, विच्छ्या र वाँधु गाविस मिलेर गाउँपालिका बनेको छ । तीन गाविसका सात वटा वडा गाँभेर हिमाली गाउँपालिका बनेको हो । यहाँको अधिकांश क्षेत्र हिमाली भू-भागमा पर्दछ । यहाँ प्राय हिमपात भइरहन्छ । भूगोलमा धेरै ठूलो रहेको हिमालीमा अधिकांश भागमा हिमाली क्षेत्रमा पर्छ । हिमपात भइरहने भएकोले हिमाली गाउँपालिका राखिएको हो । हिमाली गाउँपालिका कूल ८३०.३३ वर्ग किलोमीटर क्षेत्रमा फैलिएको छ । हिमाली गाउँपालिकाको पूर्वमा मुगु जिल्ला पर्दछ । उत्तरी सिमाना भने हुम्ला जिल्लासँग जोडिएको छ । गाउँपालिकाको पश्चिममा बझाङको गौमुल गाउँपालिका पर्दछ भने जिल्ला दक्षिणमा बुढीनन्दा नगरपालिका र स्वामीकार्तिक खापर गाउँपालिका रहेका छन् । हिमाली गाउँपालिका प्राकृतिक रुपमा धनी छ । पर्यटन जल जमिन र जडिबुटी, वन्यजन्तु, पशुपंक्षी रहेका छन् । यद्यपि गाउँपालिकाले अहिलेपनि अभाव, कुपोषण, भोकमरी र अशिक्षा यहाँको प्रमुख समस्याका रुपमा रहेका छन् । मानव विकास सुचांकमा निकै पछि रहेको यस पालिकामा थुप्रै समस्या छन् । समस्याका बीच संघीयताको सफल कार्यान्यवनसँगै हिमाली गाउँपालिकाले काँचुली फेर्दै गएको छ । वि.स. २०७४ वैशाख ३१ गते पहिलो चरणको स्थानीय तह निर्वाचन सम्पन्न भयो । सबै स्थानीय तहले झैं हिमाली गाउँपालिकाले पनि जनप्रतिनिधि चुन्यो । कार्यालय सञ्चालनको बन्दोबस्ती, आवश्यक जनशक्ति र नीति नियम तथा कानून बनाउनुपर्ने थियो । योजना तर्जुमा र तीनको कार्यान्वियनको लागि कार्यालय समेत थिएन । यस्ता अनेकन समस्याकाबीच वडा नम्बर ६ को धुलाचौरमा गाउँपालिकाको केन्द्र स्थापना गरी कामकाज सुरु भएको थियो । गाउँपालिकाका अध्यक्ष गोविन्द बहादुर मल्ल भन्छन्, 'हामी आउँदा केहीपनि थिएन । पालिकाको समग्र अवस्था दयनीय थियो । हामीले नै संघीयत बसाल्ने काम गरेको हो । अहिले बल्ल गाउँपालिका जस्तो भएको छ ।' सञ्चारको सुविधा थिएन । त्यसको लागि यहाँका नागरिक मुगु जिल्लामा जानुपर्ने अवस्था थियो । स्वास्थ्य क्षेत्रको अवस्थापनि उस्तै । सुत्केरी गराउने ठाउँ र खोप लगाउनेसम्म सुविधा पुगेको थिएन हामी आउँदा उनी भन्छन् । नयाँ जनप्रतिनिधि आएपछि शुन्य तहबाट खानेपानीको व्यवस्थापन सुरु भयो । गाउँपालिकाका अधिकांश ठाउँमा बिजुली बत्ती थिएन । छिमेकी गाउँपालिकाबाट विद्युत किनेर र बिग्रेको विद्युत आयोजना मर्मत गरेर बिजुली बल्यो । अहिले दुर्गम गाउँ बस्तीमा विकास पुगेको छ । पैदल हिड्न समेत समस्या हुने ठाउँमा अचेल गाडी गुड्छन् । बाजुराको सदरकुकाम मार्तडीबाट करिब ७५ किलोमीटर दुरीमा पर्ने हिमाली गाउँपालिकाका दुर्गमका नागरिकले विकासको अनुभूति गर्न पाएका छन् । सिंगो बाजुराको ४३ प्रतिशत क्षेत्रफल भाग ओगटेको हिमालीमा खेतीयोग्य जमिन एकदमै कम छ । रोजगारीको उपयुक्त वातावरणसमेत नभएको हिमालीमा गाउँपालिकाले प्रसस्तै स्वरोजगारमूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरेको छ । त्यसबाट गरिबी र पछौटेपनको समस्या भोगिरहेका नागरिकलाई राहत भएको छ । गाउँपालिकाले खाद्य सुरक्षाका लागि वृक्षारोपण कार्यक्रम ल्याएको छ । अहिले स्थानीयले एउटा बिरुवा हुर्काए बापत वर्षेनी पाँच किलो चामल पाउँछन् । यो कार्यक्रमप्रति नागरिकको उत्साह बढेको छ । खाद्य सुरक्षाका लागि वृक्षरोपण कार्यक्रम अन्तर्गत अहिलेसम्म ५० औं हजार बिरुवा रोपिएको छ । त्यहाँका स्थानीय संघीयतापछि हिमालीमा धेरै विकास भएको बताउँछन् । उनीहरुका अनुसार अहिले घरदैलोमा सेवा पुगेको छ । यसबाट गाउँपालिकाका नागरिक भविष्यमा मनग्य आम्दानी गर्ने गाउँपालिकाले आशा गरेको छ । हिमालीमा खेतीयोग्य जमिन कम भएपनि त्यहाँका नागरिकको जिविकोपार्जनको मुख्य स्रोत कृषि नै हो । त्यसैले हिमाली गाउँपालिकाले कृषिलाई प्राथमिकतामा राखेको छ । रैथाने बाली संरक्षण गर्ने नीति लिएको यो गाउँपालिकाले पालिका स्तरीय औद्योगिक ग्राम स्थापना गर्ने, वडा स्तरमा साना उद्योग सञ्चालन गरेर रोजगारीको अवसर सिर्जना गर्ने ध्येय लिएको छ । स्थानीय तहको सक्रियतामा हिमालीमा शिक्षा र स्वास्थ्यमा आमूल परिवर्तन भएको छ । विगतमा यहाँका विद्यालय शिक्षक विहीन थिए । अहिले गाउँपालिकाले पालिका

स्तरीय शिक्षक नै नियुक्ति गरेर शिक्षामा धेरै विकास गरेको छ । नयाँ विद्यालय स्थापना, तह वृद्धि,स्तर वृद्धि र भौतिक संरचना निर्माणमा स्थानीय सरकारले अगुवाई गरेको छ । जनचेतना बढेको छ । त्यसैका कारण बालविवाह गर्ने क्रम कम भएको छ । शिक्षामा सुधारका संकेत देखिएपनि अझै गर्न धेरै बाँकी छ । पहिला हिमालीमा दुई वटा मात्रै स्वास्थ्य चौकी थिए । अहिले सात वटै वडामा स्वास्थ्यको पहुँच पुगेको छ । कुल १३ वटा स्वास्थ्य चौकी स्थापना भएका छन् । नागरिकहरुमा अहिले बिरामी हुँदा अस्पताल पुग्ने गरेका छन् । अहिले वडामा सुरक्षित सुत्केरी हुने क्रम बढेको छ । दीर्घकालीन रोग लागेका नागरिकको सहायता प्रदान गरिरहेको छ ।एम्बुलेन्स सेवा सुरु भएको छ । हिमालीको एउटा वडाबाट अर्को वडासम्म पुग्नको लागि दुई दिनसम्म पैदल हिड्नुपर्ने बाध्यता छ । अझ वडाबाट पालिकाको केन्द्र आउन त झन तीनदेखि चार दिन हिडेर आउनुपर्ने बाध्यता रहेको छ । सडकको पहुँच नहुँदा विच्छ्या क्षेत्रका नागरिक कष्टकर जीवन जिउन बाध्य छन् । विगतमा हिमालीमा सडक सञ्जाल जोडिएको थिएन । कर्णाली करिडोर खुलेपछि हिमालीमा पनि सडक सञ्जाल जोड्न सहज भयो । अहिले पालिकाको बजेटमा वडा वडामा मोटर बाटो पुगेको छ । अघिल्लो कार्यकालमा वडा नम्बर ४,५,६ र ७ मा गाडी पुऱ्याइएको थियो । नपुगेका ठाउँमा पनि छिटै सडक सञ्जाल विस्तार गर्ने गाउँपालिकाको योजना छ । हिमाली गाउँपालिकाले सबै नागरिकलाई स्वच्छ पानीको व्यवस्था गर्ने नीति लिएको छ । अहिले विगतको भन्दा खानेपानीमा धेरै सुधार आएको छ । हिमालीमा १७ किलोमीटर क्षेत्रबाट पानी ल्याएरसमेत व्यवस्था गरिएको छ । अहिले खानेपानी कै लागि घण्टा हिड्नुपर्ने बाध्यता हटेको छ । गाउँपालिकाले खानेपानीका मुहान संरक्षण गरिरहेको छ । यतिमात्रै होइन उज्यालो गाउँपालिका बनाउन विद्युत विस्तारको कामपनि गाउँपालिकाले गरेको छ । गाउँपालिकामा १ सय किलोवाटको विद्युत आयोजना सञ्चालनमा छ । वडा नम्बर ४, ५ र ६ नम्बर वडामा विद्युत विस्तार भएको छ । सबैभन्दा विकट क्षेत्रको रुपमा रहेको विछ्या क्षेत्रमा विद्युत विस्तार को काम सुरु भइसकेको छ । ११३ किलोवाट क्षमताको विद्युत सेवा सञ्चालन हुँदैछ । यसबाट वडा नम्बर १, २ र ३ लाभान्वित हुनेछन् । जल पर्यटनको अधिक सम्भावना रहेको हिमालीमा र्‍याफ्टिङ सेवा सुरु भएको छ । चर्चित रानीसैनको काखमै रहेको हिमालीमा तीन दर्जन बढी मठ मन्दिर, ऐतिहासिक पर्यटकीय गन्तव्य छन् । जनप्रतिनिधिहरुकै अगुवाईमा हिमालीका कुनाकुनामा टेलिफोन टावर विस्तार भएको छ । अहिले गाउँपालिकामा फोरजी सेवा सुरु भएको छ । विगतमा यस क्षेत्रमा समस्यै समस्या थिए ।

(२) नागरिक वडा-पत्र

क्र.स.	सेवाको किसिम	सेवा प्राप्त गर्न पेश गर्नुपर्ने कागजातको विवरण	सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने समय	सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने शुल्क रुपैयाँ	सेवा दिने शाखा उपशाखा	सेवा प्राप्तिमा जिम्मेवार अधिकारी	सेवा प्राप्तिमा गुनासो सुन्ने अधिकारी
२	नागरिकता प्रतिलिपि सिफारिस	-हराएको वा नष्ट भएको नागरिकताको नागरिकता नम्बर सहित प्रतिलिपि प्राप्तिको लागि सम्बन्धित व्यक्तिको निवेदन । -हराएको वा नष्ट भएको नागरिकताको प्रतिलिपि - गाउँ सर्जमिन मुचुल्का । -चालु आ.व. सम्म वडा कार्यालयमा बुझाउनुपर्ने सम्पूर्ण राजश्व वा सेवा शुल्क बुझाएको प्रमाण ।	उल्लेखित कागजात पत्र वा प्रमाण पुगी आएमा सोही दिन हुनेछ ।	रु. १००/-	वडा कार्यालय	वडा अध्यक्ष	गाउँपालिका अध्यक्ष
३	सम्बन्ध विच्छेद सिफारिस	-सम्बन्ध विच्छेदको व्यहोरा खुलेको सम्बन्धित व्यक्तिको निवेदन । -सम्बन्ध विच्छेद भएको अदालती प्रमाण कागजात । -चालु आ.व. सम्म गा.पा. लाई बुझाउनुपर्ने सम्पूर्ण राजश्व वा सेवा शुल्क बुझाएको प्रमाण ।	उल्लेखित कागजात पत्र व प्रमाण पुगी आएमा सोही दिन हुनेछ ।	रु. १००/-	वडा कार्यालय	वडा अध्यक्ष	गाउँपालिका अध्यक्ष
४	विवाहित तथा अविवाहित प्रमाणित	-व्यहोरा खुलेको सम्बन्धित व्यक्तिको निवेदन । -नाता प्रमाणित गर्ने व्यक्तीको नागरिकता प्रतिलिपी ॥	उल्लेखित कागजात पत्र व प्रमाण पुगी आएमा सोही दिन हुनेछ ।	रु. १००/-	वडा कार्यालय	वडा अध्यक्ष	गाउँपालिका अध्यक्ष
५	हकवाला संरक्षण सिफारिस	-व्यहोरा खुलेको सम्बन्धित व्यक्तिको निवेदन । -सम्बन्धित व्यक्तिको नागरिकताको प्रतिलिपि । -हक खुल्ने प्रमाण कागजात । -चालु आ.व. सम्म गा.पा. लाई बुझाउनुपर्ने सम्पूर्ण राजश्व वा सेवा शुल्क बुझाएको प्रमाण ।	उल्लेखित कागजात पत्र वा प्रमाण पुगी आएमा सोही दिन हुनेछ ।	रु. १००/-	वडा कार्यालय	वडा अध्यक्ष	गाउँपालिका अध्यक्ष
६	घर पाताल प्रमाणित	-व्यहोरा खुलेको सम्बन्धित व्यक्तिको निवेदन । -स्वीकृत नक्सा र ईजाजत पत्रको प्रतिलिपि । -सम्बन्धित व्यक्तिको नागरिकता र जग्गाधनीको प्रमाण पुर्जाको प्रतिलिपि । -चालु आ.व. सम्म गा.पा. लाई बुझाउनुपर्ने सम्पूर्ण राजश्व वा सेवा शुल्क बुझाएको प्रमाण ।	उल्लेखित कागजात पत्र वा प्रमाण पुगी आएमा सोही दिन हुनेछ ।	रु. १००/-	वडा कार्यालय	वडा अध्यक्ष	गाउँपालिका अध्यक्ष
७	जग्गा मुल्यांकन सिफारिस	-व्यहोरा खुलेको सम्बन्धित व्यक्तिको निवेदन । -गाउँ सर्जमिन मुचुल्का सहित वडाको सिफारिस । -सम्बन्धित व्यक्तिको नागरिकता र जग्गाधनीको प्रमाण पुर्जाको प्रतिलिपि । -चालु आ.व. सम्म गा.पा. लाई बुझाउनुपर्ने सम्पूर्ण राजश्व वा सेवा शुल्क बुझाएको प्रमाण । (गाउँपालिकाले स्थलगत अध्ययन गर्न सक्ने)	उल्लेखित कागजात पत्र वा प्रमाण पुगी आएमा ३ दिन भित्र हुनेछ ।	कुल क्षेत्रफलको ०.२५ प्रतिशत	वडा कार्यालय	वडा अध्यक्ष	गाउँपालिका अध्यक्ष
८	निःशुल्क स्वास्थ्य उपचारको सिफारिस	-सम्बन्धित व्यक्तिको व्यहोरा खुलेको निवेदन । -सम्बन्धित व्यक्तिको नागरिकता वा जन्म दर्ता । -सम्बन्धित वडाको मुचुल्का । -चालु आ.व. सम्म गा.पा. लाई बुझाउनुपर्ने सम्पूर्ण राजश्व वा सेवा शुल्क बुझाएको प्रमाण ।	उल्लेखित कागजात पत्र वा प्रमाण पुगी आएमा सोही दिन हुनेछ ।	निःशुल्क	वडा कार्यालय	वडा अध्यक्ष	गाउँपालिका अध्यक्ष
९	घरजग्गा नामसारी सिफारिस	-व्यहोरा खुलेको सम्बन्धित व्यक्तिको निवेदन । -सम्बन्धित वडाको किटानी वडा मुचुल्का । -निवेदकको नागरिकता प्रमाण पत्रको प्रतिलिपि । -हकदार कायम भएको भए सो को प्रतिलिपि । -जग्गाधनी प्रमाण पुर्जाको प्रतिलिपि । -मृतकको मृत्यु दर्ता प्रमाणपत्र (सम्भव भए मृतकको नागरिकताको प्रतिलिपि । -मृतकसँग निवेदकको नाता प्रमाणित । -चालु आ.व. सम्म गा.पा. लाई बुझाउनुपर्ने सम्पूर्ण राजश्व वा सेवा शुल्क बुझाएको प्रमाण ।	उल्लेखित कागजात पत्र व प्रमाण पुगी आएमा सोही दिन हुनेछ ।	रु. १००/-	वडा कार्यालय	वडा अध्यक्ष	गाउँपालिका अध्यक्ष
१०	चारकिल्ला सिफारिस	-चारकिल्ला खुलेको सम्बन्धित व्यक्तिको निवेदन -निवेदकको नागरिकता प्रमाण पत्रको प्रतिलिपि । -जग्गाधनी प्रमाण पुर्जाको प्रतिलिपि । -चालु आ.व. सम्म गा.पा. लाई बुझाउनुपर्ने सम्पूर्ण राजश्व वा सेवा शुल्क बुझाएको प्रमाण ।	उल्लेखित कागजात पत्र व प्रमाण पुगी आएमा सोही दिन हुनेछ ।	रु. १००/-	वडा कार्यालय	वडा अध्यक्ष	गाउँपालिका अध्यक्ष
११	विद्युत जडान सिफारिस	-व्यहोरा खेलेको सम्बन्धित व्यक्तिको निवेदन । -निवेदकको नागरिकता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि । -जग्गाधनी प्रमाण पुर्जाको प्रतिलिपि । -स्थायी वा घर कायम प्रमाण पत्रको प्रतिलिपि । -चालु आ.व. सम्म गा.पा. लाई बुझाउनुपर्ने सम्पूर्ण राजश्व वा सेवा शुल्क बुझाएको प्रमाण ।	उल्लेखित कागजात पत्र व प्रमाण पुगी आएमा सोही दिन हुनेछ ।	सामान्य रु. १००/- व्यवसायीक रु. ५००/-	वडा कार्यालय	वडा अध्यक्ष	गाउँपालिका अध्यक्ष

कानून निर्माणमा हिमालीको फड्को

वि.स.२०७२ सालमा नेपालको संविधान जारी भयो। त्यसपछि मुलुक संघीय व्यवस्थामा प्रवेश गर्‍यो । त्यसपछि बने तीन तहका सरकार । देशलाई विकास र समृद्धिको यात्रामा अघि बढाउने तीन तहका सरकारको प्रमुख कार्यभार थियो। नयाँ संविधानले संघीयताको कोरा संरचना तयार गरेको थियो। त्यसलाई पूर्णता दिने दायित्व राजनीतिक दल र यसका नेताहरूको थियो। त्यसलाई पूर्णता दिने क्रममा २०७४ सालमा पहिलोपटक ऐतिहासिक रुपमा स्थानीय तहको निर्वाचन सम्पन्न भयो। पछि औपचारिक रुपमा तीन तहका सरकार अस्तित्वमा रहे। संघीयता साझेदारी तथा स्वशासनयुक्त शासन प्रणाली हो। मूलतः संघीयताले संरचनाको खोजी गर्छ, जुन भौतिक र संस्थागत प्रकृतिको हुन्छ । जिल्लास्थित एकात्मक राज्य प्रणालीका संरचनाहरू पालिका तहमा प्रवेश गरेपछि स्थानीय तथा प्रदेश सरकारलाई नयाँ भौतिक संरचना निर्माणमा चाप पर्‍यो । संविधान प्रदत्त अधिकारको कार्यान्वयन ऐन-नियम निर्माणबाट नै हुने हो । स्थानीय तथा प्रदेश सरकारले आफ्ना लागि आवश्यक नीति र कानून आफैं बनाउन सक्दा मात्र स्वशासनको अनुभूति हुन्छ । पालिकाकामा आवश्यक ऐन-नियम बनाउनुपर्ने थियो । ती कानून स्थानीय आवश्यकताको पहिचान गरी ऐन-नियम बनेको पाइन्छ। स्थानीय तहका जनप्रतिनिधिले कानून निर्माण गर्ने अवसर पाउनु यो अवधिको महत्वपूर्ण अभ्यास र अनुभव रह्यो। यो बीचमा कानून निर्माण नै स्थानीय सरकारको कार्यभार भयो । सोही अनुसार स्थानीय सरकारहरु कानून निर्माणमा सक्रिय भए। पालिकाहरुले स्थानीय राजतन्त्र, ऐन, नियमावली र कार्यविधि बनाएका छन् । संविधानतः आवश्यकताको सिद्धान्त अनुसार तीनै तहका सरकारले आफ्नो लागि कानून बनाउन सक्छन् । कानून निर्माणमा सवालमा बाजुराका अन्य स्थानीय तहभन्दा हिमाली गाउँपालिका अब्बल देखिएको छ। अघिल्लो कार्यकाल र अहिलेसम्म गरी हिमली गाउँपालिकामा दर्जनौ कानूनहरु निर्माण भएका छन् । हिमालीले अहिलेसम्म ऐन, कानून, निर्देशिका, संहिता र नियामावलीहरु बनाएको छ। हिमाली गाउँपालिकाले आर्थिक २०७४/२०७५ देखि २०८०/२०८१ मा ६ दर्जन बढी कानून निर्माण गरेको थियो। ती मध्ये तीन वटा आचारसंहिता,२२ वटा ऐन,२८ वटा कार्यविधि, ८ वटा नियमावली र ६ वटा निर्देशिका रहेका छन् । ती मध्ये दुई वटा आचारसंहिता, ऐन,कार्यविधि नियामावली रहेका थिए । हिमाली गाउँपालिकाले पदाधिकारी आचारसंहिता-२०७४ र कर्मचारी आचारसंहिता-२०७४ निर्माण गरेको थियो । पहिलोपटक बनाएका कानून मध्ये शिक्षा, सहकारी, कर तथा गैर राजस्व ऐन, आर्थिक कार्यविधि ऐन, कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन ऐन र प्रशासकीय कार्यविधि नियमन गर्ने ऐन,-२०७४ बनाएको थियो । यस्तै उच्च शिक्षा छात्रवृत्ति सम्बन्धि निर्देशिका-२०७४ र उद्यम विकास कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि,एफएम रेडियो सञ्चालन कार्यविधि, कार्यपालिका बैठक सञ्चालन कार्यविधि, राजपत्र प्रकाशन कार्यविधि, गाउँ विवरण तयारी कार्यविधि, एकीकृत सम्पति कर व्यवस्थापन कार्यविधि-२०७४ र उपभोक्ता समिति गठन कार्यविधि, स्थानीय उर्जा विकास सम्बन्धि कार्यविधि-२०७५, अन्तिम प्रमाणीकरण नियामावली -२०७४ निर्माण गरिएको थियो । यस्तै मदिरा ऐन, मदिरा नियन्त्रण कार्यविधि -२०७५, विपद् जोखिम न्युनिकरण ऐन-२०७५, शिक्षक तथा कर्मचारी छनौट कार्यविधि-२०७५, सेवा ऐन -२०७५का साथ बजार अनुगमन कार्यविधि-२०७४, खाद्य सुरक्षाका लागि वृक्षरोपण कार्यविधि-२०७४ निर्माण गरिएको थियो । यसै गरी कार्य विभाजन नियमावली -२०७४, कार्यसम्पादन नियमावली -२०७४, सार्वजनिक खरिद् नियमावली -२०७५, शिक्षा नियमावली संशोधित -२०७५ रहेका थिए । यस्त पालिकाले आर्थिक वर्ष २०७५/२०७६ मा सालमा प्राविधिक कर्मचारी नियुक्ति कार्यविधि-२०७५, जेष्ठ नागरिक परिचय पत्र वितरण निर्देशिका-२०७५, घ वर्ग निर्माण व्यवसायी कार्यविधि-२०७५, न्यायिक समिति सञ्चालन सम्बन्धि ऐन, विपद् जोखिम न्युनिकरण ऐन, सेवा ऐन र संस्था दर्ता ऐन -२०७५ निर्माण गर्‍यो। आर्थिक वर्ष २०७६/२०७७ मा औद्योगिक व्यवसाय दर्ता ऐन, कोरोना सम्बन्धि ऐन, गाउँप्रहरी ऐन, पूर्वाधार विकास व्यवस्था सम्बन्धि ऐन, हिमाली वातावरण संरक्षण सम्बन्धि ऐन, सार्वजनिक निजी साझेदारी ऐन र स्वास्थ्य ऐन-२०७७ निर्माण गरेको गाउँपालिकाले जनाएको छ। यस्तै अपांग परिचयपत्र वितरण कार्यविधि २०७६,ऱ्याप्टिङ सञ्चालन निर्देशिका २०७६, जलस्रोत र मुहान दर्ता सम्बन्धि कार्यविधि २०७७ निर्माण गरिएको थियो । आर्थिक वर्ष २०७७/२०७८ मा कोरोना सम्बन्धि ऐन आर्थिक वर्ष-२०७७, गाउँपालिका वन ऐन, गाउँपालिका भूमि ऐन, गाउँपालिका कृषि ऐन र गाउँपालिकाको खानेपानी, सरसफाई एवं स्वच्छता ऐन -२०७८, लेखा समिति गठन तथा सञ्चालन कार्यविधि -२०७८, विषयगत

समितिहरुको कार्य सञ्चालन कार्यविधि -२०७८, सुशासन तथा विकास समिति गठन तथा सञ्चालन कार्यविधि -२०७८ निर्माण गरिएको हो । आर्थिक वर्ष २०७९/२०८० मा हिमाली गाउँपालिकाको आर्थिक ऐन -२०७९ र हिमाली गाउँपालिकाको आर्थिक ऐन -२०८०, हिमाली गाउँपालिकाको विनियोजन ऐन-२०८०, हिमाली गाउँपालिकाको विनियो जन ऐन-२०७९ संशोधित रहेका छन् भने २०८०/२०८१ मा मुक्त हलिया पुनस्थार्पना कार्यविधि-२०८० र कार्यस्थलमा हुने यौनजन्य दुर्व्यवहार (निवारण) आचारसंहिता निर्माण गरिएको छ।

संरक्षणको पर्खाइमा छ,मन भाछ बेचैन।
रानी जस्तै सुन्दर छ,हिमालीको रानीसैन।

माथि प्रस्तुत गीतको हरफले सिंगो रानीसैनको विशेषता र वर्तमान अवस्था झल्काउँछ। रानीसैन बास्तवमै रानी जस्तै सुन्दर र मनमोहक छ। वरीपरी अग्ला हिमाल। प्रकृतिको अनुपम उपहारका रुपमा रहेका हिमाल अटल र अजम्बरी छन्। ती हिमालमा रहेको हिउँ त झन स्वर्ग कै अनुभूति गराउँछ। स्वर्गको अर्को टुक्रा हो, हिमाली गाउँपालिका वडा नम्बर ३ स्थित रानीसैन। हिमाली गाउँपालिकाको प्रमुख पर्यटकीय स्थलको रुपमा रहेको रानीसैन प्रकृतिको वरदान हो। पर्यटकीय गन्तव्य बन्ने अपार सम्भावना रहेको रानीसैन एक हिमताल हो। हिउँको पानी जम्मा भएर बनेको एक प्राकृतिक ताल। हिमालीमा पर्यटकीय सम्भावनाहरुको खोजी गर्दै जाँदा हिमताल रानीसैन फेला परेको थियो। यो हिमताल हिमाली गाउँपालिकामा पर्दछ। रानीसैन सुदूरपश्चिमका बझाङ र बाजुरा र कर्णालीको हुम्ला जिल्लाको सिमानामा पर्दछ। यसको मुहान कवाडी खोला हुँदै बग्ने गर्दछ। रानीसैन एकदमै मनमोहक र सुन्दर छ। स्वर्गजस्तै सुन्दर हिमाल र हिमतालहरुले बनेकोले यसलाई रानीसैन भन्न थालिएको हो। यो हिमताल समुन्द्री सतहदेखि ३ हजार ५ सय ७८ मीटरको उचाईमा रहेको छ। यहाँका विभिन्न प्रजातिका चौरीहरुको बासस्थानसमेत रहेको छ। रानीसैनमा पाटनका साथै विभिन्न प्राकृतिक हिमतालहरु अवलोकन गर्न सकिन्छ। यो हिमाल र पहाडि भूभागको बीचमा रहेको छ। यो तालमा वर्षायाममा झन राम्रो देखिन्छ। वर्षायाममा हरियो र हिउँद याममा सेतो कार्पेट जस्तो देखिन्छ। यस क्षेत्रमा पशुपंक्षी, वन्यजन्तु,बोटबिरुवाले सुगन्ध छरेको छ। यसको पश्चिममा सुन्दर हिमाल अपी हिमाल पर्दछ। अपी हिमालबाट खस्ने हिउँ पहिरोले त्यहाँ अनुपम् दृष्य देखाउँछ। होचा हिमालहरु जडिबुटी भण्डार रहेको छ। रानीसैन हिमालको काखैमा रहेको सो हिमतालको वरिपरि करिब २० फिट हिउँ

जम्ने गर्दछ । हिउँ जमेको भागमा पनि माटोले समेत पुरिएको छ । ताल वरिपरि सेताम्य हिमालले घेरिएको भएपनि माटो समेत रहेकाले निक्कै आकर्षक र सुन्दर देखिन्छ । हिमतालबाट बगेको पानी बाजुराको कवाडी खोला हुँदै कर्णाली नदीमा मिसिने गर्दछ । रानी सैन पाटनमा चौंरी चराउने गोठालाहरूले सबै भन्दा पहिला सो तालका बारेमा बताएका थिए । पछि स्थानीय सरकारले नै रानीसैन हिमपातका विषयमा चासो देखाएको थियो । यो पर्यटकीय सम्भावना बोकेको क्षेत्र हो । ताल नजिक दुध कुण्ड, जल कुण्ड, तेल कुण्ड समेत रहेका छन् भने रानीसैन भरी एक दर्जन बढी हिमताल रहेका छन् । गाउँपालिकाको केन्द्र धुलाचौरबाट करिब तिन दिनको पैदल यात्रामा सो हिमालमा पुग्न सकिन्छ । पर्यटकीय सम्भावना रहेको रानीसैनमा हिमताल, हिमश्रृंखलासहित ठुलठुला पाटनमा विभिन्न प्रजातिका जडीबुटी समेत पाइन्छ । हिमतालले समयसमयमा फेर्ने रंङले जो कोहीको मन नै लो भ्याउने गर्दछ । हिमाली गाउँपालिकामा रहेको रानीसैन हिमाल, शैनपाटन क्षेत्र, विभिन्न हिमतालहरू, गुम्बा स्थित भोटे वस्ती, जडिबुटीहरू लगायत पर्यटनका दृष्टिले निकै महत्वपूर्ण मानिने सम्पदाहरू रहेका छन् ।

यस्ता छन् पर्यटनतर्फका प्राथमिकता

हिमाली गाउँपालिकाले पर्यटनलाई विशेष प्राथमिकता दिएको छ। चालू आर्थिक वर्षको नीति तथा कार्यक्रममा पर्यटन क्षेत्रको विकासलाई प्राथमिकता दिइएको हो । नीति तथा कार्यक्रममा नै दश वटा बुंदामा उल्लेख गरिएको थियो । कर्णाली नदीको धुलाचौर देखि पिलुचौरसम्म ऱ्याफ्टिङ सेवा सञ्चालन भईरहेको तथा कुवाडी देखि धुलाचौरसम्म ऱ्याफ्टिङ सेवा सञ्चालन गर्ने रहेको छ । पर्यटन क्षेत्रको संरक्षण, सम्वर्द्धन, प्रवर्द्धन तथा पर्यटकिय स्थलसम्मको सहज पहुँच पुऱ्याउनको लागि हिमाली गाउँपालिकाको रानीसैन, बुढीनन्दा लगायतका क्षेत्रहरुलाई पर्यटकीय सडक सञ्जालसँग सुरु भइसकेको छ । सुरक्षित सडक सञ्जाल निर्माण, मन्दिर तथा देवस्थल निर्माण, गुफा ब्यवस्थापन, खरी ढुंगा चुन ढुंगाको उत्खनन्, तथा अन्य पर्यटकीय स्थलहरुको पहिचान गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिँदै कर्णाली नदिको क्षेत्रमा ऱ्याफ्टिङ सेवा निरन्तरता दिइएको छ । उस्तै रानीसैन पर्यटकीय क्षेत्रसम्म पदमार्ग यात्रा सञ्चालन गर्ने रहेको छ । हिमाली गाउँपालिकाको क्षेत्रभित्र रहेका ऐतिहासिक धरोहर, मठमन्दिर, गुम्वाहरुको उचित संरक्षण कार्यलाई निरन्तरता दिँदै यस क्षेत्रको सांस्कृतिक, पर्यटकिय स्थल, स्थानीय कलाकृति, मौलिक साँस्कृतिक परम्परा रीतिरिवाजको जगेर्ना गर्न राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय क्षेत्रमा प्रचार प्रसार गर्ने रहेको छ । पर्यटकीय क्षेत्रमा रुची राख्ने युवाहरुलाई ट्रेकिङ गाईड, होमस्टे सञ्चालन तथा पर्यटकीय प्रवर्द्धन गर्न तालिम प्रदान गरेको छ ।

हिमालीको समृद्धिका लागि सात "गेम चेन्जर" आयोजना

बाजुराको दुर्गम क्षेत्रका रूपमा रहेको हिमाली गाउँपालिका क्षेत्रफलका हिसाबमा यस जिल्लाकै ठुलो गाउँपालिका हो । बाजुरा जिल्लाको झण्डै आधा क्षेत्रफल ओगटेको छ, हिमाली गाउँपालिकाले गरिबी, बेरोजगारी, सुख्खा खडेरी, न्यून आय लगायतले त्यहाँको जीवनस्तरलाई प्रत्यक्ष रूपमा प्रभावित पारिरहेका छ । संघीय संरचनामा तीन वटा गाविस रुगिन, विच्छ्या र वाँधु मिलेर बनेको हिमाली गाउँपालिका बनेको हो । हिमाली गाउँपालिका भौगोलिक रूपमा दुर्गम छ । अन्य क्षेत्रको तुलनामा मानवीय विकासका दृष्टिले अहिलेपनि पछि रहेको छ । यहाँको सम्पदाको प्रयोगका दृष्टिले भने 'भर्जिन' सम्पदाका रूपमा लिइन्छ । यहीँ अवस्थालाई मध्यनजर गर्दै गाउँपालिकाले चालू आर्थिक वर्षको नीति तथा कार्यक्रममा नै हिमाली गाउँपालिकाको विकासका लागि गेम चेन्जर तथा गौरबका योजनाहरुमा जोड दिने उल्लेख गरेको छ । यस्तै ठुला आयोजनाहरुको सम्भाव्यता अध्ययनलाई प्रमुख प्राथमिकता दिने जनाएको छ । हिमाली गाउँपालिका भौगोलिक, प्राकृतिक, ऐतिहासिक, सांस्कृतिकका साथै उत्पादन र उत्पादकत्व एवं पर्यटकीय महत्वका दृष्टिले समेत अत्यन्त प्रवल सम्भावना रहेको छ । गाउँपालिकाको द्रुत विकासको लागि गौरबका आयोजनालाई प्राथमिकता दिइएको हो । विकासको क्रममा पछाडी परेका वर्ग तथा समुदायलाई विकासको मूल प्रवाहमा ल्याउने, उत्पादनशील क्षेत्रमा लगानी अभिबृद्धि गरी आर्थिक गतिविधिहरुको माध्यमद्वारा रोजगारी विस्तार गर्ने गाउँपालिकाले लक्ष्य लिएको छ । कृषि क्षेत्रको

व्यवसायीकरण र आधुनिकिकरण गर्ने, सुशासन प्रर्वद्धन गरी सेवा प्रवाहमा प्रभावकारीता कायम गर्ने, पर्यटन विकासबाट प्राप्त लाभ लिई सवै क्षेत्रसम्म टेवा पुऱ्याउने, वन जंगलको संरक्षण गर्दै भुक्षय नियन्त्रण, विपद र वातावरणीय सन्तुलनलाई कायम राख्नु अहिलेको आवश्यकतापनि हो । यसैगरी भौतिक पूर्वाधारको विकासमा अझै लगानी वृद्धि गरी सडक यातायात लगायत भवन संरचनाहरुको निर्माण गर्नुपर्ने अवस्था छ । सामाजिक विकासलाई संस्थागत गरी अपेक्षित विकासको प्रतिफल हाँसिल गर्ने एवं आन्तरिक आयको दायरालाई फराकिलो बनाउने र आन्तरिक व्यवस्थापनलाई सुशासन मैत्री बनाउन गाउँपालिका लागिपरेको छ । संस्थागत सुदृढिकरण गर्ने न्यून तथा मध्यम स्तरको मानव विकासको अवस्थालाई सुधार गरी मध्यम तथा उच्च सक्षम व्यक्ति र गतिशिल समाज निर्माण गर्नुका साथै सुखी हिमाली वासी तथा समृद्ध हिमाली गाउँपालिका बनाउने दीर्घकालीन योजना रहेको छ । मानव विकासको बाधकको रुपमा रहेको कुपोषण, गरिवी, हुन सक्ने विपद् जोखिम लगायत अन्य महामारी जस्ता चुनौतीहरुका बीच विकासको तीव्र गति चलिरहेको छ । हिमाली गाउँपालिकाले मुख्यगरी गौरवका ७ वटा आयोजनामा बढी प्राथमिकता दिएको छ । हिमालीले ७ वटा गौरवका आयोजनालाई नीति तथा कार्यक्रममा उल्लेख गरेर पारित गरेको थियो । हिमाली गाउँपालिकाको १२ औ गाउँ सभा ७ वटा गौरवका आयोजनाहरु नीति तथा कार्यक्रम पारित गरिएको हो । नीति तथा कार्यक्रममा नै गाउँ-गाउँमा स्वास्थ्य सेवाको पूर्वाधार, गुणस्तरीय र भरपर्दो स्वास्थ्य समृद्ध एवं दीगो विकासको नारा दिएको गाउँपालिकाले म मेरो स्वास्थ्य र मेरो जिम्मेवारीको नारासमेत लिएको छ । स्वास्थ्य क्षेत्रलाई प्राथमिकता दिएको गाउँपालिकाले १० शथ्याको अस्पताल निर्माण गर्ने योजनालाई गौरबको आयोजनाको रुपमा लिएको छ । यसैगरी 'हिमाली उज्यालो कार्यक्रम' भन्ने नारालाई साकार पार्न कुवाडी लघु जलविद्युत आयोजनाका प्रसारणको लाईन वडा ४ र ५ मा विस्तार भईसकेको र ६ नम्बर वडाका सबै वस्तीहरुमा प्रसारण लाइन विस्तार सुरु भएको छ । कादुरी संस्थासँगको समन्वयमा हिमाली गाउँपालिका वडा नम्बर १,२ र ३ लघु जलविद्युत योजना निर्माण गर्ने नीति लिइएको हो । सातमध्ये अर्को गेम चेन्जर योजना हो, कुवाडी जलविद्युत आयोजना । यो आयोजना निर्माण पश्चात सिंगो गाउँपालिकामा विद्युतको पहुँच पुग्नेछ । "आजको लगानी बोट, भोलिको प्रतिफल नोट" भन्ने नाराका साथ यस हिमाली गाउँपालिकाले संचालन गर्दै आएको खाद्य सुरक्षाका लागि वृक्षारोपण कार्यक्रमलाई थप व्यवस्थीत र सुद्धढीकरण गरि निरन्तरता दिदैं खाद्यान्न व्यवस्थाको लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिने छ । कृषि क्षेत्रको आधुनीकरण, व्यवसायीकरण र बजारीकरण प्रवर्द्धन गर्ने कार्यक्रमलाई प्राथमिकताका साथ कार्यान्वयन गरिने छ र हिमाली गाउँपालिकामा उत्पादीत कृषि तथा पुशजन्य उत्पादनलाई बजारीकरण गर्नका लागि कृषि एम्बुलेन्स सञ्चालनमा छ । कृषिमार्फत समृद्धिको आंकाक्षा पूरा गर्नको लागि बाझा खेत सिँचाइका लागि बृहत धुलाचौर वृहत् लिफिटङ खानेपानी आयोजनालाई प्राथमिकता दिइएको हो । यस्तै कृषकहरुले उत्पादन गरेका फलफूलहरु र अन्य नगदेबालीहरुको भण्डारण गर्न कृषि शीत गृह (कोल्ड स्टोर) निर्माण कार्य भइरहेको छ । देशको अर्थतन्त्रको मेरुदण्ड कृषि तथा पशुपालन क्षेत्रको विकास नै यस हिमाली गाउँपालिकाको प्रमुख आधार भएकाले प्रत्येक वडामा एक कृषि तथा पशु प्राविधिक राख्ने गरि आवश्यक प्रकृया अघि बढाइएको छ । औद्योगिक ग्राम क्षेत्र, जडिबुटी उद्योग, बिच्छ्या रानीसैन सडक, धुलाचौर बुढिनन्दा सडक, धिम फैती रुगिन बिच्छ्या सडक निर्माण आयोजनाहरुलाई निरन्तरतालाई प्राथमिकता दिइएको हो । "स्वास्थ, शिक्षा, कृषि, जडिबुटी, पर्यटन, जलस्रोत र पुर्वाधार, औधोगिकरण, सुशासन र गरिबी निवारण समृद्ध हिमालीको आधार" भन्ने नारालाई आत्मसात गर्दै आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को बजेटमा गौरव आयोजनामा लगानी उच्च प्राथमिकता दिएको हो ।

हिमालीको कोसेढुंगा
"खाद्य सुरक्षाका लागि वृक्षारोपण कार्यक्रम"

हिमाली गाउँपालिकाको अहिलेसम्मकै सबैभन्दा उपयोगी, प्रभावकारी र जनताको रुचाएको कार्यक्रम हो, खाद्य सुरक्षाका लागि वृक्षारोपण कार्यक्रम। यो कार्यक्रम आर्थिक वर्ष २०७५/७६ सालदेखि सञ्चालनमा आएको हो। यो कार्यक्रम गाउँपालिकाका अध्यक्ष गोविन्द बहादुर मल्लको अगुवाईमा सञ्चालन गरिएको हो। जनप्रतिनिधिहरुको सबैभन्दा लोकप्रिय कार्यक्रम कसरी बनाउन सकिन्छ भनेर व्यापक छलफलसमेत भयो। अहिलेसम्म आइपुग्दा यो कार्यक्रम निकै लोकप्रिय भएको छ। सुरुवातमा यो कार्यक्रमको प्रस्ताव आएपछि व्यापक छलफल भयो। विशेष गरेर किसानहरुलाई लक्षित गरेर ल्याएको यो कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि कार्यविधि बनाएरै लागू गरिएको हो। यो कार्यक्रम लागू गर्नु पूर्व हिमाली गाउँपालिकाका सम्पूर्ण वडाका घरघरमा सर्वेक्षण गरिएको थियो। हिमालीमा २२ वटा गाउँ रहेका छन्। पालिकाको प्रतिनिधि टोली सर्वेक्षणको क्रममा प्रत्येक गाउँमा पुगेको थियो। ती ठाउँमा कार्यक्रमको महत्व, भोलीका दिनमा कार्यक्रमले दिने प्रतिफल र हुने लाभका विषयमा जानकारी गराइयो। सो क्रममा जुन गाउँमा जुन फलफूल बिरुवा फल्छ त्यसको विषयमा स्थानीयहरुलाई जानकारी दिने काम भयो। कार्यविधिमा पाँच जना परिवार भएको घरलाई एउटा परिवार मान्ने उल्लेख छ। सोही अनुसार एउटा घरमा पाँच जना सदस्य भएपनि, एक जना सदस्य भएपनि २० वटा बिरुवा उपलब्ध गराउने भन्ने छ। प्रति व्यक्ति चार वटाका दरले वितरण गरियो। जुन ठाउँमा जस्तो बिरुवा फल्छ त्यस्तै बिरुवा वितरण गरिएको थियो। स्थानीयले आफूलाई चाहिने बिरुवाको लिष्ट लिनुभयो। सोही अनुसार गाउँपालिकाले बिरुवा बितरण गर्दै गयो। बिरुवामा किसानको अपनत्व होस भन्ने उद्देश्यले प्रति किसान दश रुपैयाँ लिने गरिएको थियो। त्यो रकम जम्मा गरेर बिरुवा खरिद्मा प्रयोग भयो। कार्यक्रम कार्यान्वयनसम्म आउँदा किसानहरु निकै खुसी हुनुभयो। सोही अनुसार जंगल नभएको ठाउँमा त्यहीँ अनुसार बिरुवा वितरण गरियो। त्यस्ता ठाउँमा बाँस, ढालेघाँस लगायातका बिरुवा वितरण गरिएको थियो। यस्तै बाँस,लिजि र किवीका बिरुवा प्रदान गरिएको हो। यो वर्ष पाँच वर्ष पुग्यो। प्रत्येक वर्ष पालिकाले बिरुवा उत्पादन गरे बापत खाद्यान्नको रुपमा चामल वितरण गऱ्यो। प्रोत्साहन स्वरुप प्रति वर्ष प्रति बिरुवाको दरमा पाँच केजी चामल किसानलाई दिने गरेको थियौ। यो कार्यक्रम अहिलेपनि कार्यान्वयनको चरणमा रहेको छ। यो कार्यक्रम निकै प्रभावकारी देखिएको छ। यो वर्ष मात्रै १४८० क्वीन्टल खाद्यान्न आवश्यक पर्ने देखिएको छ। वडा नम्बर १,२ र ३ मा खाद्यन्न वितरण भइसकेको छ। यो कार्यक्रम एकदमै उपलब्धिमूलक रहेको छ। कार्यक्रमका लागि प्रति वर्ष एक करोड रुपैयाँ विनियोजन गर्ने गरिएको थियो। हरेक वर्ष १ करोड देखि १ करोड ५० लाख रुपैयाँसम्म विनियोजन भएको थियो। यसरी हेर्दा खाद्य सुरक्षाका लागि वृक्षारोपण कार्यक्रमका लागि अहिले ६ देखि ७ करोड रुपैयाँ खर्च भएको छ। यसमा खर्च मात्रै भएको छैन। उपलब्धिपनि भएको छ। किसानहरुले लगाएका बिरुवाले फल दिन थालेका छन्। गत

वर्षदेखि स्याउ फल्न थालिसकेको थियो । यसवर्षपनि धेरै फलेको छ । अब भने यस कार्यक्रमको दिगोपनको लागि गाउँपालिका अर्को रणनीति अपनाएर अघि बढ्नेछ । भण्डारणका लागि गाउँपालिकाको केन्द्र धुलाचौर कोल्ड स्टोर निर्माण भइसकेको छ । कोल्डमा बाजुरामात्रै नभएर हुम्लाका ताजोकोट, अदालचुली, मुगुको खत्याड गाउँपालिका र बाजुराकै अन्य पालिकाका स्याउसमेत स्टोर हुने क्षमता रहेको छ। त्यहीँ अनुसार समन्वय र सहकार्यसमेत भइसकेको छ। यस्तै विभिन्न वडाबाट केन्द्र र बजारसम्म आपूर्तिका लागि कृषि एम्बुलेन्स सञ्चालनमा रहेको छ। यस कार्यक्रममार्फत हिमालीको बहुसंख्यक किसान लाभान्वित भएका छन्। यसले गर्दा किसानहरु अब आत्मनिर्भरताको बाटोमा रहेका छन् । एक छाक खान र लाउन कै लागि कालापहाड जानुपर्ने बाध्यताको अन्त्य भएको छ । यसमा हिमालीमा तरकारी, फलफूल तथा अन्य बाली उत्पादनको हबको रुपमा विकास भएको छ । इच्छाशक्ति भयो भने नयाँ र प्रभावकारी काम गर्न सकिन्छ भन्ने गतिल्लो उदाहरण बने को छ, खाद्य सुरक्षाका लागि वृक्षरोपण कार्यक्रम ।

नागरिकलाई निःशुल्क एम्बुलेन्स सेवा दिदैं हिमाली

मानव सूचकांकमा देशकै ७७ औं स्थानमा पर्छ, बाजुरा । विकासका दृष्टिले यो जिल्ला निकै पछि रहेको छ । जिल्लामा ९ वटा स्थानीय तह रहेका छन् । पछिल्लो समय स्थानीय तह भइसकेपछि विकासले केही गति लिएको देखिन्छ । खासगरी यहाँको स्वास्थ्य क्षेत्र सन्तोषजनक रुपमा विकसित भइरहेको छ । स्थानीय सरकारहरुले स्वास्थ्य सेवालाई प्राथमिकता दिइरहेका छन् । स्वास्थ्यलाई प्रमुख प्राथमिकता दिदैं स्थानीय सरकारले वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम र बजेटमा समावेश गरेको देखिन्छ । नागरिकको नजिकको सरकार भनिने स्थानीय तहबाट गरिने विकास गतिविधिले नै बढी प्रभाव पारेको देखिन्छ । यसरी जिल्लामै स्वास्थ्य क्षेत्रमा उल्लेख्य काम गरिरहेको स्थानीय तह हो, हिमाली गाउँपालिका । बाजुराकै सर्वाधिक विकट भनेर चिनिने र बाजुराकै सबैभन्दा धेरै भाग ओगटेको हिमालीले स्वास्थ्य क्षेत्रको विकासको गति चुम्न लागेको आभाष नागरिकले गरिरहेका छन् । साविकका रुगिन र बिच्छ्यां गाविसले २०७४ सालयता विकासमा निक्कै फड्को मारेको छ । साविकको रुगिन बिच्छ्याँ गाविसमा दुईवटा मात्र स्वास्थ्यचौकी थिए भने हिमाली गाउँपालिका बनेपछि हाल १३ वटा स्वास्थ्यचौकी छन् । सुत्केरी गर्भवती महिलाका लागि निःशुल्क एम्बुलेन्स सेवा र अन्य बिरामीका लागि तेल खर्च बिरामीको र एम्बुलेन्स पालिकाले उपलब्ध गराउँदा स्वास्थ्य क्षेत्रमा पनि पहुँच पगेको छ । हिमाली गाउँपालिकाले यो सेवा २०७७ सालमा सुरु गरेको हो । गाउँपालिकामा रहेका विपन्न, गरिब, जेष्ठ नागरिक, असहाय, अपांगता भएका, दलित, पिछडिएका वर्ग, गर्भवती, घाइते बिरामीलाई विशेष छुटका साथ सेवा दिने गरी एम्बुलेन्स सञ्चालनमा ल्याएको हो । गाउँपालिकाको १० लाख ५० हजार रुपैयाँमा एम्बुलेन्स खरिद गरेको हो । निःशुल्क एम्बुलेन्स सेवा पाएपछि यहाँका नागरिकलाई

निकै सहज भएको छ । कुनैपनि नागरिक बिरामी हुँदा खबर गर्ना साथ घरमै एम्बुलेन्स आइपुग्छ । भौगोलिक विकटताका बाबजुत एम्बुलेन्स सेवा निकै प्रभावकारी रुपमा चलिरहेको गाउँपालिकाका अध्यक्ष गोविन्द्रबहादुर मल्ल बताउनुहुन्छ । हिमालीमा सात वटा वडा रहेका छन् । ती मध्ये चार वटा वडामा सडक सञ्जालको पहुँच पुगेको छ । ती वडाका नागरिकले सहज रुपमा स्वास्थ्य सेवा प्राप्त गरिरहेका छन् । बाँकी तीन वटा वडामा भने सडकको पहुँच नभएका कारण समस्या छ । तर ती वडाका नागरिक बिरामी परेमा रोड पुग्ने स्थानसम्म एम्बुलेन्स पुग्छ र सम्बन्धित क्षेत्रबाट बिरामीलाई स्टेचरमा ल्याइन्छ । अनि एम्बुलेन्सले सम्बन्धित पायक पर्ने स्वास्थ्य संस्थामा लैजान्छ । नागरिकलाई निःशुल्क एम्बुलेन्स सेवा प्रवाह भइरहेको छ । गर्भवती तथा सुत्केरी महिला एम्बुलेन्स सेवाको प्रमुख प्राथमिकतामा रहेका छन् । तर वडा नम्बर १, २ र ३ मा भने सबै क्षेत्रमा सडक नपुगेका कारण अलि समस्या भइरहेको छ । यो सेवाबाट अपांगता भएका व्यक्ति, विपन्न, गरिब तथा आर्थिक स्थिति कमजोर भएका र सीमान्तकृत समुदायका नागरिक लाभान्वित भएको अवस्था छ । यसैगरी राष्ट्रपति महिला उत्थान कार्यक्रमबाट पनि हिमालीका महिलाहरुलाई उद्धार गरिएको हो । यो आर्थिक वर्षमा दुई जना महिलालाई हेलिकप्टरमार्फत उद्धार गरेर ज्यान बचाउन सफल भएको हो । स्वास्थ्य संस्थासम्म पुग्नको लागि घण्टौ हिड्नुपर्ने अवस्थाका कारणले विगतमा धेरैको ज्यान जाने गरेको थियो । विशेष गरेर यस्तो अवस्थाबाट सुत्केरी हुने महिलाहरु बढी प्रभावित हुन्थे । अहिले भने नागरिकहरु धेरै लाभान्वित भएका छन् । बिरामीलाई डोकोमा राख्दै दिनभर बोकेर प्राथमिक स्वास्थ्य चौकी कोल्टीमा उपचार गराउनुपर्ने बाध्यता हटेको छ । दुर्गम ठाउँका स्थानीय गाउँपालिकाले गाउँमै एम्बुलेन्स सेवा सञ्चालनमा ल्याएपछि खुसी छन् । यसअघि गर्भवती महिला घरमै सुत्केरी हुन नसकेपछि तथा अन्य कुनै बिरामी भएपछि हिमाली गाउँका स्थानीयवासी डोकोमा बोकेर कोल्टी प्राथमिक स्वास्थ्य चौकीमा उपचार गर्न बाध्य थिए । यातायातको सुविधा नभएर अकालमै ज्यान गुमाउनुपरेका याहाँका स्थानीयहरूको समस्या अन्त्य भएको छ । गर्भवती महिला, दीर्घरोगी, दुर्घटनामा परेर घाइते भएकाहरूले एम्बुलेन्स सञ्चालनपछि अकालमै ज्यान गुमाउनुपर्ने स्थिति कम हुँदै गएको छ ।

३ नागरिक वडा-पत्र

क्र.सं.	सेवाको किसिम	सेवा प्राप्त गर्न पेश गर्नुपर्ने कागजातको विवरण	सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने समय	सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने शुल्क रुपैया	सेवा दिने शाखा उपशाखा	सेवा प्राप्तिमा जिम्मेवार अधिकारी	सेवा प्राप्तिमा गुनासो सुन्ने अधिकारी
१२	पुर्जामा घर कायम गर्ने सिफारिस	-व्यहोरा खुलेको सम्बन्धित व्यक्तिको निवेदन । -सम्बन्धित वडाको किटानी वडा मुचुल्का । -निवेदकको नागरिकता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि । -काम को प्रकृति हेरी कार्यालयले आवश्यक ठानेका अन्य कागज प्रमाणहरु । -चालु आ.व. सम्म गा.पा. लाई बुझाउनुपर्ने सम्पूर्ण राजश्व वा सेवा शुल्क बुझाएको प्रमाण ।	उल्लेखित प्रमाण कागज पुगी आए सोही दिन हुनेछ ।	रु. १००/-	वडा कार्यालय	वडा अध्यक्ष	गाउँपालिका अध्यक्ष
१३	व्यापार व्यवसाय बन्द भएको सञ्चालन नभएको वा व्यापार व्यवसाय हुँदै नभएको सिफारिस	-व्यहोरा खुलेको सम्बन्धित व्यक्तिको निवेदन । -उद्योग राख्ने जग्गाको चौतर्फी संधियारको मञ्जुरी मुचुल्का । -निवेदकको नागरिकताको प्रतिलिपि । -जग्गाधनी प्रमाण पुर्जाको प्रतिलिपि । -अरुको जग्गाको हकमा जग्गावालाको मञ्जुरीनामा । -चालु आ.व. सम्म गा.पा. लाई बुझाउनुपर्ने सम्पूर्ण कर राजश्व वा सेवा शुल्क बुझाएको प्रमाण ।	उल्लेखित प्रमाण कागज पुगी आए सोही दिन हुनेछ ।	ठूला रु. ५०००/- मझौला रु. ३०००/- साना रु. १५००/-	वडा कार्यालय	शाखा प्रमुख	गाउँपालिका अध्यक्ष
१४	नाता प्रमाणित सिफारिस	-व्यहोरा खुलेको सम्बन्धित व्यक्तिको निवेदन । -सम्बन्धित वडाको किटानी वडा मुचुल्का । -नाता खुल्ने मिल्ने लिखत प्रमाणको प्रतिलिपि । जस्तै: जन्म दर्ता, विवाह दर्ता, मृत्यु दर्ता आदि -नाता कायम हुने व्यक्तिहरुको नागरिकता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि । -उमेर नपुगेको हकमा जन्म दर्ता प्रमाणपत्र वा विद्यालयको सर्टिफिकेट । -बसाई सरी आएको भए बसाई सराई प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि । -हालसालै खिचेको पासपोर्ट साइजको श्यामश्वेत फोटो २ प्रति । -चालु आ.व.सम्म गा.पा.लाई बुझाएको सम्पूर्ण कर राजश्व वा सेवा शुल्क बुझाएको प्रमाण ।	उल्लेखित प्रमाण कागज पुगी आए सोही दिन हुनेछ ।	नेपालीमा रु. १००/- अंग्रेजीमा रु. २००/-	वडा कार्यालय	वडा अध्यक्ष	गाउँपालिका अध्यक्ष
१५	व्यक्तिगत घटना दर्ता जस्ता तर ऐन लागु हुनुपूर्वका घटना सम्बन्धि सिफारिस	-व्यहोरा खुलेको सम्बन्धित व्यक्तिको निवेदन । -सम्बन्धित वडाको किटानी वडा मुचुल्का । -निवेदकको नागरिकता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि । -नागरिकता प्राप्त नगरेको भए उमेर खुलेको वडा मुचुल्का, शैक्षिक योग्यताको प्रमाणपत्र वा अन्य प्रमाण पत्रको प्रतिलिपि । -जन्म प्रमाणितको हकमा हालसालै खिचेको श्यामश्वेत फोटो २ प्रति । -विवाह प्रमाणितको हकमा पति पत्नी दुवैको नागरिकताको प्रतिलिपि वा नाता खुलेको अन्य प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि । -चालु आ.व.सम्म गा.पा.लाई बुझाएको सम्पूर्ण कर राजश्व वा सेवा शुल्क बुझाएको प्रमाण ।	उल्लेखित प्रमाण कागज पुगी आए सोही दिन हुनेछ ।	रु. १००/-	वडा कार्यालय	शाखा प्रमुख	गाउँपालिका अध्यक्ष
१६	कित्ता काट गर्ने सिफारिस	-व्यहोरा खुलेको सम्बन्धित व्यक्तिको निवेदन । -निवेदकको नागरिकता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि -आय स्रोत खुलेका कागजपत्रको प्रतिलिपि । -चालु आ.व.सम्म गा.पा.लाई बुझाएको सम्पूर्ण कर करराजस्व वा सेवा शुल्क बुझाएको प्रमाण ।	उल्लेखित प्रमाण कागज पुगी आए सोही दिन हुनेछ ।	रु. १००/-	वडा कार्यालय	वडा अध्यक्ष	गाउँपालिका अध्यक्ष
१७	स्थायी अस्थायी बसोबास प्रमाणित	-व्यहोरा खुलेको सम्बन्धित व्यक्तिको निवेदन । -सम्बन्धित वडाको किटानी वडा मुचुल्का -निवेदकको नागरिकता वा जन्मदर्ता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि । -बस पूर्व बसोबास गर्दै आएको स्थान पुष्टी हुने प्रमाण कागज । -कुनै कार्यालय वा संघ संस्था वा अन्य निकायमा कार्यरत भए सोही कार्यालय वा संस्थाको सिफारिस । -निवेदकको पेशा व्यवसाय पुष्टिहुने प्रमाण कागज । -त्यस्तो व्यक्ति गा.पा. क्षेत्र भित्र व्यापार व्यवसाय गरी बसेको भए सो व्यापार व्यवसाय गा.पा.मा दर्ता गई चालु आ.व. सम्म गा.पा.लाई बुझाउनु पर्ने सम्पूर्ण कर बुझाएको प्रमाण । -चालु आ.व.सम्म गा.पा.लाई बुझाएको सम्पूर्ण कर राजश्व वा सेवा शुल्क बुझाएको प्रमाण ।	उल्लेखित प्रमाण कागज पुगी आए सोही दिन हुनेछ ।	रु. १००/-	वडा कार्यालय	वडा अध्यक्ष	गाउँपालिका अध्यक्ष

“पशुपालनलाई रोजगारी र जिविकोपार्जनसँग जोड्दैछौं”

पशु शाखा

गौरी पाण्डे
पशु शाखा प्रमुख

९० प्रतिशत नागरिक कृषि तथा पशुपालन व्यवसायमा प्रत्यक्ष रुपमा आश्रित रहेको छ । यहाँका नागरिकको प्रमुख जिविकोपार्जनको स्रोत नै पशुपालन व्यवसाय हो ।

हिमाली गाउँपालिका अन्तर्गत रहेका शाखाहरु मध्ये एक हो, पशु शाखा । यस शाखाले हिमाली गाउँपालिकामा पशु सम्बन्धि विभिन्न कार्यक्रम सञ्चालन गर्दै आएको छ । ‘उन्नत जातका पशुपंक्षी र मत्स्यपालन गरौ, पशुपंक्षीबाट जिविकोपार्जन गरी आत्मनिर्भर बनौं’ भन्ने मूल नाराका साथ अघि बढेका छौं । यस नारालाई साकार बनाउन हिमाली गाउँपालिकामा पशु क्षेत्रमा आधुनिधिकरण, विकास विस्तार गर्नका लागि हामी निरन्तर लागि परेको अवस्था छ ।

हिमाली बासीहरुको आयआर्जनमा वृद्धि ल्याउन संघीय, प्रदेश सरकार र पशु क्षेत्रा काम गर्ने दातृ निकायहरुसँग समन्वय, सहकार्य गरी हिमाली गाउँपालिकाको पशु शाखा निरन्तर अघि बढिरहेको छ । यस गाउँपालिकाका ९० प्रतिशत नागरिक

कृषि तथा पशुपालन व्यवसायमा प्रत्यक्ष रुपमा आश्रित रहेको छ । यहाँको भूगोलको अवस्थिति धेरै जसो भीरपाखा, खोला र जंगलले ढाकिएको छ । यहाँका नागरिकको प्रमुख जिविकोपार्जनको स्रोत नै पशुपालन व्यवसाय हो । यस्तै गाउँपालिकाको आर्यआर्जनको मेरुदण्डको रुपमा पशुबाट उत्पादित दुग्धजन्य पदार्थ, राडीपाखी, उन आदी रहेका छन् । सर्वप्रथम त म आर्थिक वर्ष २०८०/२०८१ को साउन १ देखि असार ३०गतेसम्म पशु क्षेत्रमा भएका मुख्य मुख्य प्रगति प्रस्तुत गर्न चाहन्छु । आर्थिक वर्षको सुरुमै हिमाली गाउँपालिकामा लम्पी स्किन रोगको महामारीका कारण हिमालीका किसान प्रभावित भए । लम्पी स्किन वडा नम्बर १ देखि ७ सम्मका कृषकहरुका गाई भैसीमा फैलिएको रोगलाई नियन्त्रण गर्न हामीले प्रयास गरेका थियौ । रोग नियन्त्रणका लागि वडा वडामा गई ३३५०

गाई र १३० वटा भैसीलाई उपचार गरिएको छ । यस्तै भेटेनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र बाजुराको आर्थिक सहयोगमा गाई भैसीलाई लम्पी स्किन रोग नियन्त्रण गर्नको लागि १३०० डोज खोप उपलब्ध गरि पशुमा लगाइएको छ । यस्तै रेविज रोगलाई नियन्त्रण गर्नको लागि भेटेनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र बाजुराको आर्थिक सहयोगमा ५ सय डोज रेविज खोप उपलब्ध गराइएको थियो। यस्तै गाउँपालिकाभित्र ४ वटा मावि स्कूलमा ८० जना विद्यार्थीहरुलाई जुनोटिक रोग बारे १ दिने स्कूल शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ। यस्तै पशुबाट मानिसमा सर्न सक्ने विभिन्न रोग मध्ये रेविजबारे जानकारी गराइएको थियो। यसै गरी पशुपंक्षी नमुना संकलन कार्यक्रम अन्तर्गत एक जना पशु स्वास्थ्य प्राविधिकलाई १५ दिने प्रयोगशाला प्रविधि तालिम सञ्चालन गरिएको थियो। यस्तै बीमा अभिकर्ता तालिम दिएका थियौं। हिमाली गाउँपालिका वडा नम्बर ३ मा भेडा बाखालाई लाग्ने पि.पि.आर रोगको खोप २५०० सय डोज खोप लगाइएको थियो। १ दिने पशु स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन गरी गाई ४५० र ३३० भेडा र १०५० बाखा १९३० र १०० वटा कुकुरलाई रेविजविरुद्धको खोप लगाइएको छ। यसैगरी हिमाली गाउँपालिका वडा नम्बर ६ मा भेडा बाखालाई पि.पि.आर खोप २५०० र कुकुरलाई रेविजविरुद्धको खोप १०० डोज लगाईएको थियो । यस्तै हिमाली गाउँपालिकाका सम्पूर्ण वडाका पशुपंक्षीमा लाग्ने जुनोटिक रोग आन्तरिक तथा बाह्य परजिवीहरु नियन्त्रणका लागि औषधि खरिद् गरी पशुपंक्षीलाई उपचार गरी औषधि वितरण कार्य गरिएको थियो। हिमाली गाउँपालिका कृषि र पशुहरुको बाहुल्य रहेको पालिका हो। गाउँपालिकामा कूल १७ प्रकारका पशुपंक्षीहरु रहेका छन्। शाखाले आर्थिक वर्ष २०८०/२०८१ मा गरेको संकलन अनुसार सबैभन्दा धेरै बाखाको संख्या १९ हजार ८ सय ५७ रहेको छ। यस्तै १२ हजार ५ सय २ कुखुरा, भेडाको संख्या ८ हजार ६ सय ८१, बंगुर ३० वटा, हाँस ३ सय ५० वटा रहेका छन्। यसैगरी गाईको संख्या ८ हजार ४ सय ७९ रहेको छ। भने ती मध्ये दुध दिने गाईको संख्या १ हजार ३ सय ५३ वटा रहेका छन्। भैसीको संख्या २ हजार ७ सय ५७ रहेकोमा दूध दिने भैसीको संख्या २८० छ। फूल पार्ने कुखुराको संख्या ६३०, फूल पार्ने हाँसको संख्या १५०, यस्तै खरायोको संख्या ४८४, घोडाको संख्या ३७०, कुकुरको संख्या ६२३ र चौरीको संख्या ३३१ रहेको छ। हिमालीमा कालिजको संख्या भने शुन्य रहेको छ । आर्थिक वर्ष २०८०/२०८१ को तथ्यांक अनुसार पशुजन्य पदार्थको उत्पादनको विवरणसमेत रहेको छ। हिमाली गाउँपालिकामा ५५ हजार १ सय ३४ मेट्रिक टन गाईको दुध उत्पादन हुने गरेको छ। यस्तै भैसीको दुध ३१ हजार १ सय १५ मेट्रिक टन उत्पादन हुने गरेको छ। यस्तै रागाँ र भैसीको मासु ४४ हजार केजी भेडा बाखाको मासु ६९ हजार ५ सय ६५ केजी रहेको छ। यसैगरी बंगुरको १ सय केजी, कुखुराको ७ हजार ९२ केजी, हाँस १९० केजी रहेको छ।

यसैगरी फूल उत्पादनको संख्या प्रति हजारमा कुखुरा ३ हजार ४ सय ९६, हाँसको एक हजार र उन उत्पादन ५ हजार ७ सय ४ रहेको छ। आर्थिक वर्ष २०८०/२०८१ मा पशु शाखामार्फत कृत्रिम गर्भाधान मिसन कार्यक्रम हिमाली गाउँपालिका वडा नं. ६ र ७ मा सञ्चालन गरिएको थियो मिति २०८१/०२/१० गते देखि २०८१/०२/१९ गते सम्म कृत्रिम गर्भाधानको आवश्यक पर्ने तरल नाइट्रोजन, सिमेन खरिद गरी ८ वटा बाखा, ८ वटा भैसी, ३ वटा गाई जम्मा १९ वटा पशुहरुलाई कृत्रिम गर्भाधान गराएका छौं । हामीले कृत्रिम गर्भाधानबाट उन्नतजातका पशु उत्पादनजातका पशु विकास गर्न, दुध तथा मासु उत्पादन गर्नकालागि हिमालीमा कृत्रिम गर्भाधान कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ। मासु मिसन कार्यक्रम यस हिमाली गाउँपालिका पशु सेवा शाखाको आ.व. २०८०/२०८१ को स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार व्यावसायिक रुपमा बाखापालन गर्ने कृषकलाई उन्नतजातका जमुनापारी बोका २० वटा खरिद गरी एक दिने स्थलगत तालिम र आन्तरिक तथा वाह्य परजिवी विरुद्धको औषधी खरिद गरी कृषकलाई वितरण गरियो । इपिडिमियोलोजिकल रिपोर्ट कार्यक्रम, साउन १ गते देखि असार ३० गते सम्म पशु सेवा शाखामा विभिन्न महामारीको रुपमा फैलिएको रोगहरु मासिक रुपमा भेटेरीनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्रमा मासिक विवरण पठाइएको छ।

जन्म, मृत्यु विवाह, बसाई सराई र सम्बन्ध विच्छेद लगायतका व्यक्तिगत घटनाहरु भएको ३५ दिन भित्र गाउँपालिकाको सम्बन्धीत वडा कार्यालयमा गई दर्ता गराऔं।

हिमाली गाउँपालिका
धुलाचौर, बाजुरा

"गुणस्तरीय र दीर्घकालीन विकासलाई प्राथमिकता दिएका छौं"

प्राविधिक शाखा

मदनराज पाण्डे
प्राविधिक शाखा
इन्जिनियर

विकास निर्माणको बजेटलाई प्राविधिक रुपमा सेवाप्रवाह गरि स्थानीय क्षेत्रका विभिन्न योजनातर्फ आयोजनाको तयारी, सुपरिवेक्षण र कार्यसम्पादनमा प्रमुख भूमिका खेल्दै आएको छ ।

हिमाली गाउँपालिकामा विभिन्न शाखा रहेका छन् । ती मध्यको एक हो, प्राविधिक शाखा । यो पालिकाको एक महत्वपूर्ण शाखाका रुपमा रहेको छ । विकास निर्माण कार्य सबै यस शाखाले हेर्ने गर्दछ । गुणस्तरीय विकासको लागि यस शाखाले कडाईका साथ काम गर्दै आएको छ । प्राविधिक शाखाले स्थानीय तह,प्रदेश र संघबाट प्राप्त बजेट तथा अन्य बाहिरी स्रोतबाट छुट्टिएको बजेटलाई विकास निर्माणमा लगाउने र सही सदुपयोग गर्नको लागि निरीक्षण गर्ने काम गर्दछ। विकास निर्माणको बजेटलाई प्राविधिक रुपमा सेवाप्रवाह गरि स्थानीय क्षेत्रका विभिन्न योजनातर्फ आयोजनाको तयारी, सुपरिवेक्षण र कार्यसम्पादनमा प्रमुख भूमिका खेल्दै आएको छ । हाम्रो प्रमुख जिम्मेवारी भनेकै यसमा भूमिका खेल्ने हो । गत आर्थिक वर्षमा हामीले एक आर्थिक वर्षमा हिमालीमा लागू भएका ८० प्रतिशत योजना सम्पन्न भएका थियौ। आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ मा कूल योजना ८५ प्रतिशत सम्पन्न भएको छ। गत वर्षको तुलनाा हामीले यस वर्ष ५ प्रतिशत काम बढी गरेका छौं। कार्यसम्पादनमा गरेको कडाईको प्रतिफलको रुपमा यो रहनेछ । हामीले एक आर्थिक वर्षमा शतप्रतिशत योजना सम्पन्न गर्ने लक्ष्य राखेका छौं । गत आर्थिक वर्षमा हिमालीमा साना र ठूला गरी १४९ योजना सम्झौता भएका थिए भने ती मध्ये ७५ वटा योजना सम्पन्न भए । हिमाली गाउँपालिकाले हरेक वर्ष पालिका स्तरीय र वडा स्तरीय योजना सञ्चालन गर्दै आएको छ। संख्यात्मक भन्दापनि गुणात्मक रुपमा योजनाहरुलाई सम्पन्न गर्नको लागि हामीले प्राथमिकता दिदैं आएका छौं। यस्तै पालिकामा ठूला योजना ठेक्का प्रक्रियमार्फत सञ्चालन हुँदै आएका छन्। साना तथा मझौला खालका योजना भने उपभोक्तासमिती सञ्चालन हुदैं आएका छन्। उपभोक्ता समितिमार्फत काम गर्दा योजना प्रभावकारी रुपमा सञ्चालन हुँदै छन्। पालिकाले यस वर्ष सात वटा गेम चेन्जर योजनासमेत सञ्चालन गरेको थियो । ती योजना पालिकाका गौरवका आयोजनासमेत हुन् । ती सबै क्रमागत योजनाहरु हुन्। त्यस्ता योजना सम्पन्न गर्नको लागि पालिकाले प्रभावकारी भूमिका खेल्दै आएको छ । साना योजना जो उपभोक्ता समितिमार्फत सञ्चालन हुन्छन्। ती यो जनाहरुमा स्थानीयहरुको अपनत्वसमेत हुने गरेको छ। यस्तै जनश्रमदानसमेत हुने भएकोले योजनाहरु प्रभावकारी रुपमा सञ्चालन हुदैं आएका छन् । आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ मा उपभोक्ता समितिमार्फत सञ्चालन भएका योजनाहरु अधिकांश सम्पन्न भइसकेका छन्। अहिलेसम्म ८५ प्रतिशत योजनाहरुको भुक्तानी प्रक्रियासमेत सम्पन्न भइसकेको छ । गाउँपालिकाले ६ वटा योजना ठेक्का प्रक्रियामार्फत पनि सञ्चालन गरेको थियो। ती मध्ये सबै योजनाहरु सम्पन्न हुने चरणमा छन्। ती योजनाहरुको अन्तिम चरणको काम भइरहेको छ। नयाँ आर्थिक वर्ष सकिनु भन्दा अघिसम्म योजनाहरु सम्पन्न भइसक्छन् । सबै वडाहरुमा जिआइजेड र हिमाली गाउँपालिकाको संयुक्त लगानीमा रुष्टिक कलेन्सन सेन्टर निर्माणको कार्य अन्तिम चरणमा रहेको छ। गाउँपालिकाको केन्द्र धुलाचौरमा शीत गृह भवन हालै निर्माण सम्पन्न भएको छ। शीत गृह सञ्चालनको अन्तिम तयारीमा रहेको छ। यस्तै हामीले पालिकामा आवासीय विद्यालय निर्माणको लागि आवश्यक पहल भइरहेको छ। यस्तै गाउँपालिकाको केन्द्र धुलाचौरमा वर्थिङ सेन्टरसहितको आइसोलेसन भवन निर्माण सम्पन्न गरिएको छ। भौतिक पूर्वाधारको चरम समस्या भोगिरहेको बागेश्वरी स्कूलको भवन निर्माण अन्तिम चरणमा रहेको छ । यो भवन भनेपछि उक्त विद्यालयमा पठनपाठनमा सहज हुनेछ । असार १० गतेसम्म सम्पूर्ण योजनाहरुको अन्तिम भुक्तानी गरिसक्ने योजना रहेको छ। गुणस्तरीय र दीर्घकालीन विकास हिमाली गाउँपालिकाको प्राथमिकता हो।

"कृषि क्षेत्रमा नागरिकले महशुस गर्नेगरी काम भएका छन्"

कृषि शाखा

टोप बहादुर शाही
कृषि शाखा प्रमुख

हिमाली गाउँपालिका बाजुरा जिल्लाको एक विकट क्षेत्र हो। यस गाउँपालिकाले समग्र जिल्लाको ४३ प्रतिशत भू-भाग ओगटेको छ। यो गाउँपालिका उच्च हिमाली भेगमा अवस्थित छ। यस गाउँपालिकामा २.५ प्रतिशत मात्र खेतीयोग्य जमिन रहेको छ। ३.५ प्रतिशत क्षेत्रमा सिँचाइको सुविधा पुगेको छ। हिमालीमा आकाशे पानीको भरमा सिँचाइ हुने गरेको अवस्था छ। कुलोबाट ०.५ प्रतिशत सिँचाइको सुविधा रहेको छ। यो अत्यधिक सुख्खा खडेरी हुने पालिकासमेत हो। खाद्यन्न बाली यहाँको प्रमुख बालीको रुपमा रहेको छ। हिमालीमा सबैभन्दा धेरै गहुँ खेती हुने गरेको छ। गहुँ यहाँको एक नम्बर बाली हो। वर्खे बालीको रुपमा कोदो रहेको छ। यस्तै क्रमश धान र मकै उत्पादन हुने गरेको छ। यस्तै विभिन्न रैथाले बालीसमेत हिमालीमा उत्पादन हुने गरेको जानकारी गराउन चाहन्छु। रैथाने बालीका रुपमा चिनो,कागुनो, पिडालु

लगायतका बाली रहेका छन्। तेलहन बालीका रुपमा ढटेलो, ओखर लगायतका बाली रहेका छन्। तरकारी बालीको हकमा हिमालीमा अन्य बालीको तुलनामा तरकारी खेती कम हुने गरेको छ। सिँचाइको सुविधा कम भएका कारण तरकारी खेती तुलनात्मक रुपमा कमै छ। अन्य बालीहरुमा आलु बाली रहेको छ। यहाँको विभिन्न ठाउँलाई आलु पकेट क्षेत्रको रुपमा घोषणा गरिएको छ। हिमालीमा १० हेक्टरमा आलु उत्पादन हुने गरेको छ। नागरिकमा अहिलेपनि तरकारी खानुपर्छ भन्ने बानीको विकास भएको छैन। त्यसैले यहाँ विभिन्न समस्या रहेका छन्। स्थानीय सरकार आएपछि तरकारी खेतीमा जोड दिइएको छ। यहाँको प्रमुख फलफूल बाली स्याउ हो। हिमालीमा पाँच वर्षअघि रोपिएका स्याउले फल दिने बेला भइसकेको छ। स्याउको सम्भावना भएको क्षेत्रपनि यहाँका नागरिकहरुले स्याउ लगाएका थिएनन्। अहिले स्थानीय सरकारले प्रोत्साहन गरेपछि भने स्याउका बिरुवा रोप्नेहरु संख्या क्रमश बढ्दो क्रममा रहेको छ। भारतमा गएर स्याउ बोक्ने तर आफ्नो ठाउँमा स्याउ नलगाउने अवस्था थियो। त्यो अवस्था न्युनिकरण भएको छ। गाउँपालिकाले सातै वटा वडालाई लक्षित गरेर खाद्य सुरक्षाका लागि वृक्षारोपण कार्यक्रम लागू गरेपछि फलफूल जन्य बिरुवाहरु रोप्ने काम भएको छ। यस अन्तर्गत पाँच प्रजातिका बिरुवा लगाइएको छ। तीन प्रजातिका ढालेघाँस वितरण गरिएको थियो। फलफूलको हकमा स्याउ, ओखर लगायतका बाली रहेका छन्। हिमालीका नागरिकको मुख्य पेसा कृषि र जडिबुटी हो। यहाँ खाद्यन्न उत्पादन एकदमै न्युन हुन्छ। वडा नम्बर २ विच्छ्या क्षेत्रमा त धान नै उत्पादन हुँदैन। वडा नम्बर ३ मा पनि तुलनात्मक रुपमा कम धान उत्पादन हुँदै आएको छ। तर उहाँहरुको मुख्य पेसा भनेको कृषि हो। रैथाने बाली बढी उत्पादन हुन्छ। जिविकोपार्जनको स्रोतसमेत त्यहीँ रहेको छ। कोदो,कानो र मारर्स्या लगायतले जीवन धानिरहनु भएको अवस्था छ। आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा कृषि क्षेत्र अन्तर्गत हिमालीको मुख्य कार्यक्रमको रुपमा रहेको खाद्य सुरक्षाका लागि वृक्षरोपण कार्यक्रम नै हो।

'जनमुखी प्रशासन र छरितो सेवा हाम्रो दायित्व हो'

प्रशासन शाखा

देवराज सञ्ज्याल जैसी
शाखा प्रमुख

राज्यका नागरिकहरूको सामाजिक, आर्थिक, राजनैतिक, कूटनीतिक कल्याणकारी लगायत सर्वाङ्गीण विकासका क्रियाकलापहरूको सञ्चालन गरी सरकारको अर्थपूर्ण सहभागिता नागरिक सम्म पुऱ्याउने माध्यम नै सार्वजनिक प्रशासन हो । समग्रमा सरकारका तीन अंग (न्यायपालिका, कार्यपालिका, व्यवस्थापिका) मातहतका संरचनालाई सार्वजनिक प्रशासन भनिन्छ। सार्वजनिक प्रशासन मानव सभ्यता जत्तिकै पुरानो हो, तथापि समाजशास्त्रको सिद्धान्तले सन् १८८७ देखि सार्वजनिक प्रशासनले छुट्टै विधाको रूपमा स्थान पाएको छ नेपालको सार्वजनिक प्रशासनको सन्दर्भको कुरा गर्दा नेपालको सार्वजनिक प्रशासन पारदर्शी, सेवामुखी, उद्देश्यमुखी, छिटो छरितो भई विकासको प्रतिफल नागरिकसम्म पुऱ्याउन सकेको छैन ।

योग्य, सक्षम, क्षमतावान नागरिकहरूमा सार्वजनिक प्रशासनको आकर्षण कम हुँदै गएको पाइन्छ। नेपालमा आर्थिक समानता समृद्धि सामाजिक न्याय सुनिश्चित गर्न समानुपातिक समावेशी र सहभागितामुलक सिद्धान्त आधारमा समतामुलक समाजको निर्माण गर्ने संकल्प गरी संविधनसभाबाट नेपालको संविधन २०७२ जारी गरेको छ। नेपालको संविधान अनसुार राज्य संरचना सघं प्रदेश र स्थानीय गरी तीन तहको हुने व्यवस्था छ। तीन तहले सँविधान र कानुन बमोजिम राज्यशक्तिको प्रयागे गर्न सक्ने स्पष्ट उल्लेख गरेको छ। नेपालको संविधानले अनुसूचि ८ मा स्थानीय तहको एकल अधिकारको व्यवस्था गरेको छ । अनुसूचि ९ मा संघ प्रदेश र स्थानीय तहको अधिकारको स्पष्ट व्यवस्था गरेको छ। स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को परिच्छेद ९ दफा ५५ देखि ६८ सम्म स्थानीय तहले प्रयोग गर्न पाउने आर्थिक अधिकार एवं यसको कानुनी सीमासमेत निर्धारण गरेको छ।

उक्त कानुनको अधिनमा रही बाजुरा जिल्लाको हिमाली गाउँपालिकाले आफ्नो आफ्नो कार्य गर्दै आएको छ । पालिकाको दैनिक कार्यलाई प्रशासनिक कामलाई चुस्त दुरुस्त छिटो छरितो र मितव्ययी बनाउनका लागि मुस्कान सहितको सेवाको अवधारणा ल्याइएको छ। मुस्कानसहितको सेवालाईलाई प्रभावकारी बनाउन हामीले प्रयास गरेका छौं । हिमाली गाउँपालिकाभित्र रहेका सम्पूर्ण शाखाहरुसँग समवन्य गर्नु यस शाखाको मुख्य दायित्वको रुपमा रहेको छ। गाउँपालिकामा सञ्चालित संघ संस्थाहरुसँग पनि समन्वय तथा सहजीकरण गर्दै आएका छौं । यस्तै गाउँपालिकामा कार्यापालिका बैठक तथा अन्य बैठकमा सहजीकरणपनि यस शाखामार्फत नै हुँदै आएको छ। जिल्ला प्रशासन कार्यालय जिल्ला समन्वय कार्यलय र अन्य कार्यालय सँग समन्वय गर्नु प्रशासन शाखाका मुख्य काम हुन्।

यस्तै कार्यालय भित्रका कर्मचारी व्यवस्थापन (नियुक्ति), पदस्थापन, काज खटनपटन हाजिर अन्य कार्यपनि प्रशासन शाखाका काम पर्ने गर्दछन् । हिमाली गाउँपालिका भौगोलिक रुपमा विकट छ। यहाँ विकटताका कारण यहाँको विकासमा बाधा पुगेको छ । यद्यपि संघियतापछि गाउँ गाउँमा सेवा पुगेको अवस्था छ । तर, स्थायी सरकारको रुपमा रहेको कर्मचारी प्रशासन दुर्गम् क्षेत्रमा नजाने र गएपछि लामो समय नटिक्ने समस्या रहेको छ। यो समस्या हाम्रो गाउँपालिकाले समेत भोगेको छ। वडामा कर्मचारी अभाव रहेको छ। एउटै कर्मचारीले दुई तीन वटा वडासम्म हेर्नुपर्ने बाध्यता रहेको छ । यस्तै हिमालीमा धेरै शाखा रहेका छन् । ती शाखाहरुमा समेत आवश्यकता अनुसार कर्मचारी छैनन् । एउटाले दुई वटा हेर्नुपर्छ । तर हामीले जनतालाई दिने विषयमा कर्मचारी अभावका कारण काम नै हुने वातावरण सिर्जना गरेका छैनौ । हिमालीमा अन्य पालिका भन्दा तुलनात्मक रुपमा कर्मचारीको संख्या बढी रहेको देखिन्छ । सेवाग्राही तथा अन्य सरोकारवाला व्यक्ति वा निकायहरुबाट असल अभ्यासलाई आत्मसत गरी आगामी बर्षमा हिमाली गाउँपालिका प्रशासन शाखाले जनमुखी कार्यको थालनी गर्नेछ भन्ने शंकल्प लिएको छ।

"कुपोषणजन्य समस्या समाधानको लागि प्रयत्नशील छौं"

पोषण शाखा

धनवीर बुढा
पोषण शाखा प्रमुख

हामीलाई बाँच्नको लागि खानाको आवश्यकता पर्दछ, खानामा पाइने तत्वहरूलाई पोषक तत्व भनिन्छ । खानाले शरीरका आन्तरिक तथा बाहिरी अंगहरूलाई दैनिक कार्य गर्न, मर्मत र वृद्धि विकास गर्न सहयोग गर्छ । बालबालिकाको विकासात्मक चरण अनुरुप आवश्यक पोषक तत्त्वहरूको कमी, बढी वा असन्तुलनको अवस्थालाई कुपोषण भनिन्छ । कुपोषणलाई मुख्यत: तीन

प्रकारमामा बाँडिएको छ । तीन हुन्, न्युन पोषण, सूक्ष्म पोषक तत्वको कमी र मोटोपना ।

अध्ययनमा नेपालमा एकातिर ३२ प्रतिशत बालबालिका दीर्घरुपमा कुपोषित छन् भने अर्कोतर्फ १७ प्रतिशत महिला अधिक तौलका रहेका र कुपोषणको अवस्था चिन्ताजनक देखिएको उल्लेख गरिएको छ। कुपोषण र खाद्य असुरक्षाको स्थितिको अवस्था भौगोलिक क्षेत्र, उमेर समूह र आर्थिक अवस्थाअनुसार फरक रहेको छ । नेपालको सन्दर्भमा अन्य प्रदेशमा भन्दा सुदूरपश्चिममा कुपोषणको अवस्था नाजुक रहेको छ ।

तीमध्ये हिमाली गाउँपालिकामा समेत कुपोषण विद्यामान रहेको छ । नेपालमा पोषणको अवस्था सुधार गर्न विभिन्न निकायहरुले सयुक्त रुपमा प्रयास गर्नुपर्दछ भन्ने तथ्यलाई आत्मसाथ गरेर बहुक्षेत्रीय पोषण योजना तजुमा गरी वि.स. २०६९ सालदेखि नै कार्यान्वयनमा ल्याइएको हो । यसमा राष्ट्रिय योजना आयोगले नेतृत्वदायि भूमिका निर्वाह गरिरहेको छ । बहुक्षेत्रीय पोषण योजनाको निरन्तरता २०७५/०७६ हाल ०८०/०८१ कार्यान्वयन हुँदै आर्थिक वर्ष ०८१/०८२ देखि ०८७/०८८ सम्म ५ बर्षे योजना तर्जुमा भइसकेको छ । जसले पोषणको आवश्यकता सकरात्मक सुधार ल्याउने कुरामा विश्वास लिइएको छ । हाल नेपालभर ७५३ वटा स्थानीय तहमा पूर्ण र आंशिक र पूर्ण प्याकेज गरी लागू भइरहेको छ । सोही अनुसार हिमाली गाउँपालिकाले पालिकाको कुपोषणको समस्यालाई सम्बोधन गर्न विभिन्न कार्यक्रम सञ्चालन गर्दै आएको छ । कुपोषणको समस्या सम्बोधन गर्न हिमाली गाउँपालिकाले विगतदेखि हालसम्म गरेका विशेष कामहरु :

१. पालिका स्तरीय समिति गठन तथा परिचालन

२. वडा स्तरीय समिति गठन परिचालन

३. हिमाली गाउँपालिका वडा नम्बर १ देखि ७ सम्मका सबै वडाहरुमा सुनौला हजार दिनका आमा तथा किशोरीहरुलाई कुपोषणको चक्र तथा कुपोषण कसरी हुन्छ ? भन्ने विषयमा प्रत्येक वडा टोल बस्तीहरुमा अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ ।

४. पछाडि परेका वा पछाडि पारिएका सुनौला हजार दिनका विपन्न आमा समुह तथा सहकारीहरुलाई सुरुवाती पूँजी अनुदान प्रदान गरिएको छ ।

५. बहुक्षेत्रीय पोषण योजनाले आर्थिक वर्ष २०७८, ०७९ र ८० मा पछाडि परेका वा पारिएका सुनौला १००० दिनका ७५ जना आमाहरुलाई व्यवसायमा आधारित पूँजी अनुदान प्रदान गरिएको छ।

६. हिमाली गाउँपालिका अर्न्तगतका ७ वटा शाखाहरुसँग समन्वय र सहकार्यसहित कार्य सञ्चालन गरिएको ।

७. बहुक्षेत्रीय पोषण अन्तरगतका पालिका समिति र वडा समिति बैठक नियमानुसार सम्पन्न भएको छ ।

नेपाल सरकारको ससर्त अनुदार र हिमाली गाउँपालिकाको आयोजनामा सञ्चालित बहुक्षेत्रीय पोषण योजना अर्न्तगत सञ्चालित १ हजार १ सय ५० जना सुनौला हजार दिनकी आमा प्रत्यक्ष रुपमा लाभान्वित भएका छन् । यसैगरी प्रत्यक्ष रुपमा १ हजार २ सय ७५ जना किशोरीहरुको आत्मा मनोबल विकास भई कुपोषणको चक्र सम्बन्धि चेतनामा विकास भएको छ । यस्तै कुपोषण रोकथामका लागि विभिन्न उपाय अपनाउन सकिन्छ । किशोरावस्थामा भएको कुपोषण (रक्त अल्पता तथा अन्य) को रोकथाम उचित पौष्टिक खानाको उपभोगबाट सम्भव छ । गर्भावस्थापूर्व स्वास्थ्य जाँच तथा हानिकारक मद्यपान, धूमपान र औषधीको सेवनमा नियन्त्रण गरेर रोकथाम गर्न सकिन्छ । गर्भावस्थामा सिफारिस गरीएबमोजिम नियमित स्वास्थ्य जाँच गराउँदा कुपोषण व्यवस्थापन गर्न सकिन्छ । गर्भवती तथा सुत्केरीले साविकभन्दा बढी खाना खाने, यसको अलावा विभिन्न खाद्य समूहका खाना खाने नियम कायम गर्ने, आइरन चक्की, नियमित खानाले, शिशु र आमा दुवै कुपोषणबाट सुरक्षित हुन्छन् ।

जन्मनासाथ बिगौती (पहेँलो) दुध खुवाउने, छ महिनासम्मका शिशुलाई पूर्ण स्तनपान अनिवार्य गराउने, छ महिना पछि पूरक खाना खुवाउनाले पनि कुपोषणको सम्भावना कम हुन्छ । हरेक महिना शिशुको वृद्धि अनुगमन गरी शिघ्र कुपोषण पहिचान र स्थानीय पौष्टिक आहार उपभोग गरेर कुपोषणबाट जोगिन सकिन्छ ।

“महिला तथा बालबालिकामैत्री कार्यक्रम सञ्चालन गरिरहेका छौं”

कमला बुढा
इकाई प्रमुख

महिला बालबालिका तथा समाज कल्याण इकाई

महिला बालबालिका तथा समाज कल्याण इकाई हिमाली गाउँपालिका अन्तर्गत रहेको एक शाखा हो। हिमाली गाउँपालिकाको मातहतमा रहेर यस शाखाले गाउँपालिकामा काम गर्दै आएको छ। हिमालीमा रहेका सात वटै वडामा यसको कार्यक्षेत्र रहेको छ। यस शाखामार्फत पालिकामा महिला बालबालिका तथा समाज कल्याणका लागि विभिन्न गतिविधि सञ्चालन हुँदै आएका छन्। यस शाखाले विशेष गरेर हिमालीका महिला र बालबालिकाहरुको हकहितका क्षेत्रमा कार्य गर्दै आएको छ। भौगोलिक रुपमा विकट र शिक्षाको सहज पहुँच नरहेको यस क्षेत्रमा महिलाहरुका यावत समस्या रहेका छन्।

यहाँका महिला अहिलेपनि चुलौचोकोमा सीमित छन् । जनचेतनाका कारण यहाँका महिलाहरु समाजको मूलप्रवाहमा आउन सकेका छैनन् । उनीहरु अहिलेपनि समाजमा दोस्रो दर्जाको नागरिकका रुपमा बस्न बाध्य छन् । यस्तै यहाँका बालबालिकासमेत यस्तै प्रकार थुप्रै समस्या र बाधा भोगिरहेका छन् । आजका बालबालिका भोलीका कर्णदार हुन् । भोलि देशको नेतृत्व गर्ने नेतृत्वकर्ता हुन् । त्यसैले उनीहरुलाई जन्मेदेखि नै उचित पालनपोषण, साथ हौसलाको आवश्यकता पर्ने गर्दछ।

त्यसैले यहाँका बालबालिकाहरुलाई पनि उचित रेखदेख गर्न र पालनपोषण गर्न आवश्यक छ । यस शाखामार्फत महिला तथा बालबालिकाहरुको हितका लागि काम गरिरहेका छौं । शाखाले हरेक वर्ष महिला तथा बालबालिका केन्द्रित गतिविधिसमेत सञ्चालन

गर्दै आएको छ। यस वर्षपनि शाखाले पालिकास्तरमा विभिन्न जनचेतनामुलक तथा सन्देशमुलक कार्यक्रम गरेको थियो। हिमाली गाउपालिकाको आयोजनामा ११४ औ अन्तराष्ट्रिय नारी दिवसको अवसरमा 'महिलामा लगानी सभ्य र समुन्नत समाजको थालनी' भन्ने मुल नाराका साथ विविध कार्यक्रम आयोजना गरेका थियौ । त्यस अवसरमा हिमालीका महिलाहरुको सशक्तिकरणका लागि अर्न्तक्रिया गरिएको थियो । विभिन्न उद्यमी महिलाहरुलाई सम्मान गरिएको थियो । यस्तै महिला हिंसाविरुद्धको १६ दिने अभियानका क्रममा पालिकास्तरीय कार्यक्रमहरु भए । हरेक वडामा कार्यक्रमको आयोजना गरिएको थियो। हिमाली गाउपालिकाको आयोजनाममा यस गाउपालिकामा सेवा प्रवाह गर्ने गरी सञ्चालनमा रहेका विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी संघ संस्थाहरुको सहकार्यमा पालिकाको कार्यालय प्रागडमा कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिएको हो।

यस्तै जनप्रतिनिधि, समुदाय महिला, बिद्यालयका बालबालिका साथै गाउपालिका स्तरमा कार्यरत सेवा प्रदायक सरकारी तथा गैह्र सरकारी संघ संस्थाहरुको सहभागीतामा ११४ अन्तराष्टिय नारी दिवस मनाउने कार्य सम्पन्न गरिएको छ । महिलाको व्यक्तिगत स्वतन्त्रता र समानताका लागि जनचेतनामुलक कार्यक्रम सञ्चालन गरियो । यस सम्बन्धि देउडा गीत प्रतियोगिता तथा जनचेतनामुलक सडक नाटक कार्यक्रमहरु आयोजना गरिएको थियो । महिलाहरुको सशक्तिकरण हाम्रो मूल मर्म हो। यहाँका कुनैपनि महिलाहरुले हिंसा नभोगोन्, नसहुन भन्ने हाम्रो अपेक्षा रहे को छ । यहाँका महिलाहरुको चेतनास्तर कम भएकोले कहीकतै सहदै पनि आएको देखिन्छ। तर पछिल्लो समयमा महिलाहरुमा जागरण आएको छ। यस्तै महिला सशक्तिकरणका लागि हरितालिका तिज विशेष कार्यक्रमपनि गरिएको थियो। हिमाली गाउँपालिका लगायत विभिन्न वडा कार्यलयमा जनचेतनामुलक सम्बन्धि बिभिन्न कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ। हिमाली गाउँपालिकामा वर्षभरी गरिएका केही महत्वपूर्ण कार्यक्रम निम्नानुसार रहेका छन्।

क्र. स	बर्ग	बितरण भएको संख्या	पुरुष	महिला	कैफियत
१	क	१	१		
२	ख	१	१		
३	ग	२	१	१	
४	घ	३	१	२	
जम्मा		७			

१.अपांग परिचयपत्र वितरण

यस हिमाली गाउँपालिकामा विभिन्न खाले अपांगता भएका व्यक्तिहरु छन्। उनीहरुको सशक्तिकरणका लागिपनि शाखाले कार्य गर्दै आएको छ। अहिलेसम्म हिमाली गाउँपालिकामा २९१ जनाले अपंगता परिचयपत्र प्राप्त गरेका छन्। तीमध्ये आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ मा अपांगता परिचयपत्र लागि प्राप्त निवेदनका आधारमा तपशिलको माथि कारबाही भइ वितरण भएको छ।

२.समुह/बाल क्लब दर्ता

हिमाली गाउँपालिकाले बालबालिकाको क्षेत्रमा पनि काम गर्दै आएको छ। यहाँका बालबालिकाहरुलाई समूहमा काम गर्ने तथा बाल क्लबमा आवद्ध गराउनेसम्मका कार्य यस आर्थिक वर्षमा गरिएको छ। यस्तै विद्यालय स्तरमा पनि बालबालिका लक्षित कार्यक्रम गरिएको छ। आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ भन्दा अगाडि यस हिमाली गाउँपालिकामा ४ वटा युवा क्लब दर्ता भएका छन्। यस्तै दुई वटा आमा समूह दर्ता भएका छन्। यस्तै ६ वटा बाल क्लब ६ दर्ता भएका छन । जस मध्ये यस आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ मा २ वटा युवा क्लब दर्ता भएका छन्। हिमाली गाउँपालिकामा हामी विविध समस्याका बावजुत काम गर्दै आएका छौं। सीमित स्रोत र साधन तथा बजेटका बीच काम गर्नुपर्ने अवस्था छ। सोही अनुसार शाखाले कार्य सम्पादन गरिरहेको छ। यस आर्थिक वर्षमा हामीले लिएको लक्ष्य अनुसार नै काम भएका छन्। आगामी आर्थिक वर्षमा पनि पूर्वयोजना अनुसार नै काम गर्नेछौं।

"हिमालीमा प्रविधिमैत्री सेवाप्रवाहलाई जोड दिएका छौं"

जयन्द्र मल्ल
सूचना प्रविधि अधिकृत

सूचना प्रविधि शाखा

सूचना, सञ्चार एवम् प्रविधिको क्षेत्रमा यूगान्तकारी परिवर्तन भइरहेको छ। आजको युगलाई विज्ञान र प्रविधिको युग हो। मानवको दैनिक जिवन एवम् विकासको लागि अपरिहार्य पूर्वाधार र समग्र विकास व्यवस्थापनको क्षेत्र प्रविधिमा निर्भर छ। हरेक कार्यको निम्ति आधारभूत औजारको रुपमा सूचना र सञ्चार रहेको छ। प्रविधिले मुलुकको सर्वागिंण विकासमा विशिष्ट महत्व राख्दछ । सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको सक्षमता र प्रभावकारीतामा निर्भर रहने हुनाले समुदायलाई जागरुक र चेतनशिल तुल्याई सभ्य, सुसंस्कृत एवं समनता समाजको निर्माण गर्न सम्पादन गरिने सम्पूर्ण क्रियाकलापलाई व्यवस्थित ढंगले सञ्चालन गर्न यस क्षेत्रको विकास विस्तार प्रयोग र परिचालन अनिवार्य हुन्छ।

सूचना प्रविधिको प्रयोगले सर्वसाधारणको जीवनमा निकै सहजता ल्याईदिएको छ। यसले सर्वसाधरणको सार्वजनिक सेवा प्रतिको धारणामा पनि परिवर्तन ल्याएकाले अबका दिनमा आफूले प्रवाह गर्ने सेवामा सूचना प्रविधिको प्रयोग गर्नुपर्ने बाध्यकारी अवस्थामा सबै निकायहरु रहेका छन् । सीमित जनशक्तिबाट अत्याधिक सेवा प्रवाह गर्नुपर्ने संवैधानिक जिम्मेवारी प्राप्त गरेका स्थानीय तहले आफूलाई सूचना प्रविधिमैत्री बनाउनै पर्ने हुन्छ। हाल हिमाली गाउँपालिकामा भएका गतिविधिहरु तथा यस पालिकाले अंगिकार गर्नुपर्ने तथ्यहरुलाई पनि तुलनात्मक रुपमा समावेश गरिएको छ।

१. कार्यालयका चिठी, प्रतिवेदन,फारम, गतिविधि, योजना, बैठकका निर्णय लगायत विविध विषयहरुलाई कम्प्युटरमा प्रविष्ट गरि मागेको समयमा सूचना दिने व्यवस्था गरिएको छ। सेवाग्राहीले मागेको सूचनाहरु तुरुन्त दिन र अध्यावधिक गरि सूचना दिन सहयोग भएको छ।

२. कागजी प्रयोगलाई कम गर्ने कार्यलाई प्रोत्साहन दिँदै वेभसाईट, एसएमएस, कम्प्युटर, पेनड्राइभ, प्रोटेवल हार्डडिस्क, ल्यावटेव लगायत मोवाईल एप्स को प्रयोगमा वृद्धि भएको छ।

३. सबै कर्मचारीहरुलाई क्षमता अभिबृद्धि गर्न बेलाबेलामा कम्युटर तथा सूचना प्रबिधि सम्बन्धी तालिम दिने व्यवस्था गरिएको छ । साथै कर्मचारीहरुलाई कम्प्युटर वा ल्यापटपको पनि व्यवस्था कार्यालयबाट गरिएको छ।

४. लेखा शाखा, राजश्व शाखा, दर्ता चलानी, भण्डारण शाखा, पञ्जिकरण शाखामा सफ्टवेयरबाट आफ्नो शाखाको कार्य गर्न तालिमको आवश्यकता पहिचान गरि आ-आफ्नो शाखाको जिम्मेवारी अनुसार सफ्टवेयर व्यवस्था गरि कामलाई थप व्यवस्थित गर्दै लगिएको छ।

५. पालिकाको ईमेल वा प्रत्येक शाखा वा कर्मचारीको ईमेल मार्फत माग गरेको विवरण तथा कागजातहरु पठाउन सकिने व्यवस्था छ।

६. आगामी समयमा आबश्यकता अनुसार सफटवेयर तथा अनलाईन इन्ट्रि गरि सुदृढीकरण गर्दै लगिनेछ।

सूचना प्रविधि शाखा बाट सम्पादित मुख्य मुख्य क्रियाकलापहरु देहाय बमोजिम रहेको छ।

क. सूचना तथा समाचार नियमित रुपमा website तथा सामाजिक सञ्जालमा अध्यावधिक गरेको छ।

ख. नियमित रुपमा सूचना प्रविधि उपकरणहरुको अवस्था बुझि आवश्यक कार्य गरिएको।

ग. स्थनीय तह संस्थागत क्षमता स्वमूल्याकंन सम्बन्धी डाटा सकंलन गरि प्रणालीमा अध्यावधिक गरि नतिजा सार्वजनिक गरिएको छ।

घ. वित्तीय सुशासन जोखिम मूल्याकंन सम्बन्धी डाटा सकंलन गरि प्रणालीमा अध्यावधिक गरि नतिजा सार्वजनिक गरेको।

ङ. सूचना प्रविधि बजेट कार्यान्वयनको सन्दर्भमा अन्य शाखाहरुलाई आवश्यक सहयोग गरेको छ ।

च. यस कार्यालय परिसरभित्र विभिन्न स्थानहरुमा सीसीटिभी क्यामरा जडान गरिएको गरिएको छ ।

छ. नागरिकका लागि सूचनाहरु प्रष्ट रुपमा आदान प्रदान होस भन्ने हेतुले यस कार्यालयमा डिजिटल नागरिक बोर्डको व्यवस्था गरिएको छ ।

ज. यस कार्यालय भित्रको र गाउँपालिकाको वडा तथा जनसमुदाय सम्म सञ्चार संप्रेषण र संवादको व्यवस्था गरेको छ ।

झ. स्थानीय सरकार संचालन ऐन तथा गाउँपालिकाको निर्णय बमोजिम अभिलेख राख्नु पर्ने विषय र क्षेत्रको तथ्यांक र सूचना संकलन, प्रसोधन अभिलेखन र प्रकाशन सम्बन्धी कार्यहरु गरेको छ ।

ञ. गाउँपालिका र शाखाहरुमा दैनिक गतिविधि जस्तै कार्यालय व्यवस्थापन, चिठी, समाचार, लेखा, स्टोर व्यवस्थापन आदि चुस्त र प्रभावकारी बनाउन समयानुकुल क्यातधबचभ तयार, संचालन र अभिलेख तयार गरेको छ ।

ट. विद्युतीय शासन स्थापनार्थ निम्न उपकरण (**Tools**) हरुको स्थापना, जडान र संचालन गरको ।

ठ. सूचना प्रविधिसंग सम्बन्धीतत दैनिक काममा आउने उपकरणहरु तथा सहायक उपकरणहरु

ड. कम्प्युटर नेटवर्क जडान तथा यसका साधनहरुको यथोचित उपयोग गरिएको छ ।

ढ. कार्यालयका पदाधिकारी र कर्मचारीहरुको सूचना प्रविधि सम्बन्धी क्षमता विकास गरिएको छ ।

गाउँपालिकामा सूचनाको हक कार्यान्वयनबाट देखिएका उपलब्धीहरु

१. सूचना संस्कारको विकास भएको छ ।

२. सूचनाको हकको प्रचलन बढ्दै गएको छ ।

३. सत्य सूचनाको हक कार्यान्वियन भएको देखिन्छ ।

४. प्रवक्ता र सूचना अधिकारी तोकिने व्यावस्था लागु भएको छ ।

५.नागरिक वडापत्रहरु अनिवार्य लागु गर्ने संस्कारको विकास भएको देखिन्छ ।

६.सम्पूर्ण सूचना वेभसाईट बाट हेर्न संस्कारको विकास भएको छ ।

७.खोज पत्रकारीताको विकास भएको पाइन्छ ।

८.गाउँपालिका अर्न्तगतका सर्म्पूण कार्यालय र संस्थाहरु सेवाग्राही मैत्री भएका छन् ।

"नागरिकलाई सहज हुने गरी स्वास्थ्य सेवा दिएका छौं"

स्वास्थ्य शाखा

प्रेमकला मल्ल
प्रमुख

हिमाली गाउँपालिकामा १३ वटा स्वास्थ्य संस्था स्थापना गरि स्वास्थ्य शाखाले ५५ जना स्वास्थ्यकर्मी परिचालन गरेको छ।

स्वास्थ्य नै धन हो। मानवका लागि स्वस्थ स्वास्थ्य हुनु एकदमै महत्वपूर्ण छ। त्यसैले हरेक नागरिक स्वस्थ हुन जरुरी छ। मानिस स्वस्थ भएन भने कुनै काम राम्रोसँग गर्न सक्दैन। यसै कुरालाई मध्यनजर गर्दै हिमाली गाउँपालिकाले 'खुसी हिमालीबासी समृद्ध हिमाली गाउँपालिका' भन्ने मूल नारा तय गरेको छ। यहीँ नारालाई साकार पार्न हिमाली गाउँपालिकामा स्वास्थ्य क्षेत्रमा विकास गर्न वडाहरुमा स्वास्थ्य चौकी तथा आ.स्वास्थ्य सेवा केन्द्र स्थापना गरिएको छ।

स्वास्थ्य क्षेत्रमा विकास विस्तार गर्नका लागि हिमाली बासीको विभिन्न सरुवा रोगबाट मृत्युदर घटाउनको साथै कुनैपनि रोग लाग्नबाट बचावट गर्न संघीय सरकार, प्रदेश सरकार र स्वास्थ्य क्षेत्रमा काम गर्ने विभिन्न निकायहरु संस्थाहरुसँग समन्वय गरि हिमाली गाउँपालिका स्वास्थ्य शाखा निरन्तर अगाडी बढिरहेको छ। हिमालीका सम्पूर्ण आम नागरिक र गर्भवती, सुत्केरी तथा बालबालिकाहरुले प्राप्त गर्ने स्वास्थ्य सेवा सुविधालाई छिटो छरितो बनाइएको छ। सेवा थप प्रभावकारी बनाई गुणस्तरिय स्वास्थ्य सेवा पुरा गर्ने जिम्मेवारीमा स्वास्थ्य शाखाको रहेको छ।

१. हिमाली गाउँपालिकामा स्वास्थ्य क्षेत्रमा जनशक्तिको अवस्था

हिमालीको प्रत्येक टोल-टोलमा आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्र स्थापना गरि स्वास्थ्य कर्मीको पहुँचका वृद्धि गरिएको छ।

➢ भौगोलिक विकटता स्वास्थ्य क्षेत्रमा बन्चित भएका एकदमै दुर्गम बस्ती स्वास्थ्य क्षेत्रमा स्वास्थ्यबाट बञ्चित नहोस् भन्नका लागि स्थानीय सरकारले यो कदम चालेको हो। हिमाली गाउँपालिकामा १३ वटा स्वास्थ्य संस्था स्थापना गरि स्वास्थ्य शाखाले ५५ जना स्वास्थ्यकर्मी परिचालन गरेको छ।

➢ हिमाली गाउँपालिका स्वास्थ्य शाखाले स्वास्थ्यकर्मी सेवामा परिचालन गरी सवै सेवाहरु प्रवाह गर्दै आएको छ।

जस्तै :

- सुरक्षित मातृत्व सेवा
- परिवार नियोजन सेवा
- खोप सेवा
- किशोर किशोरीलाई आईरन फोलीस्केट सेवा
- कुपोषण OTC सेवा
- भिडियो एक्सरे सेवन
- Vi सेवा
- सुरक्षित गर्भपतन सेवा
- ल्याव सेवा
- क्षयरोग तथा कुष्ठरोग सेवा
- सुत्केरीलाई हवाई सेवा ।

१) **सुरक्षित मातृत्व**

यस कार्यक्रममा यस हिमाली गाउँपालिका स्वास्थ्य शाखा अर्न्तगत ६ वटा बर्थिङ सेन्टर रहेका छन् । जसमा आ.व. २०८०/०८१ मा सुत्केरी हुनेको संख्या १०५ पुगेका छन् भने गर्भवती आमाको संख्या १०० पुगेको छ । २ जना सुत्केरी हुन नसकेर हेलिकप्टरद्धारा उद्धार गरिएको थियो ।

२) परिवार नियोजन सेवामा

- ➢ डिपो : ४६२
- ➢ पिल्स : २०५
- ➢ ईन्पलान्ट : १५५
- ➢ कण्डम : ९७ जनाले सेवा पाएका छन् ।

३) खोप सेवा कार्यक्रममा नियमित खोप सेवा जारिनै छ । यसमा ४७५ जना खोप सेवामा आवद्ध छन् । किशोर किशोरीलाई आईरन फोलिकेसीट सेवा २१९ जनाले लिएकाछन् ।

४) OTC सेवामा भर्ना भएका बालबालिकाको संख्या ४७६ जना रहेको छ ।

५) भिडियो एक्सरे सेवामा ४८१ जनाले सेवा पाएका छन् ।

६) ल्याव सेवामा १०० जनाले सेवा पाएका छन् भने क्षयरोग उपचार गरेका विरामी अहिले सम्म यस आर्थिक वर्षमा ६ जना निको भएका छने भने ३ जना औषधी खाई रहेका छन् ।

७) Vi सेवामा ७५ जनाले सेवा पाएका छन् ।

८) दादुरा अभियान चलाएका थियौ यस सेवा पाउनेको संख्या ९

९) कोभिड १९ खोप अभियान गरेका थियौ यसमा ६०० जनाले सेवा लिएका छन् ।

१०) बालबालिका लुला लङ्गडा नहोस भनि आई.पि.भि. अभियान विद्यालयमा सञ्चालन गरेका थियौं यस सेवा पाउने को संख्या ५० जना थियो ।

११) यस हिमाली गाउँपालिका स्वास्थ्य शाखा आयोजनामा निःशुल्क स्वास्थ्य शिविर २ चरणमा चलाएका थियौं । २ चरण गरी सेवा पाउनेको संख्या लगभग ८०० भन्दा नै नागेको थियो ।

१२) स्वास्थ्य सेवालाई गुणस्तरिय सेवा पावस भन्नाका लागि राष्ट्रिय महिला स्वास्थ्य स्वयमसेविका परिचालन छन् । २५ जना स्वयमसेविका भएको यो हिमाली गाउँपालिकामा स्वयम्सेविकाले आमा समूह बैठक, भिटामिन ए कार्यक्रम सञ्चालन गर्दै आएका छन् । बच्चाको नाप तौल गरि बच्चा कुपोषण भएको पहिचान गरेका छन् । स्वयमसेविकाले प्राथमिक उपचार गरेको बिरामी संख्या ३६४ जना रहेको छ भने कुपोषण पत्ता लगाउनका लागि नापतौल गरेका ५ वर्षमुनिका बालबालिकाको संख्या २२९५ जना रहेका छन् ।

१३) स्वास्थ्य शाखाले विकट बस्तीको लागी गाउँघर क्लिनिक महिनामा १ पटक चलाउदै आएको छ । गाउँघर क्लिनिकमा सेवा पाएका संख्या ३६४ रहेका छन् ।

१४) पोषण कार्यक्रम निरन्तर चलाउदै आएका छौं र पोषणमा अहिलेको पोषणको अवस्था शुद्धिकरण हुँदै आएको छ । कुपोषण मुक्त गर्नका लागि विभिन्न कार्य चलाउँदै आएको र अहिले कुपोषित बच्चाको संख्या जम्मा ३ जना मात्र रहेको छ । उपचार जारी नै छ ।

१५) प्रत्येक स्वास्थ्य संस्थामा नेट इन्टरनेट जोडिएको छ ।

१६) निशुल्क सुत्केरी सेवाको लागि ऐम्बुलेन्स सेवाको व्यवस्था गरेका छन् ।

अन्तमा स्वास्थ्य सेवालाई गुणस्तरीय बनाउनका लागि स्वास्थ्य शाखा खटी रहेको छ र कुनै पनि स्वास्थ्य सम्बन्धि सेवा, काम र औषधीको कमी हुन दिने छैन । गुणस्तरीय सेवाको लागी स्वास्थ्य शाखा अगाडी बढी रहने छ ।

"योजना तर्जुमा गर्दा आवश्यकतालाई प्राथमिकता दिइएको छ"

योजना शाखा

कविन्द्र राज पाण्डे
प्रमुख

विश्वमा सर्वप्रथम मुलुकको विकासको नीति भावी योजना तर्जुमा गर्नु पर्ने उद्देश्यलाई अवलम्बन गर्दै सर्वप्रथम सन् १९२७ मा पाँच वर्षीय योजना प्रस्तुत गरे पश्चात विश्वमा योजनाबद्ध विकासको सुरुवात भएको पाइन्छ । नेपालको इतिहासमा वि.सं.२०१३ सालबाट प्रथम पञ्चवर्षीय योजना घोषणा गरे अनुरुप हालसम्म संघीय सरकारद्धारा आ.व. २०८१/८२ बाट १६ औं योजना कार्यान्वयनको लागि आफ्नो नीति तथा कार्यक्रममा समावेश गरिसकेको अवस्थामा करिव आठ दशकको अवधीमा १६ औं योजना कार्यान्वयनको अवस्थामा रहेको छ ।

नेपाली जनताको लामो समय देखिको त्याग, बलिदानीपूर्ण पटक-पटकको आन्दोलन र सर्घषबाट जारी भएको नेपालको संविधान-२०७२ ले संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र शासन व्यवस्था कायम भएको छ । जुन पुन राज्य व्यवस्थासँगै तीन तहको सरकारको परिकल्पनालाई आत्म साथ गर्दै तिर्ने तहको राज्य शक्तिको प्रयोग गर्न पाउने व्यवस्था संविधानले सुरक्षित गरे अनुरुप तिनै तहका सरकारका एकल र साझा अधिकारको

व्यवस्थापन गरी जनताको सबैभन्दा नजिकको सेवा प्रदाय रुपमा स्थानीय तह रहनुका साथै प्रशासनिक र आर्थिक अधिकारको जिम्मेवारी हस्तान्तरण गर्ने व्यवस्था स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ ले व्यवस्था गरे अनुरुप संविधानको अनुसूचि ८ मा उल्लेखित २२ वटा अधिकारको प्रयोगको लागि स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन-२०७४ जारी भई स्थानीय तहलाई मुत्तरुप दिएको छ। उक्त ऐनको परिच्छेद ६ दफा २४ मा योजना बनाई कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था अनुरुप गाउँपालिकाको विकासलाई योजनाबद्ध रुपमा अगाडी बढाउने हेतुले हिमाली गाउँपालिकाले विकास योजना तर्जुमा गरिएको छ। हिमाली गाउँपालिकाको आर्थिक, सामाजिक, सांस्कृतिक, मानवीय, भौगोलिक, प्राविधिक समग्र विकास प्रक्रियाको लागि उपलब्ध सीमित साधन स्रोतको उच्चतम् रुपमा परिचालन गरि आम हिमालीबासी नागरिकको अपेक्षित प्रतिफल प्राप्त गर्न निर्धारित उद्देश्यका साथ तर्जुमा गरिएका विविध क्रियाकलापहरुको खाका नै योजना हो । सीमित स्रोत साधनलाई अधिकतम् रुपमा सहयोग गरी जनताका न्यूनतम् आवश्यकता पूर्ति गर्न मार्गीचित्र योजना हो । संवैधानिक अधिकारलाई प्रयोग गर्दै हिमाली गाउँपालिकाले वि.सं. २०७४ सालबाट आवश्यकता र प्राथमिकताका आधारमा योजना छनौट तर्जुमा, स्वीकृत गदै कार्यान्वयन गर्दै आएको छ । करिब सातवर्षको अवधिमा हिमाली गाउँपालिकाको विकासको लागि करिब १३०० योजना कार्यान्वयन गरी त्यसबाट जनताले प्रत्यक्ष रुपमा लाभ लिइरहेका छन् । आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को गाउँसभाबाट स्वीकृत भई कार्यान्वयन भएका तपशिलका योजना मध्ये ६६% योजनाको काम सम्पन्न भइसकेको छ। कूल ७१ वटा योजना सम्पन्न भएका छन्।

सम्पन्न भएका योजनाको विवरण

सि.न.	योजना/कार्यक्रमको नाम
१	हिमाली शित गृह निर्माण
२	थैडी गुम्बा देखि सैपाल हिमाल सम्म पदमार्ग तथा काठेपुल निर्माण योजना
३	सिमपानी देखी बाज हुदै कामन्या सम्म जडीबुटी पैदल मार्ग निर्माण
४	लिउड्याली देखि गोधारा आ.वि.हुदै बिच्छ्याँ स्वास्थ्य चौकि खानेपानि निर्माण
५	रेडक्रस भवन निर्माण
६	पाँडी आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र खानेपानी निर्माण
७	मालढुङ्गा देखि सिससेरा जडीबुटी पहुँचे मार्ग निर्माण
८	छिहिडे मुहान खानेपानि निर्माण
९	गाउँपालीकाको प्रयोजनका लागि आवासिय भवन निर्माण
१०	बगीरा देखि कोफलखाडा सिचाई कुलो निर्माण
११	लाकेगौडा हुदै अर्जेल बच्छ्याँ सडक निर्माण
१२	सिम्भुनाथ मन्दिर निर्माण
१३	रिठा देखि दुनि सिचाई कुलो निर्माण
१४	ढाडखोखल अपांगमैत्रि बाटो निर्माण
१५	कुलमहाजन आ.वि.भवन निर्माण
१६	मंगलमय आ.वि. शैचालय निर्माण
१७	आधुनिक घट्ट निर्माण योजना माफी माझघट्ट
१८	पनेरा देखि गाउँ सम्म अपाङगमैत्रि खडीङ्गोच निर्माण
१९	मेलेमूल सिचाई कुलो निर्माण
२०	समाज सुधार बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.भवन निर्माण
२१	कुमुरी मन्दिर निर्माण
२२	जनता मा.वि.तथा बाधु आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र खानेपानि निर्माण
२३	श्री नेपाल राष्ट्रिय आधारभूत विद्यालय भवन निर्माण
२४	बाधुँ दलित टोल खडीन्चो निर्माण
२५	माथिल्लो कुलो सिचाई निर्माण
२६	बिउरी देखि रिठा सम्म भिटा सिचाई कुलो निर्माण
२७	साँघु चौर देखि चौडिला सिचाई कुलो मर्मत
२८	ल्वासुर आ.वि. खानेपानि तथा शौचालय निर्माण
२९	तुस्या हुदै कुथु तिथि बाटो निर्माण
३०	कुलिमुल सियाला कुलो निर्माण
३१	बालाफुकी खानेपानि
३२	ठुला आगन फिल्ड निर्माण योजना
३३	घटमाला देखि बाधु गाँउसम्म सडक मर्मत
३४	बोर्ता आधारभूत स्वास्थ भवन मर्मत
३५	कुईयाखोला मूल देखि तिउनेला सिचाई कुलो निर्माण
३६	माझजिउला पिपल चौतारा निर्माण
३७	कैलास मन्दिर निर्माण
३८	जर्जन सिचाई कुलो निर्माण
३९	फैति सिचाई कुलो निर्माण
४०	कपाडी निर्माणधिन १० शैया अस्पताल पहिरो नियन्त्रण तथा तटबन्धन
४१	बुन्ना देखि पाँडीसम्म सडक निर्माण
४२	मष्ठ मन्दिर निर्माण
४३	बिच्छया प्रहरी चौकी भवन मर्मत
४४	बडीमालीका मा.वि. घेरबार निर्माण
४५	नेटा आधुनिक घट्ट घेरबार
४६	काफुचौर बारिपारी खानेपानी मर्मत
४७	विधुत प्रसारण लाईन ढुवानि तथा जडान योजना हिमाली ४ लेख बोर्ता सम्म तथा फैति धुलाचौर
४८	जनता मा.वि.घेरबार शौचालय तथा विधुत विस्तार
४९	कुटानी पिसानी मिल निर्माण
५०	बच्छ्याँ काठे साँघु निर्माण
५१	कुलमहाजन आ.वि. फिल्ड निर्माण
५२	खापीटा देखि सिम्तोलीसम्म सडक निर्माण योजना
५३	कामासैनी युना स्कुल जस्ता पाता मर्मत
५४	बाच्छया मेला देखि नेटा बाटो मर्मत
५५	कुवाडी लघु जल विधुत योजनाको नहर लगाएत अन्य संरचना मर्मत
५६	तिरतिरे खोला काठे पुल मर्मत
५७	शैलेश्वरी मा.वि. फिल्ड निर्माण तथा मर्मत
५८	माला देखि नद्धापाटा सडक निर्माण तथा स्तर उन्नती
५९	रुगिन स्वास्थ्य चौकी खानेपानी मर्मत
६०	युना देखि कुईया पानि बाटो मर्मत निर्माण
६१	युना नेटा बाटो मर्मत
६२	युना दलित टोल बाटो मर्मत
६३	भवानि मा.वि.रेलिङ शौचालय तथा फिल्ड निर्माण
६४	मेला बाटो मर्मत
६५	फैति आधुनिक घट्ट निर्माण
६६	गुम्या स्वास्थ्य संस्था मर्मत
६७	फैति ढल निकास योजना
६८	पानीपाल्न देखि लिगुडी मेलासम्म बाटो मर्मत
६९	नेटा खानेपानी मर्मत
७०	गाउँपालिका प्रवेशद्वारा निर्माण
७१	बाम् सुधारियको घट्ट

हाल सम्झौता भएका योजनाको विवरण

सि.न.	योजनाको नाम	वडा नं.	ल ई रकम	विनियोजित रु.	लागत सहभागिता रु.
१	थैडी गुम्बा देखि सैपाल हिमाल सम्म पदमार्ग तथा काठेपुल निर्माण योजना	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
२	सिमपानी देखी बाज हुदै कामन्या सम्म जडीबुटी पैदल मार्ग निर्माण	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
३	लिउड्याली देखि गोधारा आ.वि.हुदै बिच्छ्याँ स्वास्थ्य चौकि खानेपानि निर्माण	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
४	रेडक्रस भवन निर्माण	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
५	पाँडी आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र खानेपानी निर्माण	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
६	मालढुङ्गा देखि सिससेरा जडीबुटी पहुँचे मार्ग निर्माण	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
७	छिहिडे मुहान खानेपानि निर्माण	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
८	गाउँपालिकाको प्रयोजनका लागि आवासिय भवन निर्माण	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
९	वडा नं ३ को वडा कार्यालय मर्मत	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
१०	बगीरा देखि कोफलखाडा सिचाई कुलो निर्माण	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
११	[illegible] खानेपानि योजना	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
१२	गुम्बा खानेपानि निर्माण	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
१३	बिच्छया आ.वि.शौचालय निर्माण	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
१४	लाकेगौडा हुदै अर्जेल बच्छ्याँ सडक निर्माण	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
१५	[illegible] सिचाई कुलो निर्माण	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
१६	सिम्भुनाथ मन्दिर निर्माण	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
१७	रिठा देखि दुनि सिचाई कुलो निर्माण	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
१८	कुलमहाजन आ.वि.भवन निर्माण	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
१९	ढाडखोखल अपांगमैत्रि बाटो निर्माण	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
२०	मंगलमय आ.वि. शौचालय निर्माण	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
२१	आधुनिक घट्ट निर्माण योजना माफी माझघट्ट	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
२२	पनेरा देखि गाउँ सम्म अपाङगमैत्रि खडीङ्गोच निर्माण	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
२३	मेलेमूल सिचाई कुलो निर्माण	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
२४	समाज सुधार बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.भवन निर्माण	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
२५	[illegible] माई मन्दिर निर्माण	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
२६	युना आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र खानेपानि मर्मत	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
२७	कुमुरी मन्दिर निर्माण	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
२८	जनता मा.वि.तथा बाधु आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र खानेपानि निर्माण	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
२९	श्री नेपाल राष्ट्रिय आधारभूत विद्यालय भवन निर्माण	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
३०	[illegible] सम्म गोरेटो बाटो निर्माण	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
३१	[illegible] खानेपानि मर्मत	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
३२	बाधुँ दलित टोल खडीन्चो निर्माण	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
३३	माथिल्लो कुलो सिचाई निर्माण	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
३४	मिल नजिकैको आधुनिक घट्ट निर्माण योजना	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
३५	बिउरी देखि रिठा सम्म भिटा सिचाई कुलो निर्माण	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
३६	साँघु चौर देखि चौडिला सिचाई कुलो मर्मत	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
३७	ल्वासुर आ.वि. खानेपानि तथा शौचालय निर्माण	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
३८	तुस्या हुदै कुथु तिथि बाटो निर्माण	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
३९	[illegible] मेला मन्दिर निर्माण योजना	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
४०	[illegible] खानेपानि निर्माण योजना	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
४१	कुलिमुल सियाला कुलो निर्माण	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
४२	बालाफुकी खानेपानि	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
४३	ठुला आगन फिल्ड निर्माण योजना	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
४४	घटमाला देखि बाधु गाँउसम्म सडक मर्मत	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
४५	बोर्ता आधारभूत स्वास्थ्य भवन मर्मत	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
४६	कुईयाखोला मूल देखि तिउनेला सिचाई कुलो निर्माण	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
४७	बिच्छया स्वास्थ्य चौकि भवन निर्माण	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
४८	माझजिउला पिपल चौतारा निर्माण	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
४९	कैलास मन्दिर निर्माण	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
५०	जर्जन सिचाई कुलो निर्माण	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
५१	फैति सिचाई कुलो निर्माण	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

"नापी शाखाले सक्रिय रुपमा काम गरिरहेको छ"

मनिराम सापकोटा
प्रमुख
नापी शाखा

राष्ट्रिय भुमि आयोग गठन भए पश्चात यस हिमाली गाउँपालिकामा रहेका भूमिहिन दलित, भूमिहीन सुकुम्बासी र अव्यबस्थित बसोबासको लागत संकलन गर्न काम भइरहेको छ।

देशको कूल भू-भागमध्ये कृषि क्षेत्रले करिब २७ प्रतिशत वन तथा बुट्यान क्षेत्रले करिब ४४ प्रतिशत भू-भाग ओगटेको छ। राष्ट्रिय जनगणना अनुसार र कुल ५४ लाख २३ हजार २९७ घरपरिवारमध्ये ८५.२६ प्रतिशत घरपरिवार आफ्नै स्वामित्वको घरमा र १२.८१ प्रतिशत घरपरिवारहरु भाडाको घरमा बसिरहेका छन् । १९.७१ प्रतिशत घरपरिवारहरुमा महिलाको नाममा घरपरिवार रहेको देखिन्छ। यसैगरी कूल घरपरिवार मध्ये ७४ प्रतिशत कृषकका घर रहेका छन्। कृषक परिवारमध्ये ५३ प्रतिशतसँग आधा हेक्टर भन्दा कम जमिन छ। यी ५३ प्रतिशत किसानले कूल खेतीयोग्य जमिनको १८ प्रतिशत जग्गा उपभोग गर्दछन्।

हिमाली गाउँपालिका बाजुरा जिल्लामा रहेको एक स्थानीय तहको हो ।जिल्लाको उत्तरी भेगमा पर्ने यो पालिकामा क्षेत्रफलका हिसाबमा जिल्लाको सबैभन्दा ठूलो गाउँपालिका हो । जिल्लाको कूल क्षेत्रफलको ४३ प्रतिशत भाग यस गाउँपालिकाले ओगटेको छ । विराट समस्याका बीच अथाह सम्भावना बोकेको यस गाउँपालिकाले समृद्धिको यात्रा तय गर्न विकास योजना अनुसार अघि बढिरहेको छ। संघीयतापछि गाउँपालिका बनेको हिमाली उच्च हिमाली भेगमा पर्दछ । विभिन्न विविधता रहेको यस पालिकाका नागरिकहरु अहिलेपनि साधारण जीवनयापन गरिरहेका छन्। कृषि यहाँका नागरिकको मुख्य पेसा हो । पुस्तौदेखि यहाँका नागरिक जमिन उपभोग गर्दै आएका छन्।

नेपालमा आर्थिक समानता समृदि सामाजिक न्याय सुनिश्चित गर्न समानुपातिक समावेशी र सहभागीता मुलक सिद्धान्तका आधारमा समानतामुलक समाजको निमार्ण गर्न संकल्प गरी संविधान सभाबाट नेपालको संविधान-२०७२ जारी गरेको छ। नेपालको संविधान अनुसार राज्य संरचना संघ प्रदेश र स्थानीय गरी तीन तहमा हुने व्यवस्था रहेको छ। नेपालको संविधान-२०७२ को अनुसूचि ८ मा २२ अधिकार छन् । २२ अधिकारमध्ये भूमि सम्बन्धिको अधिकारपनि एक हो । हिमाली गाउँपालिका गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयमा अन्तर्गत करिब दुई दर्जन जति शाखा, उपशाखा र इकाइ रहेका छन् । ती विभिन्न शाखाहरुमध्ये एक महत्वपूर्ण प्राविधिक शाखा अर्न्तगत रहेको छ, अमिन शाखा अर्थात नापी शाखा । पालिकामा रहने शाखाहरुमध्ये महत्वपूर्ण र अपरिहार्य शाखाको रुपमा रहेको छ । यस शाखाबाट हिमालीमा जग्गा प्रशासन सम्वन्धि कामलाई तीव्र गतिमा बढिरहेको छ । यस गाउँपालिका अर्न्तगत वडा नम्बर ६ मा रहेको बोल्ढिक गाउँ अति जोखिममा छ । गाउँपालिकाले त्यस्तो अवस्थालाई मध्यनजर गर्दै त्यस बस्तीलाई व्यवस्थापन गर्न धुलाचौरमा प्रत्येक घर धुरीलाई १५ मिटर मोहडा र २० मीटर पिछाडका दरले जग्गा नापजाँच गरी बस्ती व्यवस्थापनको कार्य भईरहेको छ।

राष्ट्रिय भुमी आयोग गठन भए पश्चात यस हिमाली गाउँपालिकामा रहेका भूमिहिन दलित, भूमिहीन सुकुम्बासी र अव्यबस्थित बसोबासको लागत संकलन गर्न काम भइरहेको छ। कानुनको अधिनमा रही बाजुरा जिल्लाको हिमाली गाउँपालीकाको प्राविधिक शाखा अर्न्तगत को अमिन शाखाको कामलाई चुस्त दुरुस्त छिटो छरितो बनाउनको लागि मुस्कान सहितको सेवालाई प्रभावकारी बनाउन र हिमाली गाउँपालिकाभित्र रहेका सम्पूर्ण शाखाहरुसँग समन्वय गरी काम अगाडि बढिरहेको छ। आगामी दिनमा गाउँपालिकामा वडास्तरमा रहेका सम्पूर्ण जग्गाहरुको नापचाँज गर्नुपर्ने देखिन्छ । अहिले सञ्चालनमा रहेका तथा जोतभोग गरिरहेका जग्गाहरुको स्वामित्व नागरिकमा ल्याउन जरुरी रहेको छ । भूमि आयोगमार्फत नापजाँचको काम भइरहेको छ । पालिकाले समेत शाखामार्फत काम गरिरहेको अवस्था छ।

प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम :

चार हजार बेरोजगार सूचिकृत, ९ योजना सम्पन्न

बिर्खराज पाण्डे
रोजगार संयोजक
प्रधानमन्त्री रोजगार सेवा केन्द्र

नेपालको संविधानको धारा ३३(१) ले प्रत्येक नागरिकलाई रोजगारीको हक हुने उल्लेख गरेको छ। सोही अनुसार रोजगारीको हक सम्बन्धी ऐन-२०७५ लागू गरिएको छ। रोजगारीको हक सम्वन्धी नियमावली -२०७५ समेत जारी गरिएको छ। हाल ऐन र नियमावली कार्यान्वयनमा रहेका छन्। रोजगारमूलक सेवा र सुविधाको विस्तारका लागि नागरिकलाई न्यूनतम रोजगारी प्रत्याभुति गर्ने यसको उद्देश्य रहेको छ।

नेपालका नागरिकलाई सामाजिक संरक्षण प्रदान गर्न प्रमूख उदेश्यका साथ आर्थिक वर्ष २०७५/०७६ देखि प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याएको छ। कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका-२०७५ निर्माण गरिएको छ। विभिन्न कार्यविधि मापदण्ड ,मार्गदर्शन तथा रणनीतितहरु तर्जुमा गरी लागू गरिएका छन्। ७५३ स्थानीय तहमा रोजगार सेवा केन्द्र स्थापना भई काम सञ्चालन गर्दै आइरहेका छन्।

राज्यको रोजगार नीतिबाट पछाडी पर्दै आएको नागरिकलाई गाउँमा १०० दिनको रोजगार दिने भन्ने रहेको छ। समाजका पछाडी परेका पिछडिएको अल्पसंख्यक, दलित एकल महिला जनजाति राज्यबाट कुनै सुविधा नपाएको नागरिकका लागि गाउँघरमा बसेर आय आम्दानी हुनेगरी काम भइरहेको छ। १०० दिनको रोजगारबाट खाना व्यवसाय गरि संधै अरुबाट माग्ने नबनी आत्मनिर्भर बनाउनका लागि काम हुँदै आएको छ। कुखुरा पालन, भैँसीपालन, माछापालन, तरकारी खेती, सिलाईकटाइ लगायतका साना व्यवसायको स्थापनागरी गरिबको घरमा चुलो बाल्ने काम प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमले गर्दै आएको देखिन्छ। रोजगारीको हक सम्बन्धि ऐन-२०७५ ले प्रत्येक स्थानीय तहमा रोजगार सेवा केन्द्र स्थापना गरेको छ। त्यसमा अति विपन्न बेरोजगार व्यक्तिको पहिचान गरिन्छ। सूचिकृत बेरोजगार व्यक्तिलाई एक आर्थिक वर्षमा न्यूनतम एक सय दिनको रोजगारी प्रत्याभूति गरिने व्यवस्था रहेको छ।

राष्ट्रिय प्राथमिकता प्राप्त प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमले सृचिकृत बेरोजगार व्यक्तिलाई न्यूनतम् रोजगारीका प्रत्याभुति एवम् श्रम बजारमा आन्तरिक रोजगारी र मर्यादित कामलगायतको दीगो विकासको लक्ष्य प्राप्तिमा सहयोग हुने अपेक्षा लिएको छ। यस कार्यक्रमले नीति, कानुन, कार्यविधि र निर्देशिका तयार गरी कामका लागि

पारिश्रमिकमा आधारित सामुदायिक आयोजना तथा बैदेशिक ऋणबाट युवा रुपान्तरण पहल आयोजना सञ्चालन गरिएको छ । प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमले हालसम्म ऐन तथा नियमावली न्यूनतम एक सय दिनको रोजगारीमा संलग्न नभएको वा निवेदन दिइएको मितिसम्म सोही आर्थिक वर्षमा न्यूनतम पारिश्रमिक दर अनुसार एक दिनको कामका लागि पारिश्रमिकमा आधारित सामुदायिक आयोजनाबाट एक दिनको ७२० र बैदेशिक ऋणबाट युवा रुपान्तरण पहल आयोजना एक दिनको ६८०का दरले रकम प्राप्त गर्दै आएका छन् । हिमाली गाउँपालिकामा आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ मा सूचिकृत बेरोजगारको संख्या निम्नानुसार रहेको छ ।

सि न	वडा न	सुचिकृत बेरोजगार
१	१	४६५
२	२	६६५
३	३	३३९
४	४	४५०
५	५	८४५
६	६	१००२
७	७	३०५
जम्मा		४०७१

यसमा माथि जम्मा सूचीकृत बेरोजगार मध्ये महिला १४८२ र पुरुष २५८९ गरी जम्मा ४०७१ जना सूचिकृत भएका छन् । आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ मा काममा खटिएका लाभग्राहीहरु जम्मा ९७ जना छन् । यस आर्थिक वर्षमा मा जम्मा ९ वटा आयोजना सञ्चालन भएका छन् । हिमाली गाउँपालिका रोजगार सेवा केन्द्रबाट ९ वटा आयोजना सबै भुक्तानीको अन्तिम चरणमा रहेका छन् । ती योजनाहरु मध्ये ५ वटा शिक्षा क्षेत्रका रहेका छन् । तीन वटा पूर्वाधार क्षेत्रका रहेका छन् भने १ सिँचाइ आयोजना रहेको छ । प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गत पालिकाको बिच्छ्यामा बिच्छ्या खाद्यन्न भवन निर्माण भएको छ । वडा नम्बर ५ मा चौडिल्नादेखि परिदुल्या कवाडील सिँचाइ निर्माण गरिएको छ । यस्तै वडा नम्बर ६ स्थित धिममा बडिमालिका माध्यामिक विद्यालय घेरवार निर्माण सम्पन्न भएको छ । वडा नम्बर ४ मा शैलेश्वरी माध्यामिक विद्यालयको प्याराफिट वाल निर्माण गरिएको छ । वडा नम्बर ४ मै नेपाल राष्ट्रिय आधारभुत विद्यालयमा खानेपानी धारा निर्माण गरिएको छ । वडा नम्बर २ मा रहेको ठुलाकोट माध्यामिक विद्यालयको फिल्ड निर्माण गरिएको छ । वडा नम्बर ७ को बाँधुमा जनता माध्यामिक विद्यालयको वाल तथा फिल्ड निर्माणको काम सम्पन्न भएको छ । वडा नम्बर ६ बोल्ढिकमा भवानी माध्यामिक विद्यालयको घेरवार निर्माण गरिएको छ । वडा नम्बर ६ को पाँडीमा ममबाडा घेरबार निर्माण सम्पन्न भएको छ । बोर्ता खानेपानी निर्माण भएको छ ।

नागरिक वडा-पत्र

क्र.स.	सेवाको किसिम	सेवा प्राप्त गर्न पेश गर्नुपर्ने कागजातको विवरण	सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने समय	सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने शुल्क रुपैया	सेवा दिने शाखा उपशाखा	सेवा प्राप्तिमा जिम्मेवार अधिकारी	सेवा प्राप्तिमा गुनासो सुन्ने अधिकारी
२७	संस्था दर्ता सिफारिस	-संस्था दर्ताको निवेदन । -संस्थाको विधान १ प्रति (कार्यकारी समितिद्वारा पारित भएको) -पदाधिकारीहरुको नागरिकताको प्रतिलिपि । -संस्थाको कार्यालय रहने सम्बन्धित वडाको सिफारिस । (नविकरणको लागि समितिको निर्णय प्रतिलिपि सहितको विज्ञिप्त)	उल्लेखित प्रमाण कागज पुगी आए सोही दिन हुनेछ ।	दर्ता रु. ३००/- नविकरण रु. १५००/-	प्रशासन शाखा	शाखा प्रमुख	कार्यकारी अधिकृत
	ग) नक्सा						
१	घरबाटो प्रमाणित	-लिनेदिने व्यक्तिको संयुक्त निवेदन । -सम्बन्धित वडाको मुचुल्का । -जग्गा लिनेदिने दुवैको नागरिकताको प्रतिलिपि । -जग्गा बिक्रेको जग्गाधनी प्रमाण पुर्जाको प्रतिलिपि । -लिनेदिने दुवै नगरवासी भए दुवैले चालु आ.व. सम्म गा.पा.लाई बुझाउनुपर्ने सम्पूर्ण कर बस्तुर बुझाएको प्रमाण ।	उल्लेखित प्रमाण कागज पुगी आए सोही दिन हुनेछ ।	[illegible]	वडा कार्यालय	वडा अध्यक्ष	
२	घर जग्गा करको लेखा जोखा सिफारिस	-व्यहोरा खुलेको सम्बन्धित व्यक्तिको निवेदन । -जग्गाधनी प्रमाण पुर्जाको प्रतिलिपि । -वडा मुचुल्का । -नागरिकता प्रमाण पत्रको प्रतिलिपि । -सम्पति तथा आयश्रोतलाई प्रमाणित गर्ने कागजातहरु । -घर भएमा घर नक्सा पासको कागजात पत्रहरु	उल्लेखित प्रमाण कागज पुगी आए सोही दिन हुनेछ ।	१५ लाख सम्म ०.१०% ४० लाख सम्म ०.०५% एक करोड सम्म ०.०३% एक करोड माथि ०.०१%	वडा कार्यालय	वडा अध्यक्ष	गाउँपालिका अध्यक्ष
३	उपभोक्ता समितिको गठनका प्रक्रियाहरु	-सम्बन्धित वडाध्यक्ष वा प्रतिनिधिको अध्यक्षतामा सम्बन्धित उपभोक्ताको भेला गराई उपभोक्ता समिति गठन गर्ने । -त्यसरी गठन गर्दा उपभोक्ता समिति ३३ प्रतिशत महिला सम्मलित हुनुपर्ने तर वडा समितिका पदाधिकारी, इनका प्रतिनिधि तथा कर्मचारीहरु समितिमा रहनुहुनेछैन । -त्यसरी गठन भएको उपभोक्ता समितिलाई वडाको सिफारिस सहित गा.पा.पठाउनु पर्ने । -अध्यक्ष, सचिव र कोषाध्यक्ष मध्ये अनिवार्य १ जना महिला रहनुपर्ने । -भेलामा गा.पा. प्रतिनिधि उपस्थित हुनुपर्ने ।		-	वडा कार्यालय	वडा अध्यक्ष	गाउँपालिका अध्यक्ष
४	योजना सम्झौता	-उपभोक्ता समितिका अध्यक्षको निवेदन । -उपभोक्ता समिति गठन र योजना संचालन निर्णय प्रतिलिपि । -समितिका अध्यक्ष र सचिवको नागरिकताको प्रतिलिपि । -ल.इ.एक प्रति (कार्यालयले तयार गर्ने) -उपभोक्ता समितिका अध्यक्ष र सचिवको उपस्थित हुनेपर्ने । -रु. १,००,०००/- (एक लाख) भन्दा माथिका योजनाको हकमा बैंक खाता अनिवार्य । -रु. ३,००,०००/- (तीन लाख) भन्दा माथिका योजनामा लागत अनुमानको प्रयोजना सम्बन्धि विस्तृत विवरण बोर्ड राख्नुपर्ने । -योजना सम्पन्न पश्चात सामाजिक परिक्षण हुनुपर्ने ।	सम्झौता भएपछि तुरुन्त	योजना सम्झौता रु. १०००/- खाता संचालन रु. ३००/-	योजना तथा प्राविधिक शाखा	शाखा प्रमुख	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
५	रनिङबिल भुक्तानी	-सम्बन्धित उपभोक्ता समितिको अध्यक्षको निवेदन । -सम्बन्धित उपभोक्ता समितिको निर्णय । -कार्य प्रगति मुल्याङ्कन (कार्यालयले तयार गर्ने ।	कार्य प्रगति मुल्याङ्कन पछि भएपछि ७ दिन भित्र	-	योजना तथा प्राविधिक शाखा / आ.प्र. शाखा	शाखा प्रमुख	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
६	योजना फरफारक	-सम्बन्धित यो उपभोक्ता समितिको अध्यक्षको निवेदन । -उपभोक्ता समितिको फरफारक माग निर्णय । -सार्वजनिक लेखापरिक्षण गरेको प्रमाण । -योजना संचालन गर्दा खर्च भएका बिल भरपाईहरु । -सम्बन्धित वडा सिफारिस । -प्राविधिक मुल्याङ्कन कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन (गा.पा.कार्यालयले तयार गर्ने ।) -गा.पा बोर्ड वा फरफारक समितिको निर्णय ।	निर्णय भएपछि तुरुन्त	-	योजना तथा प्राविधिक शाखा / आ. प्र. शाखा	शाखा प्रमुख	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

"हिमालीमा स्वयंसेवक शिक्षकदेखि स्थानीय पाठ्यक्रमसम्म"

रघुनाथ अवस्थी
शाखा प्रमुख
शिक्षा शाखा

हिमाली गाउँपालिका हिमाली क्षेत्रमा अवस्थित छ । यो गाउँपालिका बाजुरा जिल्लाको ठूलो स्थानीय तह हो । संघीय संरचनामा स्थानीय तह एउटा सरकारको रुपमा रहेको छ । गाउँको सिंहदरबारसमेत भनिने स्थानीय तहमा विभिन्न शाखाहरु रहेका हुन्छन् । हिमाली गाउँपालिकामा झण्डै दुई दर्जन जति शाखा र उपशाखाहरु रहेका छन् । ती मध्येको एक शाखा हो, शिक्षा शाखा । स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ मा स्थानीय तहमा शिक्षा युवा तथा खेलकूद शाखा रहने व्यवस्था छ । यसमा कानूनी व्यवस्था अनुसार नीति, नियम कार्यविधिमा टेकेर हिमाली गाउँपालिकाका सम्पूर्ण टोल, समुदाय र गाउँ बस्तीमा पुगेर साक्षरता दिने काम गर्दछ । विभिन्न खेलकूदका क्रियाकलापसमेत सञ्चालन हुँदै आएका छन् । विद्यार्थीको क्षमता अभिवृद्धिका लागि हाजिरी जवाफ प्रतियोगिता,वक्तृत्वकला प्रतियोगिता, अध्यक्ष कप तथा राष्ट्पति रनिङ शिल्ड प्रतियोगिता सञ्चालन गर्दै आएको छ । शैक्षिक गुणस्तरलाई विशेष ध्यान दिइएको छ । यद्यपि भौगोलिक विकटताका कारण काम गर्न कठिन छ । भौगोलिक अवस्थितिकै कारण विद्यालयमा प्रयाप्त विद्यार्थी नहुन, जनशक्ति अभाव हुनु यहाँका प्रमुख समस्याहरु हुन् । हिमालीमा छरिएका बस्तीका कारण विद्यार्थीहरुको घण्टौ हिड्नुपर्ने बाध्यता रहेको छ । हिमाली गाउँपालिकामा जम्मा विद्यालयको संख्या २२ वटा रहेको छ । ती मध्ये १४ वटा आधारभूत तह र ८ वटा मावि तहका विद्यालय रहेका छन् । ती मध्येपनि बडिमालिका मावि धीम र शैलेश्वरी मावि फैतिमा कक्षा १२ सम्म अध्ययनपन हुँदै आएको छ । भवानी मावि धुलाचौरमा कक्षा ११ सम्म पढाई हुन्छ भने कक्षा दशसम्म मात्रै पढाई हुने विद्यालय ४ वटा रहेका छन् । दर्ता गरेको रुपमा हिमालीमा एउटा निजी विद्यालय छ । एउटा अर्को विद्यालय सञ्चालनमा रहेपनि पालिकामा दर्ता गरेको छैन । विद्यार्थीको अवस्था चाहिँ ठिकै रहेको छ । शैक्षिक वर्षमा भर्नाको दरलाई आधार मान्ने हो भने हिमालीमा विद्यार्थीको संख्या न्युन रहेको छ । विद्यालयहरुमा अधिकतम् ५० प्रतिशतसम्म मात्रै नतिजा राम्रो आएको छ । विद्यार्थीमा भर्ना हुने विद्यार्थीको संख्या पढाउनुपर्ने रणनीतिमा हामी रहेका छौं । विद्यार्थीहरु विद्यालयसम्म घण्टौसम्म हिडेर जानुपर्ने अवस्था रहेको छ । जनसंख्या कम छ । तर भूगोल ठूलो छ । त्यसैले एक ठाउँबाट अर्को ठाउँसम्म पुग्नपनि समस्या रहेको अवस्था छ । यसैगरी हिमालीमा रहेका विद्यालयमा शिक्षकहरुको अवस्था हेर्ने हो अपुग रहेको छ । विषयगत विषयका शिक्षकहरु पाउन समस्या छ । गणित, अग्रेंजी र विज्ञान विषयका शिक्षकहरुको अवस्था त नाजुकै रहेको छ ।शिक्षकहरुको आवश्यकता सम्बन्धि सूचनाहरु दुई तीनपटकसम्म खुल्लापनि आवेदन आउने गरेको छैन । संघीयता लागू हुनुभन्दा पहिले यहाँको शैक्षिक अवस्था अत्यन्त नाजुक अवस्थामा थियो । अहिले चाहिँ संघीयतापछि स्थानीय सरकार आएपछि शिक्षा क्षेत्रमा उल्लेख्य रुपमा काम भएको छ । हिमाली गाउँपालिकाले शिक्षा क्षेत्रलाई प्राथमिकता दिदैं आएको छ। हरेक वर्ष अन्य भन्दा शिक्षा क्षेत्रमा राम्रो बजेट विनियोजन भइरहेको छ । तर त्यतिले मात्रै प्रयाप्त छैन । प्रदेश तथा संघीय सरकारले पनि शिक्षा क्षेत्रको विकासका लागि बजेट विनियोजनदेखि जनशक्ति व्यवस्थापनमा ध्यान दिनुपर्ने अवस्था रहेको छ । स्थानीय सरकारले वर्षेनि १ करोडसम्म बजेट छुट्याउने गरेको छ । स्थानीय सरकारले मात्रै लगानी गरेर पुग्न अवस्था छैन । यसमा प्रदेश तथा संघीय सरकारले समेत आवश्यक सहयोग गर्नुपर्ने देखिन्छ । तीन तहका सरकारको समन्वयमा शिक्षाको अग्रगामी विकासमा ध्यान दिनुको विकल्प छैन । चालु आर्थिक वर्षमापनि विभिन्न योजना लागू भएका थिए । तीमध्ये पालिकाले शिक्षा क्षेत्रको विकासका लागि अनुदान र स्वयमसेवक शिक्षकको व्यवस्था गरेको छ । यसले गर्दा शिक्षक अभावको संख्या केही हदसम्म कम हुने अपेक्षा राखिएको छ । नयाँ योजनाका रुपमा हिमाली गाउँपालिकाले आफ्नै स्थानीय पाठ्यक्रम लागू गरेको छ । विद्यार्थीहरुलाई स्थानीय अवस्थाको विषयमा जानकारी दिनको लागि स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण गरिएको हो । हिमालीका कक्षा १ देखि ८ कक्षासम्म स्थानीय पाठ्यक्रम लागू भइसकेको अवस्था छ ।

“सामाजिक सुरक्षा र व्यक्तिगत घटना दर्तालाई व्यवस्थित गर्दैछौं”

नन्दराज पाण्डे
आइ एम एस अपरेटर

सामाजिक सुरक्षा तथा पञ्जिकरण शाखा

राज्यका प्रत्येक नागरिकलाई राज्यबाट प्रदान गरिने सेवा सुविधा सरल सहज र प्रभावकारी रुपमा जवाफदेही र उत्तरदायित्वका साथ प्रदान गर्न नागरिकको प्रशासनिक तथा जनसांख्यिक अभिलेख व्यवस्थापन गरिनु जरुरी छ । नेपालमा नागरिक पहिचानको मुख्य आधारको रुपमा जन्म, दर्ता प्रमाणपत्र रहेको छ । नेपाली नागरिकतासमेत नागरिक पहिचानको मुख्य आधारको रुपमा रहेको छ। राष्ट्रिय परिचयपत्र तथा पञ्जीकरण विभागल राष्ट्रिय परिचयपत्र, पञ्जीकरण र सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण गर्दै आएको छ।

मिति २०७५/०६/२८ मा स्थापित यस राष्ट्रिय परिचयपत्र तथा पञ्जिकरण विभाग स्थापना भएको हो। कानुनी अधिकार स्थापना गर्ने ‘व्यक्तिगत घटनादर्ता’ कार्य गर्दै आएको छ। नेपाल सरकारका अत्यन्त लोकप्रिय दुई ठूला कार्यक्रमहरु; सामाजिक सुरक्षा अन्तर्गत ‘नगद प्रवाह’ र व्यक्तिहरुको डिजिटल पहिचान स्थापना गर्ने बहुउपयोगी ‘राष्ट्रिय परिचयपत्र’ वितरण कार्यको जिम्मेवारी सम्हाल्दै आएको छ। देशका नागरिकहरुको पहिचान र हितमा सञ्चालित यी तिनै कार्यक्रमहरु कुनै न कुनै रुपमा अन्तरसम्बन्धित छन् र हाल प्रविधिमा पनि आधारित छन् । यसकारण विभिन्न समयमा लागू भई आ-आफ्नै किसिमले सञ्चालन भईआएका तिन कार्यक्रमहरु विभिन्न समयमा कार्यालयहरु एकीकरण हुने कार्य भई हाल बृहत क्षेत्र ओगटेको प्रविधिमा आधारित विभागको रुपमा सञ्चालित छ।

व्यक्तिगत घटना दर्ता

राज्यमा बसोबास गर्ने प्रत्येक व्यक्तिका महत्वपूर्ण व्यक्तिगत घटनाहरुलाई आधिकारिक रुपमा रेकर्ड राख्नुलाई व्यक्तिगत घटनादर्ता भनिन्छ । सबैजसो देशहरुले घटनादर्ताको सर्वमान्य सिद्धान्तअनुसार यसलाई स्थायी, अविच्छिन्न तथा अनिवार्य कार्यको रुपमा निरन्तरता दिइरहेका हुन्छन्। यद्यपि कस्ता कार्यलाई घटना मान्ने भन्ने विषयमा देशको आवश्यक्ताअनुसार फरक पर्ने सन्दर्भमा हाम्रो देशमा भने जन्म, मृत्यु, विवाह, बसाईंसराई र सम्बन्धविच्छेद गरी पाँच किसिमका घटनाहरुलाई लिइन्छ । यसअन्तर्गत सम्बन्धित कार्यालयहरुले रेकर्ड राख्ने, भण्डारण गर्ने, उपयोग तथा वितरणसम्बन्धी कार्यहरु गर्दछन् । नेपालमा व्यक्तिगत घटना दर्ता सम्बन्धमा ‘जन्म, मृत्यु तथा अन्य व्यक्तिगत घटना (दर्ता गर्ने) ऐन, २०३३’ आएको हो । पछि २०३४ बैशाख १ गतेदेखि १० जिल्लाबाट शुरु गरी १७ चरणमा विस्तार गरिँदै २०४७ बैशाख १ बाट नेपालभर लागू भएको हो । शुरुमा गृह पञ्चायत मन्त्रालय अन्तर्गत रही जिल्ला प्रशासन कार्यलयमार्फत यस कार्य गरिँदै आएकोमा २०५० श्रावणबाट स्थानीय विकास मन्त्रालयको पञ्जीकरण शाखाबाट सञ्चालन हुन थालेको हो। मिति २०७५ आश्विनमा राष्ट्रिय परिचयपत्र व्यवस्थापन केन्द्र र केन्द्रीय पञ्जीकरण विभागको एकीकरण पश्चात् पुनः गृह मन्त्रालय अन्तर्गत रहेको छ।

सामाजिक सुरक्षा

मानिस सक्रिय जीवन यापन गरिरहेका बेलामा होस् या असक्त अवस्थामा होस उसका आधारभूत मानवीय आवश्यकताहरु पूरा हुने सुनिश्चितता हुनु नै सामाजिक सुरक्षा हो । त्यसैले सामाजिक सुरक्षा अत्यन्त बृहत अवधारणा हो । राष्ट्रिय परिचयपत्र तथा पञ्जीकरण विभागबाट वितरण भैरहेको सामाजिक सुरक्षा भत्ता ‘सामाजिक सहयोग’ अन्तर्गत ‘नगद प्रवाह’ कार्यक्रम हो । लाभग्राहीले यस्तो भत्ता रकम बुझ्केकोमा कुनै पनि दायित्व बहन गर्नु नपर्ने भएकाले यो निःशर्त अनुदानको रुपमा रहेको छ । यस किसिमबाट प्रदान गरिँदै आएको सामाजिक सुरक्षा भत्ता देशैभरिका विभिन्न वर्गका लाभग्राही

समूहहरुलाई धनी-गरीब, विशेष क्षेत्र आदिमा लक्षित नगरी समान रुपमा लागू गरिएकोले यो बढी सर्वव्यापी प्रकृतिको छ । व्यक्तिको व्यक्तिगत जीवनमा जन्मदेखि मृत्युसम्मको अवधिमा घट्ने जन्म, मृत्यु, विवाह, सम्बन्ध विच्छेद र बसाईसराई जस्ता व्यक्तिगत घटनाहरुलाई स्थानीय पञ्जीकाधिकारी समक्ष त निवेदन दिई घटना दर्ता प्रक्रिया शाखामार्फत भइरहेको छ। पञ्जीकरण शाखामार्फत आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ मा विभिन्न कार्य भएका छन् ।

१. सम्पूर्ण वडा कार्यालयबाट घटना दर्ता कार्यलाई सञ्चालन गरेर स्थानीय पञ्जीकाधिकारीहरुका लागि व्यक्तिगत घटना दर्ता तथा सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी तालिम प्रदान गरिएको छ।

२.विद्युतीय भुक्तानी प्रणाली (EFT) मार्फत सम्पूर्ण सामाजिक सुरक्षा भत्ता भुक्तानी कार्य भइरहेको छ।

३.व्यक्तिगत घटना दर्ता अनलाइन प्रणालीमा दर्ता सुरु भएको छ।

४. आगामी आर्थिक वर्षदेखि बायोमेटिक भेरिफिकेसनमार्फत सामाजिक सुरक्षा वितरण नवीकरण गर्ने योजना रहेको छ।

आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ मा हिमाली गाउँपालिकामा व्यक्तिगत घटना दर्ता र घटना र दर्ता अनुसारको वितरण प्रस्तुत गरिएको छ। २०८० बैशाख १ देखि २०८० चैत ३० गतेसम्म जन्म, मृत्यु, सम्बन्ध विच्छेद र बसाई सरी आएको र बसाई सरी गएकाहरुको संख्या वडागत रुपमा प्रस्तुत गरिएको छ। १२ महिनाको अवधिमा हिमाली गाउँपालिकाका सात वटा वडामा २६५ पुरुष र १९३ जना महिला गरी ४५८ जना जन्मिएका छन्। यस्तै ६५ जना पुरुष र ५८ जना महिला गरी १२३ जनाको मृत्यु भएको छ। यस्तै ८० जना जोडिको सम्बन्ध विच्छेद भएको छ। ९ जना बसाइ सरी आएका परिवार वडामा दुई वटा दर्ता भएका छन् भने आउनेको संख्या ९ जना रहेको छ। भने बसाई सरी जानेहरुको दर्ता संख्या १७ रहेको ६३ जना नागरिक बसाइ सरी गएका छन्। हिमाली गाउँपालिकामा कुल बेवारिसेहरुको संख्या ६८० जना रहेको छ।

व्यक्तिगत घटना दर्ताको संक्षिप्त प्रतिवेदन

जिल्ला : बाजुरा गा.पा/न.पा. : हिमाली दर्ता मिति देखि : २०८०-०१-०१ दर्ता मिति सम्म : २०८०-१२-३०

वडा नं.	जन्म				मृत्यु				सम्बन्ध बिच्छेद	विवाह	बसाई सरी आएको		बसाई सरी जाने		बेवारिसे	जम्मा
	पुरूष	महिला	तेश्रो लिङ्ग	जम्मा	पुरूष	महिला	तेश्रो लिङ्ग	जम्मा	जम्मा	जम्मा	दर्ता संख्या	सदस्यको संख्या	दर्ता संख्या	सदस्यको संख्या	जम्मा	
१	२९	२२		५१	२			२		७						६०
२	२७	१५		४२	६	१		७		६						५५
३	३१	३०		६१	७	४		११		६			१	७		७९
४	३७	१६		५३	१३	१६		२९		१६			२	१२		१००
५	५१	४८		९९	१६	१५		३१		८			२	५		१४०
६	६९	५०		११९	१४	१३		२७		२७	१	८	८	२३		१८२
७	२१	१२		३३	७	९		१६		१०	१	१	४	१६		६४
जम्मा	२६५	१९३	०	४५८	६५	५८	०	१२३	०	८०	२	९	१७	६३	०	६८०

1.3 सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम विवरण (गत आ.व.को १ वर्षको विवरण लिने) रकम रु.

वडा नम्बर	जेष्ठ नागरिक			एकल महिला		पूर्ण अपाङ्ग			आंसिक अपाङ्ग			बाल सुरक्षा अनुदान			दलित वर्ग		
	म	पू	रकम	महिला	रकम	म	पू	रकम	म	पू	रकम	म	पू	रकम	म	पू	रकम
1	26	28	2592000	13	414960	0	1	47880	7	9	408576	56	87	912912	0	0	0
2	30	27	2736000	11	351120	0	0	0	3	7	255360	61	84	925680	0	0	0
3	29	22	2448000	16	510720	0	0	0	2	6	204288	46	65	708624	0	1	31920
4	56	28	4032000	29	925680	2	3	239400	1	5	153216	75	119	1238496	4	1	159600
5	51	43	4512000	29	925680	0	1	47880	6	1	178752	116	160	1761984	4	5	287280
6	132	73	9840000	41	1308720	5	7	574560	9	16	638400	176	227	2572752	18	12	957600
7	43	30	3504000	13	414960	0	1	47880	3	2	127680	43	58	644784	8	6	446880
जम्मा	367	251	29664000	152	4851840	7	13	957600	31	46	1966272	573	800	8765232	34	25	1883280

'आर्थिक सुशासन कायम गरेका छौं'

आर्थिक शाखा

खम्बिर शाही
लेखा प्रमुख

जयप्रसाद पाण्डे
लेखा सहायक

हिमाली गाउँपालिका अन्तर्गत रहेको शाखा हो, आर्थिक शाखा । यस शाखाले हिमाली गाउँपालिकाको सम्पूर्ण आर्थिक पक्षलाई समेट्ने गरेको छ । आर्थिक गतिविधि सञ्चालन गर्ने भएकोले यो शाखा महत्वपूर्ण शाखाको रुपमा रहेको छ । सार्वजनिक सेवाप्रवाहलाई छिटो छरितो तथा भुक्तानी प्रक्रियालाई सहज र सरल बनाउनको लागि गाउँपालिकाले आफ्नोतर्फबाट भरपुर काम गर्दै आएको छ । आर्थिक मामिलामा सुशासन कायम गर्ने हाम्रो प्रमु लक्ष्य रहेको छ । हरेक वर्ष शाखाले आर्थिक प्रशासन शाखामार्फत आफ्ना क्रियाकलापहरुलाई अघि बढाइरहेको छ । बजेटको तयारी, आम्दानी जम्मा गर्ने अभिलेख राख्ने यस शाखाको प्रमुख काम हो । भुक्तानी र अभिलेख राख्ने आन्तरिक तथा अन्तिम लेखा परिक्षण गराउने र रकम निकासका लागि सम्बन्धित निकायमा पत्राचार गर्ने काम पनि यसै शाखामार्फत हुने गरेको छ । कर्मचारी र जनप्रतिनिधिहरुको तलब भत्ता तथा सुविधा वितरण सम्बन्धि महत्वपूर्ण तथा सुविधा सम्बन्धि महत्वपूर्ण काम हुँदै आइरहेको छ । यसैगरी खर्च सम्बन्धि बिलहरु चेक गर्ने गरी नियमानुसार भुक्तानी गर्ने, वित्तीय प्रगति प्रतिवेदन तथा अन्य वितरण तयारी सम्बन्धि कार्य, वित्तीय प्रगति प्रतिवेदन तयारी गर्ने काम यस शाखाको काम हो । पेश्की तथा बेरुजुलाई नियमित, मिनाहा एंव असुल उपर गर्न आवश्यक गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाउने, प्रचलित ऐन कानुन बमोजिम तोकिए अनुसार महत्वपूर्ण काम भइरहेको छ । हिमाली गाउँपालिकाले सेवाप्रवाहलाई जनमुखी बनाउँदै आएको छ । मुस्कानसहितको सेवा हाम्रो अन्तिम लक्ष्य रहेको छ ।

आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ श्रावणदेखि वित्तीय क्षेत्र (बैंक) र स्थानीय सरकार (गाउँपालिका)को दुरीलाई मध्यनजर गर्दै यस हिमाली गाउँपालिकाको आर्थिक प्रशासन शाखा (EFT) अथवा चेकरहित सेवा सुचारु गरेको छ । यसका साथै आर्थिक प्रशासन शाखाले नेपाल सरकारले तोकेको कार्यालय समय भन्दापनि भौगोलिक विकटतालाई मध्यनजर गर्दै विदाको दिन र विहान, साँझपनि सेवाग्राहीहरुलाई मुस्कानसहितको सेवा दिदैं आएको छ ।

आय व्ययको विवरण

आ.व. : २०८०/८१ अवधी : २०८०/०४/०१-२०८१/०२/३१

आय

शीर्षक	प्रस्तावित आय	वास्तविक आय	आम्दानी(%)	मौज्दात
संघीय सरकार	२०,५४,८२,०००.००	१६,७२,२३,५०४.००	८१.३८	३,८२,५८,४९६.००
१३३११ समानिकरण अनुदान	७,४५,००,०००.००	५,५२,११,९५०.००	७४.११	१,९२,८८,०५०.००
१३३१२ शसर्त अनुदान चालु	१०,५२,८२,०००.००	१०,४३,४३,५००.००	९९.११	९,३८,५००.००
१३३१३ शसर्त अनुदान पुँजीगत	८२,००,०००.००	४७,००,०००.००	५७.३२	३५,००,०००.००
१३३१५ विशेष अनुदान पुँजीगत	७५,००,०००.००	२९,६८,०५४.००	३९.५७	४५,३१,९४६.००
१३३१७ समपुरक अनुदान पुँजीगत	१,००,००,०००.००	०.००	०	१,००,००,०००.००
प्रदेश सरकार	३,०२,३४,०००.००	१,५५,५९,७४६.१०	५१.४६	१,४६,७४,२५३.९०
१३३११ समानिकरण अनुदान	५८,७१,०००.००	४३,५०,९९८.१०	७४.११	१५,२०,००१.९०
१३३१२ शसर्त अनुदान चालु	५०,०००.००	२५,०००.००	५०	२५,०००.००
१३३१३ शसर्त अनुदान पुँजीगत	५७,००,०००.००	२८,५०,०००.००	५०	२८,५०,०००.००
१३३१५ विशेष अनुदान पुँजीगत	५०,००,०००.००	५०,००,०००.००	१००	०.००
१३३१७ समपुरक अनुदान पुँजीगत	१,३६,१३,०००.००	३३,३३,७४८.००	२४.४९	१,०२,७९,२५२.००
राजस्व बाडफाड	८,४०,०२,३००.००	४,२०,२५,४४१.९५	५०.०३	४,१९,७६,८५८.०५
११४११ बाँडफाँड भई प्राप्त हुने मूल्य अभिबृद्धि कर	८,२२,७८,३००.००	४,१२,७३,८९८.०६	५०.१६	४,१०,०४,४०१.९४

व्यय

शीर्षक	बार्षिक बजेट	खर्च	खर्च(%)	मौज्दात
चालु	१९,३७,७०,३००.००	१२,०५,८२,१५४.९०	६२.२३	७,३१,८८,१४५.१०
२१११२ पारिश्रमिक कर्मचारी	८,०३,१०,०००.००	५,५३,१७,५४१.१३	६८.९१	२,४९,९२,४५८.८७
२१११२ पारिश्रमिक पदाधिकारी	६५,००,०००.००	५३,७३,५००.००	८२.६७	११,२६,५००.००
२११२१ पोशाक	२,४०,०००.००	१,३०,०००.००	५४.१७	१,१०,०००.००
२११३१ स्थानीय भत्ता	२३,७९,२००.००	९,४९,४२७.३३	३९.९	१४,२९,७७२.६७
२११३२ महंगी भत्ता	५,०४,०००.००	२,०६,८००.००	४१.०३	२,९७,२००.००
२११३४ कर्मचारीको बैठक भत्ता	२,००,०००.००	०.००	०	२,००,०००.००
२११३९ अन्य भत्ता	३,००,०००.००	३१,०००.००	१०.३३	२,६९,०००.००
२११४१ पदाधिकारी बैठक भत्ता	६,१२,०००.००	७३,४५०.००	१२	५,३८,५५०.००
२११४९ पदाधिकारी अन्य भत्ता	७,००,०००.००	४०,०००.००	५.७१	६,६०,०००.००
२२१११ पानी तथा बिजुली	२,००,०००.००	०.००	०	२,००,०००.००
२२११२ संचार महसुल	१२,००,०००.००	९,६३,२६०.००	८०.२७	२,३६,७४०.००
२२२११ इन्धन (पदाधिकारी)	५,००,०००.००	४,९४,०७०.००	९८.८१	५,९३०.००
२२२१२ इन्धन (कार्यालय प्रयोजन)	८,००,०००.००	८,००,०००.००	१००	०.००
२२२१३ सवारी साधन मर्मत खर्च	२३,००,०००.००	१५,५०,०७४.००	६७.३९	७,४९,९२६.००
२२२१४ बिमा तथा नवीकरण खर्च	३,००,०००.००	१,८४,१३३.५९	६१.३८	१,१५,८६६.४१
२२२२१ मेशिनरी तथा औजार मर्मत सम्भार तथा सञ्चालन खर्च	३,००,०००.००	१,८१,४००.००	६०.४७	१,१८,६००.००
२२२९१ अन्य सम्पत्तिहरूको संचालन तथा सम्भार खर्च	१९,७५,०००.००	१९,७५,०००.००	१००	०.००
२२३११ मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्री	६०,३७,१००.००	५४,२७,८७२.००	८९.९१	६,०९,२२८.००
२२३१३ पुस्तक तथा सामग्री खर्च	२०,२०,०००.००	१८,९९,२७६.४०	९४.०२	१,२०,७२३.६०
२२३१४ इन्धन - अन्य प्रयोजन	२,००,०००.००	०.००	०	२,००,०००.००
२२३१५ पत्रपत्रिका, छपाई तथा सूचना प्रकाशन खर्च	२१,००,०००.००	१७,२८,४६८.८०	८२.३१	३,७१,५३१.२०

आय व्ययको विवरण

आ.व. : २०८०/८१ अवधी : २०८०/०४/०१-२०८१/०२/३१

आय

११४५६ बौँडफाँटबाट प्राप्त हुने सवारी साधन कर	१७,२४,०००.००	७,५१,५४३.८९	४३.५९	९,७२,४५६.११
अनारिक श्रोत	२,०४,१५,०००.००	१,९२,६८,८६८.६५	९४.३९	११,४६,१३१.३५
११३१३ सम्पती कर	१०,०००.००	०.००	०	१०,०००.००
११३१४ भुमिकर/मालपोत	२,००,०००.००	०.००	०	२,००,०००.००
११३१७ वहाल कर	१,००,०००.००	०.००	०	१,००,०००.००
११३१८ वहाल बिटौरी कर	५०,०००.००	०.००	०	५०,०००.००
११६११ व्यवसायले भुक्तानी गर्ने	२,५०,०००.००	०.००	०	२,५०,०००.००
११६३१ कृषितथा पशुजन्य वस्तुको व्यावसायिक कारोवारमा लाग्ने कर	२०,०००.००	०.००	०	२०,०००.००
१४२१३ अन्य बिक्रीबाट प्राप्त रकम	१५,००,०००.००	०.००	०	१५,००,०००.००
१४२२१ न्यायिक दस्तुर	५,०००.००	०.००	०	५,०००.००
१४२२४ परीक्षा शुल्क	२,५००.००	०.००	०	२,५००.००
१४२४३ सिफारिश दस्तुर	५,००,०००.००	०.००	०	५,००,०००.००
१४२४४ व्यक्तिगत घटना दर्ता दस्तुर	१,००,०००.००	०.००	०	१,००,०००.००
१४२४५ नाता प्रमाणित दस्तुर	२५,०००.००	०.००	०	२५,०००.००
१४२४९ अन्य दस्तुर	१,५०,०००.००	०.००	०	१,५०,०००.००
१४२५३ व्यावसाय रजिष्ट्रेशन दस्तुर	२,५००.००	०.००	०	२,५००.००
१४६११ व्यवसाय कर	५,०००.००	०.००	०	५,०००.००
३२१२२ बैंक मौज्दात	१,७४,१५,०००.००	१,९२,६८,८६८.६५	११०.६५	(१८,५३,८६८.६५)
जम्मा	३४,०१,३३,३००.००	२४,४०,७७,५६०.७०	७१.७६	९,६०,५५,७३९.३०

व्यय

२२३१९ अन्य कार्यालय संचालन खर्च	१०,५०,०००.००	५,१३,११२.००	४८.८७	५,३६,८८८.००
२२४११ सेवा र परामर्श खर्च	२०,००,०००.००	३,८८,०००.००	१९.४	१६,१२,०००.००
२२४१२ सूचना प्रणाली तथा सफ्टवेयर संचालन खर्च	३,००,०००.००	२,५५,५३०.००	८५.१८	४४,४७०.००
२२४१३ करार सेवा शुल्क	३,०१,७२,०००.००	२,०८,६८,३८९.६५	६९.१६	९३,०३,६१०.३५
२२५११ कर्मचारी तालिम खर्च	२,००,०००.००	०.००	०	२,००,०००.००
२२५१२ सीप विकास तथा जनचेतना तालिम तथा गोष्ठी सम्बन्धी खर्च	१२,७६,०००.००	४,७८,१००.००	३७.५३	७,९७,९००.००
२२५२२ कार्यक्रम खर्च	३,३२,९६,०००.००	१,११,३६,७३७.००	३३.४५	२,२१,५९,२६३.००
२२५२९ विविध कार्यक्रम खर्च	१३,००,०००.००	७,४५,७००.००	५७.३६	५,५४,३००.००
२२६११ अनुगमन, मूल्यांकन खर्च	२६,३२,०००.००	२२,६०,६५०.००	८५.८९	३,७१,३५०.००
२२६१२ भ्रमण खर्च	७,००,०००.००	०.००	०	७,००,०००.००
२२७११ विविध खर्च	३२,९९,०००.००	५,२३,९१०.००	१५.८८	२७,७५,०९०.००
२२७२१ सभा सञ्चालन खर्च	७,००,०००.००	६,९९,९४७.००	९९.९९	५३.००
२७१११ सामाजिक सुरक्षा	१०,००,०००.००	४,५०,०००.००	४५	५,५०,०००.००
२७२११ छात्रवृत्ति	१३,२७,०००.००	१०,५४,६९०.००	७९.४८	२,७२,३१०.००
२७२१२ उद्धार, राहत तथा पुनर्स्थापना खर्च	८,७४,०००.००	४,०७,४५०.००	४६.६२	४,६६,५५०.००
२७२१३ औषधीखरिद खर्च	२६,८७,०००.००	२५,९६,५६६.००	९६.६३	९०,४३४.००
२८१४२ घरभाडा	४,००,०००.००	०.००	०	४,००,०००.००
२८१४३ सवारी साधन तथा मेशिनर औजार भाडा	८,००,०००.००	७,९७,३००.००	९९.६६	२,७००.००
पूँजीगत	१४,६३,६३,०००.००	७,६८,५८,७७२.६९	५२.५१	६,९५,०४,८२७.३१
३१११३ निर्मित भवनको संरचनात्मक सुधार खर्च	२०,००,०००.००	०.००	०	२०,००,०००.००
३११२१ सवारी साधन	१९,७४,०००.००	१७,१९,४९०.००	८७.११	२,५४,५१०.००
३११२२ मेशिनरी तथा औजार	७०,००,०००.००	५४,८०,०००.००	७८.२९	१५,२०,०००.००

आ.व. : २०८०/८१ अवधी : २०८०/०४/०१-२०८१/०२/३१

आय

व्यय

३११३१ पशुधन तथा बागवानी विकास खर्च	२०,००,०००.००	९,४०,८४०.००	४७.०४	१०,५९,१६०.००
३११३२ अनुसन्धान तथा विकास सम्बन्धी खर्च	४०,००,०००.००	२८,१२,०००.००	७०.३	११,८८,०००.००
३११३४ कम्प्युटर सफ्टवेयर निर्माण तथा खरीद खर्च	२,००,०००.००	१,५७,८००.००	७८.९	४२,२००.००
३११५१ सडक तथा पूल निर्माण	२,४७,५५,०००.००	१,१७,८३,६९४.४१	४७.६	१,२९,७१,३०५.५९
३११५३ विद्युत संरचना निर्माण	१,१७,००,०००.००	४६,०६,१४८.७६	३९.३६	७०,९३,८५१.२४
३११५४ तटबन्ध तथा बाँधनिर्माण	२१,५०,०००.००	१२,२१,५३७.००	५६.८२	९,२८,४६३.००
३११५५ सिंचाई संरचना निर्माण	७९,००,०००.००	५७,४४,७०७.००	७२.७२	२१,५५,२९३.००
३११५६ खानेपानी संरचना निर्माण	५७,११,०००.००	२७,८२,४०८.००	४८.७२	२९,२८,५९२.००
३११५७ वन तथा वातावरण संरक्षण	१,००,००,०००.००	२३,७३,४५०.००	२३.७३	७६,२६,५५०.००
३११५८ सरसफाई संरचना निर्माण	५,००,०००.००	०.००	०	५,००,०००.००
३११५९ अन्य सार्वजनिक निर्माण	५,६२,२३,०००.००	३,३२,५८,४९७.५२	५९.१५	२,२९,६४,५०२.४८
३११६१ निर्मित भवनको संरचनात्मक सुधार खर्च	३७,५०,०००.००	०.००	०	३७,५०,०००.००
३११७२ पूँजीगत अनुसन्धान तथा परामर्श	६५,००,०००.००	३९,७७,६००.००	६१.१९	२५,२२,४००.००
३१५११ भैपरी आउने पूँजीगत	०.००	०.००	०	०.००
जम्मा	३४,०१,३३,३००.००	१९,७४,४०,३२७.५९	५८.०४	१४,२६,९२,९७२.४१

क्षेत्रगत बजेट तथा खर्च विवरण

आ.व. : २०८०/८१ महिना : सबै अवधी : २०८०/०४/०१-२०८१/०२/३१

क्र.सं.	क्षेत्र/उप क्षेत्र	विनियोजन	खर्च	खर्च (%)	मौज्दात
१	आर्थिक विकास	३,४४,६२,०००.००	१,८३,५६,५५४.००	५३.२७	१,६१,०५,४४६.००
१	कृषि	२,४२,६२,०००.००	१,०७,८२,६६५.००	४४.४४	१,३४,७९,३३५.००
२	उद्योग	११,६८,८००.००	८,४७,१४२.००	७२.४८	३,२१,६५८.००
३	जलश्रोत तथा सिंचाई	७९,००,०००.००	५७,४४,७०७.००	७२.७२	२१,५५,२९३.००
४	पशुपन्छी विकास	१०,००,०००.००	८,५०,८४०.००	८५.०८	१,४९,१६०.००
५	आपूर्ति	१,३१,२००.००	१,३१,२००.००	१००	०.००
२	सामाजिक विकास	११,०९,८८,०००.००	६,३९,१५,१४७.६७	५७.५९	४,७०,७२,८५२.३३
१	शिक्षा	६,८२,२०,०००.००	४,६८,१५,०४१.०५	६८.६२	२,१४,०४,९५८.९५
२	स्वास्थ्य	२,२५,००,०००.००	१,०६,४४,२५५.६२	४७.३१	१,१८,५५,७४४.३८
३	खानेपानी तथा सरसफाई	५९,१८,०००.००	३०,७१,५२४.००	५१.९	२८,४६,४७६.००
४	भाषा तथा संस्कृति	२५,५०,०००.००	१०,४६,८३४.००	४१.०५	१५,०३,१६६.००
५	युवा तथा खेलकुद	१४,००,०००.००	६,००,०००.००	४२.८६	८,००,०००.००
६	सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण	१,०४,००,०००.००	१७,३७,४९३.००	१६.७१	८६,६२,५०७.००
३	पूर्वाधार विकास	८,३०,७१,०००.००	४,८७,८८,६४१.६९	५८.७३	३,४२,८२,३५८.३१
१	यातयात पूर्वाधार	२,०२,३५,०००.००	१,१२,७५,२०८.४१	५५.७२	८९,५९,७९१.५९
२	भवन, आवास तथा सहरी विकास	४,२३,३६,०००.००	२,१७,६०,१०६.५२	५१.४	२,०५,७५,८९३.४८
३	उर्जा	८२,००,०००.००	६०,७८,२८९.७६	७४.१३	२१,२१,७१०.२४
४	बिज्ञान तथा प्रबिधि	८०,००,०००.००	५९,८०,०००.००	७४.७५	२०,२०,०००.००
५	पुननिर्माण	४३,००,०००.००	३६,९५,०३७.००	८५.९३	६,०४,९६३.००
४	सुशासन तथा अन्तरसम्बन्धित क्षेत्र	९,००,०००.००	५,७३,२६४.००	६३.७	३,२६,७३६.००
१	तथ्यांक प्रणाली	९,००,०००.००	५,७३,२६४.००	६३.७	३,२६,७३६.००
५	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	११,०७,१२,३००.००	६,६०,७८,८५३.२३	५९.६९	४,४६,३३,४४६.७७
१	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	११,०७,१२,३००.००	६,६०,७८,८५३.२३	५९.६९	४,४६,३३,४४६.७७
	कुल जम्मा	३४,०१,३३,३००.००	१९,७७,१२,४६०.५९	५८.१२	१४,२४,२०,८३९.४१

"गरिबी निवारणका लागि लघुउद्यम विकास कार्यक्रम"

कमला बुढा
उद्यम विकास सहजकर्ता

उद्यम विकास शाखा

गरिबी निवारणका लागि लघुउद्यम विकास कार्यक्रम २०५५ सालमा सुरु भएको हो । यो कार्यक्रम सुरुमा दश वटा जिल्लामा परिक्षण चरणमा सुरु भएको थियो । कार्यक्रम प्रभाकारी देखिएपछि देशभर विस्तार गरियो । हाल यो कार्यक्रम ७७ वटै जिल्लामा सञ्चालित छ । ७५३ वटा स्थानीय तहमा कार्यक्रम लागू भइरहेको छ । यसको मुख्य उद्देश्य गरिबीको रेखामुनि रहेका पिछडिएका विपन्न वर्ग, विहान बेलुका खानलाई धौ-धौ हुने गरिब, दलित, जनजाति, महिला, आदिबासी, उत्पिडित आदि परिवारलाई बिभिन्न प्रकारका सिप विकास तालिम प्रदान गरी रोजगारमुखी बनाउनको लागि हो । हाम्रो देशमा विदेश पलायन प्रमुख समस्याको रुपमा रहेको छ । युवा जनशक्तिलाई स्वेदशमै रोजगारका कार्यक्रम सञ्चालन गरी रोजगार बनाउनु यसको ध्येय रहेको छ । विदेश पलायन न्युनिकरण यसको प्रमुख लक्ष्य रहेको छ हाम्रो

जस्तो प्रसस्त स्रोत साधन भएको ठाउँमा यस कार्यक्रमले स्थानीय स्तरमा खेर गइरहेको थुपै स्रोत साधनको सदुपयोग गरी स्थानीय स्तरमा विभिन्न किसिमका सीप विकास तालिम सञ्चालन गरि रोजगारका अवसर सिर्जना गर्दै आएको छ । गरिबी निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम (मेड्पा) समुदायका गरिब, विपन्न वैदेशिक रोजगारदेखि फर्किएका युवा महिला तथा पुरुषहरुको लागि नेपालको ७५३

वटै स्थानीय तहमा आ.वा २०७७/७८ देखि सतर्त अनुदानले सञ्चालनमा आएको यस कार्यक्रमको अति नै धेरै महत्व रहेको देखिन्छ । यो कार्यक्रम समुदायका अति गरिब, गरिब विपन्न वर्ग जो बेरोजगार बसेको छ र आफू विदेश नगई आफ्नै देशमा केही उद्यम, व्यावसाय गरी स्वरोजगार हुन चाहने व्यक्तिलाई रोजगारमूलक सीप प्रदान गरी व्यक्ति लगायत देशको आयस्तरमा परिवर्तन ल्याउने उद्देश्यले यो कार्यक्रम सञ्चालनमा आएको हो । यो गरिबी निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम (मेड्पा) मेड् मोडेलमा रहि कार्य गर्ने गर्दछ । जसमा सामाजिक परिचालन, उद्यमशिलता विकास तालिम, प्राविधिक सीपमुलक तालिम, लघु वित्तामा पहुँच, उपयुक्त प्रविधिमा पहुँच तथा प्रविधि हस्तान्तरण जस्ता कार्यहरु पर्ने गर्दछन् । त्यसैले यस कार्यक्रमका सहभागी हुने सदस्यहरुलाई व्यावसाय गर्नको लागि ज्ञान, सिप, आवश्यक परेमा लघु कर्जामा सहजीकरण, बजारीकरण र प्रविधिमा पहुँच तथा हस्तान्तरण गर्ने भएको हुनाले सहभागीहरुलाई समान्य सहयोग यस कार्यक्रमको हुने छ र सहभागीहरुले आफ्नो उद्यम, व्यावसाय संचालन गरी आय आर्जनमा साकारात्मक परिवर्तन गर्ने छन् ।

हाम्रो देश नेपालमा पुरुष कुनै आय आर्जनमुलक काममा लागेको वा समुदायको परम्परा अनुसार लग्नैपर्ने देखिन्छ । तर महिला भने घरमै बरेको वा बेरोजगार रहेको पाइन्छ । यो हाम्रो देशको परम्परा नै रहेको देखिन्छ । पुरुष युवाहरु काममा लागेको भएपनि धेरै जसो व्यक्ति विदेशमा गएको देखिन्छ भने प्राय अन्य उद्योग तथा कम्पनीमा श्रम गरिरहेको देखिन्छ । त्यसैले युवा पुरुष र महिलालाई आय वृद्दि गर्नको लागि हाम्रो देशमा उद्यम, व्यावसायको

धेरै महत्व रहेको देखिन्छ। यस कार्यक्रम मार्फत समुदायका गरिब तथा विपन्न परिवार जसले उद्यम, व्यावसायमा आफ्ना पाईलाहरु अगाडी बढाउन खोजेका छन् त्यसता युवाहरुलाई आवश्यक जानकारी, सिप, ज्ञान, औजार र सहयोग गरी उद्यम, व्यावसायलाई बढावा दिने र आय स्तरको वृद्धि मा साकारात्मक विकास गर्ने यस कार्यक्रमको ठुलो भूमिका रहेको छ।

यो कार्यक्रम विगत आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ देखि यस हिमाली गाउँपालिकामा सञ्चालन हुँदै आएको छ। यस कार्यक्रमको बारेमा यस कार्यक्रममा संलग्न सम्पूर्ण स्रोत व्यक्ति, जनप्रतिनिधि र यस कार्यक्रममा सहभागी भएका व्यक्तिहरुको प्रतिकृया लिँदा यो कार्यक्रम यस क्षेत्रको लागि उपयोगी देखिन्छ। तसर्थ हामी,हाम्रो गाँउ, समाज र हाम्रो देशलाई मेड्पा कार्यक्रमको धेरै आवश्यक रहेको देखिन्छ र यो कार्यक्रम प्रभावित पनि भएको छ। यो कार्यक्रम पश्चात यस तालिममा सहभागी रहेका व्यक्तिहरु आफू सिप सिकी आफ्नै लघु उद्यम सञ्चालन गरी आयआर्जनका साथसाथै विभिन्न अन्य परिवर्तन पनि भएको देखिएको छ। लघु उद्यम बिकास मोडेलको प्रयोगबाट लक्षित बर्ग उद्यममा आबद्ध गराएका उद्यमीहरुको जीवनस्तरमा सहयोग पुगेको र गरिबीको रेखामुनि रहेका नागरिक बैदेशिक रोजगारबाट फर्किएका वा स्वदेशमा रोजगार गुमाएका बेरोजगारी व्यक्तिलाई उनीहरुको आर्थिक

विकास र सामाजिक गरी देशको आर्थिक र सामाजिक विकासमा टेवा पुग्ने उद्देश्यले यो कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ। हिमालीमा गरिबी निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रमले गरेका विभिन्न कामहरु यसप्रकार छन्।

१. हिमाली गाउँपालिका वडा नम्बर १ देखि ७ मा गरिबी निवाणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रमको लक्ष्य उद्देश्यसहित कार्यक्रमको बारेमा जानकारी गराई बस्ती छनोट गरियो।

२. वडा नम्बर १ देखि ७ मा सहभागिता ग्रामीण लेखाजोखा कार्यक्रम सम्पन्न गरियो।

३. वडा नम्बर १ देखि ७ मा घरधु सर्वेक्षण फर्म ए ४० वटा सम्भाबित लघु उद्यमी फर्म बि ३० वटा भरियो।

४. सम्भाबित लघु उद्यमीका ३ वटा समूह गठन गरियो।

५. उद्यमशितला विकस तालिम वडा नम्बर १ देखि ७ मा ३० जना सहभागीलाई सञ्चालन गरी सम्पन्न गरियो।

६. वडा नम्बर १ देखि ७ का ३० जना लघु उद्यमीहरुलाई विभिन्न किसिमका सीप विकास तालिम सञ्चालन र समापनमा सामूहिक र व्यक्तिगत रुपमा गरि लघु उद्यमीलाई आवश्यक मेसिन औजार वितरण गरियो।

नेपाल सरकारको ससर्त अनुदान र हिमाली गाउँपालिकाको आयोजनामा सञ्चालित गरिबी निवारणको लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम अर्न्तरगत ३० जना उद्यमीहरुलाई मेड्पा मोडेल अनुसार उद्यमशिलता विकास तालिमबाट छनोट गरिएको उद्यमीहरुलाई उनीहरुको आवश्यकता अनुसार सीप विकास तालिम सञ्चालन प्रविधि सहयोग गरीएको छ। १० जना उद्यमीलाई ईलेक्टोनिक सम्बन्धि स्तरोन्नति तालिम सञ्चालन गरिएको छ।

आन्तरिक राजश्व संकलन बढाउने लक्ष्य छ

जयप्रसाद पाण्डे
प्रमुख

राजस्व शाखा

वर्तमान संविधानले राज्य शक्तिको प्रयोग संघ, प्रदेश र स्थानीय तहले गर्ने गरी तीनवटै तहको कार्यजिम्मेवारी निर्धारण गरेको छ । यसै बमोजिम स्थानीय सरकारलाई संविधानद्वारा प्रदान गरिएको कार्यजिम्मेवारी पूरा गर्न आवश्यक पर्ने स्रोत साधनको परिपूर्तीका लागि संघ तथा प्रदेश सरकारबाट वित्तीय समानीकरण अनुदान, सशर्त अनुदान, समपुरक अनुदान र विशेष अनुदान दिन सक्ने व्यबस्था गरेको छ । संघ तथा प्रदेश सरकारबाट प्रदान गरिने यस्तो अनुदानले मात्र स्थानीय तहको खर्च आवश्यकता पूरा गर्न सम्भव नहनु र राज्य शक्तिको बाँडफाँड गर्दा राज्यको राजस्व अधिकारको समेत तहगत सरकारबीच शक्तिको बाँडफाँड गरिएको हुँदा संघीय वित्त व्यबस्थाका मान्यता अनुसार स्थानीय तहलाई विभिन्न कर तथा गैरकरहरु लगाउनेर उठाउने गरी राजस्व अधिकार समेत संबैधानिक रुपमै प्रदान गरिएको छ।

यस बाहेक स्थानीय तहले संविधान र संघीय कानुन बमोजिम नेपाल सरकारको पूर्व स्वीकृतिमा ऋण लिन सक्ने व्यबस्था समेत गरिएको छ। स्थानीय सरकारको बढ्दो खर्च धान्न र उनीहरुको सामर्थ्य वृद्धि गर्नका लागि पनि स्थानीय तहहरुको आन्तरिक राजस्व परिचालन क्षमतामा वृद्धि गर्नु पर्ने आवश्यकता अपरिहार्य भएको छ । यसका लागि स्थानीय तहको राजस्व अधिकारका सम्भावनाहरुको खोजी गर्ने, सम्भाव्य क्षेत्रको राजस्व परिचालनका लागि अवलम्बन गर्नुपर्ने नीतिगत, कानूनी र व्यवस्थापकीय सुधारका उपायहरु पहिचान गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने र ती सबै प्रयासका आधारमा आगामी दिनमा परिचालन गर्न सकिने वास्तविक आन्तरिक आयको प्रक्षेपण गर्ने कार्यका लागि राजस्व सुधार कार्ययोजनाको खाँचो देखिन्छ।

स्थानीय शासन सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६५ उपदफा २ (ख) ले राजस्व परामर्श समितिको काम, कर्तव्य अधिकारअन्तर्गत राजस्वका स्रोत, दायरा र दर समेतको विश्लेषण गरी आगामी आर्थिक वर्षमा प्राप्त हुन सक्ने राजस्वको अनुमान गर्नुपर्ने उल्लेख गरेको छ । यस्तै सोही ऐनको दफा ६६ उपदफा (क) ले स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिको काम, कर्तव्य, अधिकार अन्तर्गत आन्तरिक आय, राजस्व बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने आय, नेपाल सरकार तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने वित्तीय हस्तान्तरण, आन्तरिक ऋण तथा अन्य आयको प्रक्षेपण गर्नुपर्ने उल्लेख गरेको छ।

लक्ष्यहरु :

१. हिमाली गाउँपालिकाले राजस्व सुधारका लागि सम्भाव्य क्षेत्रको पहिचान गरेको छ । त्यसको लागि आवश्यक कार्य अघि बढाएको छ।

२. राजस्व सुधार कार्ययोजनाको सर्वपरि उद्देश्य आन्तरिक आयमा वृद्धि गर्न योगदान पुर्‍याउनु रहेको छ।

३. गाउँपालिकाले आफ्नै ब्लकलोडर सञ्चालनमा ल्याई राजस्व वृद्धिमा सुधार ल्याइनेछ।

गाउँपालिकाको प्रमुख उद्देश्य हिमाली गाउँपालिकाको उत्तरी क्षेत्रमा अवस्थित वडा नम्बर ६ को पाडी, वडा नम्बर ३ र वडा नम्बर १ का केही बस्तीबाट अनाधिकृत रुपमा विक्रि भइरहेको जडिबुटीलाई नियन्त्रण गर्नु रहेको छ। यसैगरी गाउँपालिकाको केन्द्र धुलाचौर आसपासको क्षेत्र र वडा नम्बर ७ स्थित बाँधु क्षेत्र तथा वडा नम्बर ६ को कर्णाली छेउछाउबाट राजस्व संकलन गर्ने व्यवस्था मिलाई राजस्व संकलनमा सुधार ल्याइनेछ।

हिमाली गाउँपालिकाको २०८० श्रावण १ गतेदेखि जेष्ठ १ गतेसम्म संकलित आन्तरिक राजस्व सम्बन्धि विवरण

विवरण	गा.पा कार्यालय	वडा नम्बर १	वडा नम्बर २	वडा नम्बर ३	वडा नम्बर ४	वडा नम्बर १	वडा नम्बर १	
न्यायिक समिती दस्तुर	२०००							
प्रशासनिक दस्तुर	४६,०००	७०००	११०००	२५५१०	२९००	३०००	३२५०	१९००
घटना दर्ता दस्तुर		१०,५००	११५००	१०५००	१४२००	१८७००	२२०००	७०००
सिफारिस दस्तुर	२०,०००	२०००	५६६०	२५००	५८००	६२००	७५२०	३२००
दरखास्त दस्तुर	१५०००							
कृषि दर्ता शुल्क	१२,०००							
पशु शुल्क	१०,०००							
घरवहाल कर	१२,३५०							
नवीकरण दस्तुर	६७५००							
मदिरा तथा अन्य	२५०००							
मालपोत		५८१८९					५८७०५	३७१७५
ब्याकलोडर र नडर	८१७५००							

आम नागरिकमा सूचनाको पहुँच

कविन्द्र राज पाण्डे
सुचना अधिकारी

नेपालको संविधानको धारा २७ मा सुचनाको हक व्यवस्था गरे अनुरुप सुचनाको हक सम्बन्धी ऐन २०६४ को दफा २ (ख) अनुसार सार्वजनिक निकायहरुमा रहेका सार्वजनिक सरोकारको विषयलाई ऐनको दफा २(ङ) अनुसार सार्वजनिक महत्वको सुचनाको अवलोकन गर्ने, प्राप्त गर्ने र प्रकाशन गर्ने अधिकारको व्यवस्था गरे अनुसार सार्वजनिक क्षेत्रको सुशासनको प्रवर्दन गर्ने पार्दशिता निविकल्प शर्त हो त्यसैले पारदर्शीताको पक्षपोषण गर्ने आवश्यक तथ्य सुचनाको हक हो । त्यसैले भन्ने गरिन्छ लोकतान्त्रिक मुलुकमा सार्वजनिक चासो, सरोकारको विषयमा आम नागरिकले प्रान्त प्रकाशन गर्न पाउने आधारमुक्त अधिकारलाई सुचनाको हक भनिन्छ।

सन् १७६६ मा स्वीडेन बाट सुचनाको हकको विकास भय सँगै सन् २०४५ मा UNO ले सुचनालाई आधारभुत मानव अधिकारको रुपमा जोड्दै १९४८ को मानव अधिकार विश्वव्यापी घोषणा पत्रको धारा १९ मा मौलिकहरुको रुपमा ११३ देशले सूचनाहरु सम्बन्धी कानुन तर्जुमा भई कार्यान्वयनमा ल्याए संगै नेपालमा २०४६ सालको राजनैतिक परिवर्तन पछी नेपाल अधिराज्यको संविधान २०४७ को धारा १६ मा पहिलो पटक मौलिक हकको रुपमा उल्लेख गरियो साथै संविधानको रुपमा रहेको नेपालको संविधानको धारा २७ मा प्रत्येक नागरिकलाई आफ्नो वा सार्वजनिक कुनै पनि विषयको सूचना माग्ने र पाउने हक हुनेछ तर कानुन द्धारा गोप्य राख्नुपर्ने सूचना जानकारी दिन कसैलाई कर लगाएको मानिने छैन। संवैधानिक विकाश क्रम संगै नेपालमा पनी सुचनाको हक सम्बन्धीऐन२०६४रनियमावली२०६५कार्यान्वयनकोअवस्थामा रहेको छ। प्रत्येक सरकारी कार्यालयमा सुचना अधिकारीको व्यवस्था अनिवार्य गर्नु पर्ने व्यवस्था रहेको छ।

१) हिमाली गाउँपालिकामा भएको व्यवस्था/भएका प्रयास

➢ प्रथम पटक स्थानिय तहको निर्वाचन भए पश्चात सरकारी वा सार्वजनिक विषयको जानकारी लिनको लागी सूचना अधिकारीको व्यावस्थापन गरिएको छ।

➢ गाउँपालिकाको कार्यालय र प्रत्येक वडा कार्यालयमा सार्वजनिक विषयको जानकारीको लागी सुझाव पेटीकाको व्यवस्था गरिएको छ।

➢ सार्वजनिक सरोकारको विषयको जानकारीको लागी गाउँपालिका बाट भए गरेका सम्पूर्ण कार्यको सूचना कार्यालयको वेवसाईट बाट सार्वजजिनक गर्ने व्यवस्था गरिएको।

➢ नागरिक वडापत्रको प्रयोग गरिएको छ जुन सार्वजनिक सुचनाको लागि लाने दस्तुर स्पष्ट रुपमा उल्लेख गरिएको हुन्छ।

➢ बुलेटिन, पम्पलेट तथा बार्षिक प्रगति प्रतिवेदन प्रकाशित गर्नु पर्ने आवश्यकता छ ।

➢ प्रत्येक आर्थिक वर्षमा सार्वजनिक सुनुवाईको लागि पत्रकार सम्मेलनको व्यवस्था गरिएको छ।

➢ पालिकाको नीति, कार्यक्रम र बजेट सार्वजनिक गर्ने व्यवस्था गरिएको छ।

➢ गुनासो सुनुवाई समिति गठन र व्यवस्थापन गरिएको छ।

➢ Hello अध्यक्ष कार्यक्रम संचालन गरिएको छ। सार्वजनिक विषयको बारेमा जानकारी लिन वा पाउनको लागि प्रत्येक नागरिकले प्रत्येक्ष रुपमा अध्यक्ष संग फोन गर्न सक्ने व्यवस्था गरिएको छ।

४) गाउँपालिकामा सूचनाको हक कार्यान्वयन बाट देखिएका उपलब्धीहरु

१. सूचना संस्कारको विकास भएको छ।
२. सुचनाको हकको प्रचलन बढ्दै गएको छ।
३. सत्य सूचनाको हक कार्यान्वयन भएको देखिन्छ।
४. नागरिक वडापत्रहरु अनिवार्य लागु गर्ने संस्कारको विकास भएको देखिन्छ।
५. सम्पूर्ण सूचना वेभसाईट बाट हेर्न संस्कारको विकास भएको।
६. खोज पत्रकारीताको विकास भएको पाइन्छ ।

आवासीयदेखि हरियाली विद्यालयको योजनासम्म

धर्मराज पाण्डे
प्रधानाध्यापक
भवानी मावि, धुलाचौर

हिमाली गाउँपालिकामा कूल २२ वटा विद्यालय रहेका छन् । ती मध्ये आठ वटा माध्यमिक विद्यालय छन् । तीमध्ये एक हो, भवानी माध्यमिक विद्यालय धुलाचौर । पालिकाको केन्द्रमा अवस्थित यो विद्यालयको स्थापना वि.स.२०२६ सालमा भएको हो । हाल कक्षा १ देखि १२ सम्म अध्यापन भइरहेको छ।

यो विद्यालयमा वि.स. २०७९ सालदेखि कक्षा ११ र १२ मा पढाइ शुरु भएको हो। प्लस टुमा शिक्षा र व्यवस्थापन संकासम्म पढाई हुँदै आएको छ। कक्षा ११ र १२ मा ४८ जना विद्यार्थी अध्ययन गरिरहेका छन्। भवानीमा कक्षा १ देखि १२ सम्म ३ सय ५८ जना विद्यार्थी रहेका छन्। ती मध्ये १ सय ५८ छात्र र २ सय जना छात्रा रहेका छन् । विद्यालयमा आवश्यक दरबन्दी अनुसारका शिक्षक रहेका छन् । विद्यालय गाउँपालिका अन्य विद्यालयहरु भन्दा गुणस्तरीय शिक्षा प्रदान गर्ने शैक्षिक संस्थाको रुपमा परिचित छ । शैक्षिक तथा खेलकूद क्रियाकलापमा समेत विद्यालय अग्रणी स्थानमा रहेको छ।

खानेपानीको प्रयाप्त व्यवस्था रहेको छ । गाउँपालिकाको सहयोगमा खेल मैदान निर्माण गरिएको छ । सीमित शौचालय रहेका छन्। प्रयाप्त शौचालय नहुँदा भने केही समस्या रहेको छ। हरेक वर्ष राष्ट्रपति रनिङ शिल्ड प्रतियोगिता सञ्चाललन हुँदै आएको छ। शैक्षिक कार्यतालिका अनुसार अध्यापन हुँदै आएको छ । हामीलेविद्यालयलाई आवासीय देखि हरियाली विद्यालय बनाउनेसम्म योजना बनाएका छौं।

स्थानीय सरकारबाट सहानीय सहयोग

गोपानन्द पाण्डे
प्रधानाध्यापक
शैलेश्वरी माध्यमिक विद्यालय, फइती

शैलेश्वरी माध्यमिक विद्यालय फैती वडा नम्बर ४ मा अवस्थित छ। यस विद्यालयको स्थापना वि.स.२०३० सालमा भएको हो । यो विद्यालय इसिडीदेखि कक्षा १२ सम्म सञ्चालनमा रहेको छ । प्लस टुमा २०७७ सालदेखि प्राविधिक धार तर्फ कृषि जेटिए प्लान्ट साइन्ट पढाइ हुन्छ । शिक्षातर्फ नेपाली अंग्रेजी र सामाजिक विषय पढाइ हुन्छ। प्लस टुमा ८८ जना विद्यार्थी छन्। कक्षा ११ मा २२ जना छात्रा र २० जना छात्र र कक्षा १२ मा छात्र ३२ जना र छात्रा १४ जना रहेका छन् । प्राविधिकतर्फ हाल अध्ययनरत ८ जनामध्ये छात्रा ६ र २ जना छात्र रहेका छन् । १८ महिने कोर्स पढाइ हुन्छ । अहिलेसम्म चार ब्याच पास आउट भइसकेका छन् । हाल दुई जना लिवर्डमा कार्यरत छन् । विद्यालयमा जम्मा ३२१ विद्यार्थी अध्ययन गरिरहेका छन्।

शिक्षकहरुको संख्याको कुरा गर्दा प्राविमाहाल ५ जना, निमाविमा ३ जना, मावि ३ जना एक जना कम्प्युटर र लेखापाल रहेका छन् । शैलेश्वरी माविलाई स्थानीय सरकारबाट भरपुर सहयोग मिलेको छ।

स्थानीय सरकारको सहयोगमा मावि र प्राविमा २ जना स्वयम् शिक्षक, कार्यालय सहयोगी र कम्प्युटर पनि गाउँपालिबाट सहयोग मिलेको छ । विद्यार्थीको सहजताका लागि खानेपानीको धारा र शौचालय समेत निर्माण भएको छ। हाल फिल्ड मर्मत र मञ्च निर्माणको कामपनि स्थानीय सरकारकै सहयोगमा भइरहेको छ।

गुणस्तरीय शिक्षा प्रदान गरिरहेका छौं

दिल बहादुर कार्की
प्रधानाध्यापक
वागेश्वरी मा.वि. रुगिन

यस वागेश्वरी माध्यमिक विद्यालयको स्थापना वि.स.२०३२ सालमा स्थापना भएको हो । साविकको रुगिन गाविस हाल हिमाली गाउँपालिका वडा नम्बर ५ मा अवस्थित छ । यो विद्यालय २०३२ सालदेखि २०६६ सालसम्ममा प्राथमिक तहसम्म सञ्चालन भएको थियो । २०६७ सालमा निमावि तहसम्म अध्ययनका लागि स्वीकृति प्राप्त गरेको थियो । हाल ३ वटा कोटा प्राथमिक तह स्थायी कोटा रहेको छ । निमाविमा पनि अंग्रेजी विषयको शिक्षक राहतमा भर्ना गरिएको छ। दुई जना शिक्षकलाई गाउँपालिकाले स्वयम्सेवक शिक्षकका रुपमा भर्ना गरेको छ। यस्तै दुई जना निजी शिक्षक रहेका छन् । विद्यालयले वि.स.२०६८ सालदेखि माविको अनुमति पायो । पछि सामुदायिकमा हस्तान्तर गरेपछि २०६८ देखि लगभग २०७४ सालसम्म सबै तहमा गाउँको सक्रियताम निजी स्रोतमा शिक्षक नियुक्ति गरी करीब वर्षमा आठदेखि गाउँलेहरुले पैसा संकलन गरेर सञ्चालन गरिरहेको अवस्था छ। शैक्षिक गुणस्तर कायम गर्नको लागि गाउँपालिकाले स्वयम्सेवक शिक्षक नियुक्त गरेको छ। यसले हाम्रो विद्यालयमा समेत निकै राहत भएको छ। हाल हाम्रो विद्यालयमा गणित र अंग्रेजी विषयका स्वयम्सेवक शिक्षक दुई जना र संघीय गरी तीन जना शिक्षक मावि तहमा अध्यापन गराइरहेका छन् । विद्यालयमा इसिडीदेखि कक्षा १० कक्षासम्म सञ्चालन हुँदैछ । २८४ जना विद्यार्थीको संख्या रहेको छ।

गाउँपालिकाको सहयोगमा थुप्रै संरचना बनेका छन्

दिपक राज पाण्डे
प्रधानाध्यापक
बडिमालिका मा.वि, धिम

वि.स. २०३४ सालमा स्थापना भएको बडिमालिका माध्यमिक विद्यालय धिम वडा नम्बर ६ मा पर्दछ। विद्यालयमा कक्षा १ देखि कक्षा १२ सम्म अध्ययन हुँदै आएको छ । कक्षा ११ र १२ मा शिक्षा संकायतर्फ नेपाली, अंग्रेजी र अर्थशास्त्र मूल विषय पढाइ हुँदै आएको छ। स्कूलमा ३५० जना विद्यार्थी अध्ययन गर्दै आएका छन्।

प्लस टुमा भने ७७ जना रहेका छन् । ती मध्ये कक्षा १२ का ४९ जनाले परिक्षा दिइसकेका छन् । कक्षा ११ को परिक्षा दिएका २८ जना कक्षा १२ मा अध्ययन गर्दछन् । एसइईका परिक्षाफल प्रकाशित नभएको ले ११ को कक्षा हाल खाली छ। हाम्रो विद्यालयमा शिक्षक दरबन्दीको अवस्था राम्रो छ । माविमा एउटा राहतसहित तीनवटा स्थायी दरबन्दी रहेको छ। निमावि ३ दरबन्दी स्थायी रहेको छ । प्राविमा एउटा राहतसहित चार दरबन्दी रहेको छ। अन्य दरबन्दीहरुमा गाउँपालिकाले सहयोग गरेको छ । गाउँपालिकाले हाम्रो विद्यालयलाई प्रसस्तै स्वयम्सेवक शिक्षक दिएको छ। मावि तहमा २ जना, निमाविमा २ जना र प्राविमा कम्प्युटर शिक्षकका खटनपटन गाउँपालिकाले गर्दै आएको छ। स्वयम्सेवक शिक्षकको लागि मात्रै गाउँपालिकाले विद्यालयलाइ मासिक १ लाख २८ हजार रुपैयाँ व्यहोर्दै आएको छ।

स्थानीय सरकारले अभिभावकीय भूमिका निर्वाह गरेको छ

बिमला कुमारी पाण्डे
अहेब
रुगिन स्वास्थ्य चौकी

गोविन्द ब. सहकारी
हे.अ
बिच्छ्या स्वास्थ्य चौकी

रुगिन स्वास्थ्य चौकीको स्थापना वि.स.२०३२ मा स्थापना भएको हो । स्वास्थ्य चौकी हिमाली गाउँपालिका वडा नम्बर ५ मा पर्दछ । रुगिन पहिला उप स्वास्थ्य चौकीको रुपमा थियो । स्थानीय तह कार्यान्वयनमा आएपछि स्वास्थ्य चौकीको रुपमा सञ्चालन भएको हो । स्वास्थ्य चौकीमा पाँच जनाको दरबन्दी रहेको छ । स्वास्थ्य चौकीमार्फत विभिन्न सेवा प्रदान गर्दै आएका छौं । स्वास्थ्य चौकीले गाउँघर क्लिनिक सञ्चालन गरिरहेका छौ । परिवार नियोजनका सेवा प्रदान गरिरहेका छौं । कुपोषणमा परेका बालबालिका लक्षित पोषण कार्यक्रम सञ्चालन भइरहेको छ । सुरक्षित मातृत्व अर्न्तगत गर्भ जाँच,सुत्केरी तथा विद्यालयमा अल्ट्रा साउण्ड सेवापनि प्रदान गरिरहेका छौं । किशोरकिशोरी मैत्री सेवापनि सञ्चालन हुँदै आएको छ । गर्भपतन सेवाका लागि पनि सूचिकृत संस्थाको रुपमा रहेको छ । स्वास्थ्य चौकीले सुत्केरी सेवासमेत दिदैँ आएको छ । तर यो वर्ष हामीले रुगिन स्वास्थ्य चौकीबाट सात जना महिलालाई अन्य स्वास्थ्य संस्थामा रिफर गरेका छौं । महिलाहरु पहिलेदेखि जोखिममा भएको थाहा हुँदासमेत अन्त जान नसक्ने स्थितिका कारण गम्भीर अवस्थामा आइपुग्नुहुन्छ । झन जोखिम नहोस् भनेर रिफर गर्छौ । यहाँबाट सबैजना कोल्टीमा रिफर हुन्छन् । त्यहाँ सम्भव नभएका कारण मार्तडीसम्म गएका छन् । यस्तै केहीलाई नेपालगन्जसम्म पुऱ्याएरपनि सेवा दिइएको छ । सुत्केरी भइसकेपछि दुई जना बच्चालाई रिफर गरिएको थियो । अन्य सामान्य सेवा नियमित रुपमा प्रदान गरिरहेका हुन्छौं । स्वास्थ्य चौकीको सहज सेवाका लागि गाउँपालिकाले भरपुर सहयोग गरेको छ । जनशक्ति व्यवस्थापन देखि, चाहिने उपकरण, अन्य सम्पूर्ण सेवा प्रदान गरिरहनु भएको छ । यस्तै घुम्ती शिविर सञ्चालन गर्नपनि पालिकाले नै सहयोग गर्दै आएको छ । किशोरीलाई आइरन चक्की वितरणदेखि विद्यालय स्तरीय कार्यक्रममा गाउँपालिका र स्वास्थ्य चौकी मिलेर काम गरिरहेका छौं ।

बिच्छ्या स्वास्थ्य चौकी हिमाली गाउँपालिका वडा नम्बर १ मा पर्दछ । स्वास्थ्य चौकीको स्थापना वि.स.२०५० सालमा स्थापना भएको हो । स्वास्थ्य चौकीले हिमालीकै दुर्गम् क्षेत्रका नागरिकलाई सेवा दिन्छ । साविक विच्छ्या गाविसका युना, बौदि, गुम्बा अनि कोट लगायतका क्षेत्र स्वास्थ्य चौकीका कार्यक्षेत्र हुन् । हामीले २४ सै घण्टा इमरजेन्सी सेवा प्रदान गरिरहेका छौं । यस्तै दैनिक विहान १० देखि साँझ ५ बजेसम्म ओपिडी सेवासमेत सञ्चालन भइरहेको छ । यसमा दम रोगको समेत फलोअफ उपचार सेवा सञ्चालन हुँदै आएको छ । वडा नम्बर १ सहित वडा नम्बर २ र ३ सहित हुम्ला जिल्लाको ताँजाकोटका समेत गरी १५ सय बढीलाई सेवा दिदैँ आइरहेको छ । परिवार नियोजन सम्बन्धि सेवा प्रदान गरिरहेका छौं । स्वास्थ्य चौकीले ल्याव सेवा टाइफाइड, टिभी,मलेरिया र सामान्य उपचार सेवा प्रदान गर्दै आइरहेको छ । हामी पाँच जना जनशक्ति रहेका छौं । अहेब,ल्याव टेक्नेसियनसहित दुई जना अनमी स्वास्थ्य चौकीमा कार्यरत छन् । हिमाली गाउँपालिकाकै दुर्गम् क्षेत्रको रुपमा रहेको यस स्वास्थ्यबाट नागरिकलाई सकभर शुलभ सेवा प्रदान होस् भन्ने उद्देश्यले सेवाग्राहीलाई प्राथमिकता दिइरहेका छौं । थुप्रै चूनौतिका बाबजुत स्वास्थ्य चौकीले सेवा प्रदान गरिरहेको छ । स्वास्थ्य चौकीको सेवालाई अत्याधुनिक बनाउनको लागि स्थानीय सरकारको भरपुर सहयोग रहदैँ आएको छ ।

नमस्ते कर्णाली
www.namastekarnali.com
Namaste Karnali National Daily राष्ट्रिय दैनिक
वर्ष १ अंक : ९१ बिहिबार १० फागुन, २०८० 22 (Thursday) February 2024 पृष्ठ ४, मूल्य रु : ५।-

हिमालीमा ६ प्रकारका करका दर निर्धारण

• नमस्ते समाचारदाता
बाजुरा, फागुन/१०

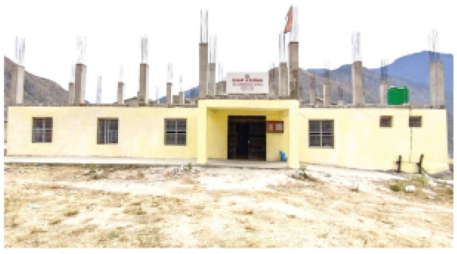

बाजुरा जिल्लाको हिमाली गाउँपालिकाले चालु आर्थिक वर्षका लागि करका दर निर्धारण गरेको छ । चालु आर्थिक वर्ष २०८०/२०८१ कर र गैर करका दायराहरु निर्धारण गरिएको हो । विभिन्न ६ शीर्षकमा करको दर र दायरा निर्धाण गरिएको गाउँपालिकाले जनाएको छ । गाउँपालिकाका निमित्त प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत राज बहादुर भण्डारीका अनुसार गाउँपालिकाले विभिन्न ६ शीर्षकमा दरका दरहरु निर्धाण गरेको छ। गाउँपालिकाले घर जग्गा, मालपोत, घर बहाल, व्यवसाय कर, व्यवसाय कर जरिवाना र जडिबुटी कर लिने गरेको छ । ६ वटै शीर्षकको करको दर निर्धारण गरिएको भण्डारीको भनाइ छ। २ लाख देखि १५ लाख भन्दा माथिका मूल्यका घर जग्गाको करको दर ०.२ प्रतिशतदेखि ०.५ प्रतिशतसम्म करको दर निर्धारण गरिएको छ । घर जग्गामा चार प्रकारका कर रहेको छ । घर बहालमा ९ शीर्षकमा करको दर निर्धारण गरिएको छ । भवन, घर, पसल, ग्यारेज, जग्गा, गोदान, टहरा, पोखरी, र कारखाना गरी १० प्रतिशत देखि १५ प्रतिशतसम्म करको दर निर्धाण गरिएको गाउँपालिकाले जनाएको छ । यस्तै मालपोतमा करको दररेट प्रति वर्ग मीटर सिम ०.१२ प्रतिशत र बाहार ०.१० प्रतिशत रहेको छ। व्यवसाय करमा २० वटा शीर्षकमा करको दर निर्धाण गरिएको उनको भनाइ छ । व्यवसाय करमा करको दर अधिकतम् १५ हजार देखि २५ रुपैंयाँ सम्म रहेको छ । यसैगरी व्यवसाय कर जरिवाना शीर्षकमा १४ प्रकारका कर गाउँपालिकाले लिने गरेको छ। एक वर्षमा २ प्रतिशतका दाले २ वर्षमा ५ प्रतिशत र ३ वर्ष वा शोभन्दा माथिको १० प्रतिशत रहेको छ । यस्तै जडिबुटी शीर्षकमा सबैभन्दा धेरै ३२ प्रकारका करको दर निर्धारण गरिएको छ । उक्त शीर्षकमा ५ सय देखि ५ रुपैंयाँ सम्म करको दर तोकिएको हो । गाउँपालिकाका अध्यक्ष गोविन्द बहादुर मल्लका अनुसार गाउँपालिकाको आन्तरिक बढाउनको लागि करको दर निर्धारण गरिएको हो ।

हिमाली गाउँपालिकाको १३औं गाउँ सभा सम्पन्न

यौनजन्य दुर्व्यवहार निवारण आचारसंहिता र मदिरा नियन्त्रण कार्यविधि पारित

• नमस्ते समाचारदाता
बाजुरा, माघ/०६

बाजुरा जिल्लाको हिमाली गाउँपालिकाले कार्यस्थलमा हुने यौनजन्य दुर्व्यवहार (निवारण) आचार संहिता २०८० स्वीकृत गरेको छ। माघ ४ र ५ गतेसम्म चलेको १३औँ सभाले कार्यस्थलमा हुने यौनजन्य दुर्व्यवहार (निवारण) ऐन २०७१ को दफा २१ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी गाउँपालिकाले आचार संहिता प्रयोग गरी लागू गरेको हो । आचार संहितामा चार परिच्छेद रहेका छन् । पहिलो परिच्छेदमा आचार संहिताको परिचय, परिच्छेद २ मा कार्यालय प्रमुखको ३ मा कर्मचारीले पालना गर्नुपर्ने आचारण, ४ मा सेवाग्राहीले पालना गर्नुपर्ने आचरण उल्लेख गरिएको छ । यस्तै गाउँपालिकामा मदिरा नियन्त्रण तथा व्यवस्थापन कार्यविधि तयार गर्ने र मदिरालाई राजस्वको दायरामा ल्याउने निर्णय पारित गरिएको हो । यसैगरी गाउँपालिकाले गाउँपालिकाभित्र रहेका सार्वजनिक ऐलानी जग्गामा बसोबास गर्ने नागरिकलाई करको दायरामा ल्याउने निर्णय पारित गरेको छ। 'स्वास्थ, शिक्षा, कृषि, जडिबुटी, पर्यटन, जलस्रोत र पुर्वाधार, औद्योगीकरण, सुशासन र गरिबी निवारण समृद्ध हिमाली आधार' भन्ने नाराका साथ बिहीबारदेखि सुरु भएको १३औं गाउँसभाबाट गाउँपालिकाले महत्वपूर्ण निर्णयहरुसमेत पारित गरेको छ । शुक्रबार सभामा आचारसंहिता र मदिरा नियन्त्रण र व्यवस्थापन कार्यविधिका विषयमा सभाका सदस्यहरुले महत्वपूर्ण राय व्यक्त गरेका थिए। सदस्यहरुका रायसुझावसहित आचारसंहिता र कार्यविधि बहुमतले पारित भएको सभाका अध्यक्ष एवं गाउँपालिका अध्यक्ष गोविन्द बहादुर मल्लले बताए। आचारसंहिता लागूसँगै अब पालिकामा कुनैपनि यौनजन्य दुर्व्यवहार गर्न पाइनेछैन । आचार संहिता विपरित कार्य गर्नेलाई कानुन अनुसार कारवाही हुनेछ । आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को हिउँदे गाउँ सभा अर्धवार्षिक प्रगति विवरण प्रस्तुत गरिएको थियो । सोही अनुसार गाउँपालिका कार्यालय शाखा अन्तरका स्वास्थ, कृषि, शिक्षा, रोजगार, पञ्जिकरण, पशु, प्राविधिक तथा आर्थिक शाखा अन्तरका अहिलेसम्म गरेका कामको प्रगति प्रतिबेदन प्रस्तुत गरेका थिए। गाउँपालिकाको अर्धवार्षिक समीक्षा बारेमा पनि छलफल गरिएको निमित्त प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत राज बहादुर भण्डारीले बताए । उनका अनुसार हिमाली गाउँपालिकामा विगतको भन्दा राम्रो कार्य सम्पादन भएको पाइएको छ । आगामी दिनमा अझै शसक्त रुपमा जनताका सेवामा कटिबद्ध बन्न सम्पूर्ण शाखाहरुलाई निर्देशनसमेत दिइएको छ । सभामा स्वास्थ, शिक्षा, कृषि, भौतिक पुर्वाधार सम्बन्धि व्यापक छलफल गरिएको थियो ।

हिमाली...

वडाबाट पाउने सूचना तथा सेवा कतिको कामकाज भएको र गाउँपालिकाले स्थानीयहरुलाई दिने सेवा विषयमा जनप्रतिनिधिबीच गाउँ सभामा छलफल तथा बहस गरिएको भण्डारीले बताए । पालिका भित्रका सरकारी कार्यालयमार्फत प्रतिफल आउने गरी काम गर्न कर्मचारीलाई निर्देशन दिइएको छ गाउँपालिका समन्वय गरी गैरसरकारी संस्थाको काम वडा जनप्रतिनिधिहरुले नजिकैबाट हेरफेर गर्न पनि सबै वडाका जनप्रतिनिधिलाई आग्रह गरेको गाउँपालिका अध्यक्ष गोबिन्द बहादुर मल्लले बताएका छन । जनमैत्री गाउँपालिका बनाउनको लागि सबैको भूमिका महत्वपूर्ण रहेकोमा जोड दिइएको छ ।

पशुलाई कृतिम गर्भाधान मिसन कार्यक्रम सञ्चालन

नमस्ते कर्णाली

बाजुरा- जिल्लाको उत्तरी भेगमा रहेको हिमाली गाउँपालिका पशुहरुलाई कृतिम गर्भाधान मिसन कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ। हिमाली गाउँपालिका पशु सेवा शाखा धुलाचौर बाजुराको आयोजनामा हिट सिन्क्रोनाजेसनको माध्यमबाट सञ्चालन गरिएको कृतिम गर्भाधान मिसन कार्यक्रम राष्ट्रिय पशु प्रजनन कार्यालय नेपालगन्ज गौघाट...

हिमालीमा आलु पकेट क्षेत्रमा सिमी विस्तार

बाजुरा- हिमाली गाउँपालिका वडा नम्बर ७ को बाँधु गाउँमा आलु पकेट क्षेत्रमा सिमी विस्तार कार्यक्रम...

हिमाली गाउँपालिकाको १३ औं गाउँ सभा :आचार संहिता र कार्यविधिसहित महत्वपूर्ण निर्णय पारित

बाजुरा : बाजुरा जिल्लाको हिमाली गाउँपालिकाले कार्यस्थलमा हुने यौनजन्य दुव्र्यवहार -निवारण) आचार...

हिमालीमा दादुरा रुबेला खोप अभियान फागुन १३ गतेदेखि सञ्चालन गरिने

बाजुरा- जिल्लाको हिमाली गाउँपालिकामा फागुन १३ गतेदेखि दादुरा रुबेला खोप अभियान सञ्चालन गरिने...

हिमाली गाउँपालिकाको १३ औं गाउँ सभा उद्घाटन

स्वास्थ्य, शिक्षा,कृषि जडिवुटी, पर्यटन, जलस्रोत र पूर्वाधार औद्योगिकरण, सुशासन र गरिवी निवारण समृद्ध...

बाजुराको धुलाचौरमा बिजुली झिलिमिली हुँदा बजार वासी खुशी

बाजुरा- जिल्लाको हिमाली गाउँपालिका धुलाचौर बजारमा बिजुली झिलिमिली हुँदा बजार बासिन्दा खुशी भएका...

बाजुराको हिमालीमा तेस्रो अध्यक्ष कप तथा राष्ट्रपति रनिङ शिल्ड सुरु

बाजुरा- बाजुराको हिमाली गाउँपालिका धुलाचौरमा तेस्रो अध्यक्ष कप तथा राष्ट्रपति रनिङ शिल्ड खेलकुद...

बाजुरा हिमालीमा राष्ट्रपति रनिङ शिल्ड प्रतियोगिता पौष ६ गतेबाट सञ्चालन हुने

बाजुरा- जिल्लाको हिमाली गाउँपालिकामा १४ औं राष्ट्रपति रनिङ शिल्ड प्रतियोगिता पौष ६ गतेबाट सञ्चालन...

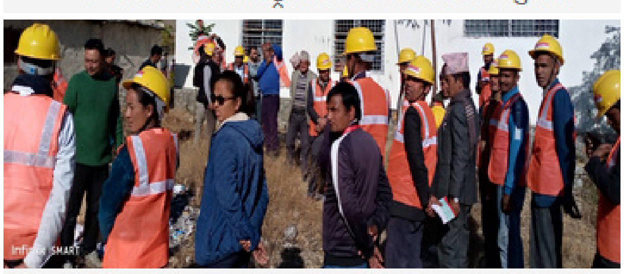

हिमाली गाउँपालिकामा विपत अभ्यास बैठक सम्पन्न

बाजुरा- जिल्लाको हिमाली गाउँपालिकामा विपत अभ्यास बैठक सम्पन्न भएको छ। ईन्टरनेलशन नेपाल फेलोशिप...

हिमालीमा बिधालय स्वास्थ तथा पोषण कार्यक्रमको संयुक अनुगमन

बाजुरा- बिधालय स्वास्थ तथा पोषण कार्यक्रमको संयुक अनुगमन गरिएको छ। हिमाली गाउँपालिका केन्द्र...

हिमालीलाई आत्मनिर्भर बनाउछौ : मल्ल

बाजुरा : हिमाली गाउँपालिकाका अध्यक्ष गोविन्द्र बहादुर मल्लले गाउँपालिकालाई आत्मनिर्भर बनाउने गरी सबैले लाग्न आग्रह गरेका छन् । स्थानीय बालीमा आधारित खाद्य परिकार सम्बन्धी दुई दिने तालिमको उद्घाटनमा बोल्दै अध्यक्ष मल्लले तालिम पश्चात व्यवसायिक रुपमा लाग्न आग्रह गरेका हुन् । पालिकामा होटल व्यवसायी गर्दै आएका व्यवसायीहरुले रैथाने बालीको खाजा बनाउदै प्रवर्द्धन गर्नुपर्नेमा जोड दिएका छन् । स्वास्थ्यका लागि हानिकारक चिजवस्तु नास्ता तथा खाजा पकाएर बिक्रि गर्नुभन्दा स्थानीय रैथाने बालीहरुको प्रवर्द्धन गरी होट व्यवसायीहरुले उक्त परिकार बनाएर व्यापार व्यवसाय गर्नुपर्ने बताएका छन् । स्थानीय उत्पादन कागुनो,फापर सिमी लगायतका परिकारहरुको पालिकामा हुने बैठक तथा तालिममा सोही परिकार बनाउन निर्देशन गरेका हुन् ।

कृषक समूहलाई हाते ट्याक्टर

बाजुरा : हिमाली गाउँपालिकाका ४ वटा कृषक समूहलाई हाते ट्याक्टर वितरण गरिएको छ । जिआइजेट संस्थाको आर्थिक सहयोगमा हिमाली गाउँपालिका समन्वयमा ४ वटा कृषक समूहलाई हाते ट्याक्टर वितरण गरिएको छ । हिमाली गाउँपालिका वडा नम्बर ४ का फैती र लेप्डी कृषक समूह र वडा नम्बर ६ बोल्डिक र धिम कृषक समूहलाई हिमाली गाउँपालिका अध्यक्ष गोबिन्द बहादुर हाते ट्याक्टर कृषक समूहलाई वितरण गरिएको हो । दुई वटा आलु ब्याक बनाउन पनि मिल्ने र जोत्ने मिल्ने खालको हाते ट्याक्टर वितरण गरिएको गाउँपालिकाले जनाएको छ । यस्तै २ वटा जो त्न मिल्ने खालको कृषक समूहलाई हस्तान्तरण गरिएको छ । उत्पादन वृद्धि गर्न र श्रम खेर जानलाई जोगिने र काम छिटोछरि तो हुने भएको हिमाली गाउँपालिका कृषि बिकास शाखा प्रमुख टोपबहादुर शाहीले बताएका छन् ।

हिमालीमा नमुना युवा संसद अभ्यास कार्यक्रम

बाजुरा : हिमाली गाउँपालिकामा पालिका स्तरीय नमुना युवा संसद अभ्यास तथा प्रशिक्षण कार्यक्रम सम्पन्न भएको भएको छ । 'समुन्नत राष्ट्र निर्माणका लागि युवाको सहभागी' भन्ने मुल अभियानका साथ अभ्यास कार्यक्रम सम्पन्न भएको हो । हिमाली गाउँपालिका युवा शिक्षा तथा खेलकुद शाखा धुलाचौर बाजुराको आयोजना र राष्ट्रिय युवा परिषद जिल्ला युवा समिति बाजुराको सहयोग व्यवस्थापन राष्ट्रिय युवा परिषदको आर्थिक सहयोगमा जेष्ठ १६ गतेदेखि १८ गतेसम्म नमुना युवा संसद अभ्यास तथा प्रशिक्षण कार्यक्रम गरेको थियो । युवाको क्षमता अवृद्धि गर्नका लागि हिमाली गाउँपालिका युवा संसद तथा प्रशिक्षण कार्यक्रम गरिएको युवा खेलकुद विकास शाखा बाजुराका अध्यक्ष कृष्ण थापाले बताए । समाज विकास एजेन्डा निम्ति सफल बनाउन विशेष युवाहरूको भूमिका रहेको हिमालीका निमित्त प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत राज बहादुर भण्डारीले बताएका छन् ।

हिमालीमा सुविधा सम्पन्न शीत भण्डार

बाजुरा- हिमाली गाउँपालिकाले सुविधासम्पन्न शीत भण्डार निर्माण गरेको छ । किसानहरुका उत्पादन भण्डार गर्न र बजारीकरण गर्न सहज होस भन्ने उद्देश्यले शीत भण्डार निर्माण गरिएको हो । गाउँपालिकाको केन्द्र धुलाचौरमा शीत भण्डार गृहको निर्माण कार्य सम्पन्न भएपछि यहाँका कृषक उत्साहित भएका छन् । बीउका लागि उत्पादन भएका वस्तु घरमा राखेर सम्भव नहुने भएपछि सुविधासम्पन्न शीत भण्डार निर्माण गरिएको गाउँपालिकाले जनाएको छ । भण्डार निर्माणपछि हिमालीमा उत्पादन भएका तरकारी, बजारीकरण गर्न सकिनेछ । सिजनमा उत्पादित तरकारी तथा फलफुलले राम्रो बजार पाउने विश्वास गरिएको छ । किसानहरुकै सहजताका लागि शीत भण्डार निर्माण गरिएकोले उनीहरु नै लाभान्वित हुने भएका छन् । कृषि र पर्यटन क्षेत्र प्रमुख स्रोतका रुपमा रहेकाले यसको संरक्षण र प्रवर्द्धनमा गाउँपालिकाको सहयोग रहने गाउँपालिका अध्यक्ष गोबिन्द बहादुर मल्लले बताएका छन् ।

स्थानीय सरकारद्वारा विद्यार्थीलाई झोला वितरण

बाजुरा : जिल्लाको हिमाली गाउँपालिका वडा नम्बर ५ क्युडी कुलमस्टाजन आधारभुत विद्यालयमा अध्ययनरत १ सय ५५ जना विद्यार्थीहरुलाई झोला तथा कलम वितरण गरिएको छ। हिमाली गाउँपालिकाको समन्वयमा नेपालको साथी र रवि पेन्टोनी नामक संस्थाको सहयोगमा विद्यार्थीहरुलाई झोला वितरण गरिएको हो। हिमाली गाउँपालिकाका अध्यक्ष गोविन्द बहादुर मल्ल,उपाध्यक्ष राजकला सार्की लगायतका जनप्रतिनिधिहरुको सहभागितामा वितरण गरिएको थियो। दुर्गम तथा पिछडिएको गाउँपालिकाभित्र रहेको क्युडी गाउँका बालबालिकालाई सहयोग होस् भन्ने उद्देश्यले वितरण गरिएको हो।

हिमालीको दुर्गम बिच्छ्यामा स्वास्थ्य शिविर

बाजुरा : हिमाली गाउँपालिका वडा नम्बर १ स्थित बिच्छ्यामा प्रजनन स्वास्थ्य रुणता सम्बन्धि निःशुल्क शिविर सम्पन्न भएको छ। स्वास्थ्य कार्यालय बाजुराको आयोजना र हिमाली गाउँपालिकाको समन्वयमा बिच्छ्या स्वास्थ्य चौकीमा विशिर सञ्चालन गरिएको हो। शिविरबाट दुर्गम् बिच्छ्या एक सय ५५ जना नागरिक लाभान्वित भएका छन्। शिविरमा स्वास्थ्य चेकजाँच तथा उपचार, पाठेघरको मुखको क्यान्सर,स्त्रीरोग जाचँ तथा परामर्श दिइएको थियो। यस्तै बाँझोपनको चेकजाँच तथा परामर्श, महिलाको तल्लो पेट दुख्ने, चिलाउने, सेतो पानी बग्ने, जस्ता समस्याको उपचार गरिएको बिच्छ्या स्वास्थ्य चौकीले जानकारी दिएको छ।

स्थानीय तहको न्यायिक अधिकार

बिर्खराज पाण्डे
न्यायक समिति सदस्य

कपुर अधिकारी
न्यायक समिति सदस्य

मंगल बहादुर मल्ल
न्यायक समिति सदस्य

राजकला सार्की
न्यायक समिति संयोजक

नेपालको संबिधान,२०७२को भाग ११र धारा २१७मा नेपालको न्याय सम्बन्धी अधिकार यो संबिधान, अन्य कानून र न्यायका मान्य सिद्धान्त बमोजिम अदालत तथा न्यायिक निकायबाट प्रयोग गरिनेछ भन्ने ब्यवस्था गरेको र धारा १२७ मा नेपालमा सर्बोच्च अदालत ,उच्च अदालत तथा कानून बमोजिम मुद्दा हेर्न स्थानियस्थरमा न्यायिक निकाय वा बिबाद समाधानका बैकल्पिक उपाय अवलम्बन गर्न आवश्यकता अनुसार अन्य निकाय गठन गर्न सकिने ब्यबस्था गरेको छ। सोही अनुसार स्थानीय सरकार संचालन सम्बन्धी ऐन ,२०७४ मा स्थानीय न्यायिक निकायको ब्यबस्था गरिएको छ। नेपालको संबिधानको धारा २१७मा कानून बमोजिम आफ्नो अधिकार क्षेत्र भित्रका बिवाद निरुपण गर्न प्रत्येक गाँउ पालिकामा उपाध्याक्षको संयोजकत्वमा गाँउ सभाबाट आफु मध्येबाट निर्बाचित गरेका दुई जना सदस्यहरु समेत तीन सदस्यीय र प्रत्येक नगरपालिकामा उपप्रमुखको संयोजकत्वमा नगर सभाबाट आफु मध्येबाट निर्बाचित गरेका दुई जना सदस्यहरु समेत गरी तीन सदस्यीय एक न्यायिक समिति रहने संबैधानिक ब्यबस्था छ।सोहि संबैधानिक व्यवस्था अनुसार स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ परिच्छेद ८ दफा ४६दे खि ५३ मा न्यायिक समितिको व्यवस्था गरिएको छ। झगडियाहरुको मेलमिलापको माध्यमबाट बिबादको निरुपण गर्ने अधिकार न्यायिक समितिलाई रहेको छ। मेलमिलापको माध्यामबाट बिबाद समाधान हुन नसकेमा कानूनी अदालतमा निबेदन दिन हद म्यादको समेत व्यवस्था गरिएको छ। स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४को दफा ४९को उपदफा १० बमोजिम न्याय सम्पादनको प्रक्रियालाइ मेलमिलाप केन्द्रको रुपमा प्रत्येक वडामा गठन गरीने ब्यवस्था अनुरुप यस भन्दा हिमाली गाउँ पालिकाका ७ बटै वडामा मेलमिलाप सम्बन्धी तालिम संचालन गरिएको छ।

उजुरीका प्रकार	गतआ.व.मा फर्छ्यौट गर्न बाकी	यस आ.व.मा थप	यो आ.व.मा फछ्यौट भएका	फछ्यौट हुन बाकी
ज्याला नदिएको	०	१	१	
लेनदेन सम्बन्धी	०	३	२	१
छलफल सम्बन्धी	०	३	२	१
जग्गा सम्बन्धी	०	२	१	१
सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी	०	१		१
	जम्मा	१०	६	४

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, अध्यक्ष र उपाध्यक्ष

हिमाली गाउँपालिकाका कार्यरत कर्मचारीहरु

विद्यालय र स्वास्थ्य संस्थामै पुगेर अनुगमन गर्दै

बक्षाँ साउनपुनी

सुत्केरी महिलाको गा.पा. द्वारा उद्धार गरिदै

हुड्के नाच

गा.पा. द्वारा संचालित डोजर

कर्णाली नदिमा र्‍याफ्टिङ

कृत्रिम गर्भाधान मिसन कार्यक्रम

गा.पा. द्वारा बजार क्षेत्रमा फोहोर संकलन गरिदै

वडा नं. ४ फैतीका दलित बस्तीका पुर्ण निर्माण घरहरु

कृषि यन्त्र वितरण गरिदै

अन्तराष्ट्रिय स्वयमसेविका दिवस

खाद्य सुरक्षाका लागि वृक्षरोपण कार्यक्रममा खाद्यन्न वितरण

आमा सुरक्षा कार्यक्रम

खाद्य सुरक्षाका लागि वृक्षरोपण कार्यक्रम

हिमाली गाउँपालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण

राज बहादुर भण्डारी
नि. प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
मो. ९८५६०७७५२३

खम्विर शाही
लेखा प्रमुख
मो. ९८६०१७५७७१

प्रेमकला मल्ल
स्वास्थ्य शाखा प्रमुख
मो. ९८४०१८८४०७

देवराज सञ्ज्याल जैसी
प्रशासन सहायक पाँचौ
मो. ९८६०९२५८८४

जयन्द्र मल्ल
सुचना प्रविधि अधिकृत
मो. ९७६६९१४५०५

कविन्द्रराज पाण्डे
प्रशासन सहायक पाँचौ
मो. ९८४९०७०३७०

बिर्खराज पाण्डे
रोजगार संयोजक
मो. ९८४८४३७२०६

गौरी पाण्डे
पशु शाखा प्रमुख
मो. ९८६६८०४८१८

रघुनाथ अवस्थी
प्रा.स.
मो. ९८४८४७८६२३

जानक बहादुर रोकाया
प्राविधिक शाखा प्रमुख
मो. ९८४८६२६७२८

टोप बहादुर शाही
कृषि शाखा प्रमुख
मो. ९८६९७३४९२४

जय प्रसाद पाण्डे
लेखा सहायक
मो. ९८४८५२३६२४

नन्दराज पाण्डे
एम.आई.एस अपरेटर
मो. ९८४८६०९६८९

मनिराम सापकोटा
अमिन

पूजन थापा
कृषि विज्ञ
मो. ९८६५३७६५६१

मदनराज पाण्डे
ईन्जिनियर
मो. ९८६८२०९०१७

प्रेम रावत
अ.स.ई
मो. ९८४०१७३१९८

के. आई. सिंह मल्ल
प्रशासन सहायक
मो. ९८४८४८१२२४

धन बहादुर थापा
खा.पा.स.टे
मो. ९८६४९८१६८८

धर्विन्द्र कुमार सिंह
प्राविधिक सहायक
मो. ९८४०४८४९७४

भिमलाल विष्ट
अ.स.ई
मो. ९८६८४२७८१०

अनन्त प्रसाद पाण्डे
ना.प्रा.स
मो. ९८४८५५२९२३

लंक बहादुर कार्की
फिल्ड सहायक
मो. ९८४८५१८२३४

कमला बुढा
उद्यम विकास सहजकर्ता
मो. ९८६६६३२२३३

रविन्द्रा शाही (मल्ल)
मुख्य परिचालक (कृषि)
मो. ९८६१२९६१८५

समिर मल्ल
हे.अ.
मो. ९८६६०९६३६४

उमेश रोकाया
अ.स.ई
मो. ९८६५६६८०९९

जनक मलाल
अ.स.ई
मो. ९८६२१९०१२६

उत्तम मल्ल
अ.स.ई
मो. ९८४८३८८९३४

अम्मलाल बुढा
अ.स.ई
मो. ९८६९५५३८२५

सबिना मल्ल
सि अ.न.मी
मो. ९८६१४७४७६५

सबिना पाण्डे
अ.न.मी
मो. ९८६५०२५५८०

सरिता कार्की
अ.न.मी
मो. ९८६४९५५५२०

दिपक भण्डारी
ल्याव टेक्निसियन
मो. ९८६४७०२१५१

धनवीर बुढा
पोषण स्वयम सेवक
मो. ९८४८४८१२२६

शतेन्द्र रोकाया
अमिन
मो. ९८६६५७८७८०

गौरी कार्की
ना.प.स्वा.प्रा
मो. ९८६७५८३५६८

राज मलाल
इलेक्ट्रिसियन
मो. ९८६६१३३२१७

कर्ण बहादुर रावल
कम्प्यूटर अपरेटर
मो. ९८६३१००६८२

बिमला कुमारी पाण्डे
अ.हे.ब

गोविन्द ब. सहकारी
हे.अ.

रमना तिरुवा
अ.न.मी
मो. ९८६३४८१४५९

सिता कुमारी थापा
अ.न.मी
मो. ९८६५३३९५९७

कमल रोकाया
अ.ह.व
मो. ९८६५९८३६०८

कल्पना खनाल राना
अ.हे.ब

जयन्ती पन्त
अ.न.मि

पार्वती गाहा मगर
अ.न.मि

रविन्द्र मल्ल
ल्या.अ.

शेर बहादुर भण्डारी
अ.हे.व

सरस्वती विष्ट
अ.न.मी

बासुदेव पाण्डे
अ.हे.व

देवेन्द्र अधिकारी
अ.हे.व
मो. ९८६९४७८६०३

लक्ष्मण बहादुर विष्ट
अ.हे.व
मो. ९८६८४९८०२६

लोकेन्द्र बहादुर बुढा
अ.हे.व
मो. ९८६२२७१४३५

सुरेन्द्र बढुवाल
अ.हे.व
मो. ९८६३१४५६३२

रवी कुँवार भोटे
एम्बुलेन्स चालक
मो. ९८६५०२५०४७

लक्ष्मी थापा
सुइपर

दान बहादुर थापा
का.स.

मनऋषी पाण्डे
का.स.

सौलविर बुढा
का.स.
मो. ९८६८९४४९५९

डबल भण्डारी
का.स.

लोकराज पाण्डे
का.स.
मो. ९८६५८९१२२४

विष्णु भक्त पाण्डे
का.स.
मो. ९८६८४९९२१४

Email: ito.himalirulmun@gmail.com
☎ ९८५८०२१५२१, ९८६६८१९५१४, ९८५६०७७५२३